

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
<i>Jaromir Obzina</i>	
Ekonomik işbirliğinin ana yönleri	3
<i>Eduardo Viera</i>	
Yığınların savaşımlı başarının güvencesidir	13
<i>Harald Neubert</i>	
Ön saflarda olmak ne demektir	23
<i>Sesar Alva</i>	
Lima'da yoksulların oturduğu semtlerde komünistlerin çalışmaları	32
<i>Nguyen Duc Binh</i>	
Vietnam koşullarında sosyalizmin kuruluşu	35
<i>Aleka Papariga</i>	
Kadın hareketinde önemli bir aşama	45
<i>Harald Werner</i>	
İşçilerin sınıf bilinci: Evrim ve eğilimler	53
<i>Satidjaya Sudiman</i>	
Kapitalist yönelimin acı meyvaları	65
	1

● EYK üyesi ülkelerde enerji sorunu nasıl çözülüyor	72
● Emekçi halkın yararına	83
<i>Friedmann Schuster</i>	
Antikomünizm geriletilbilir	90
<i>J. Daniel</i>	
Yeni bir «yıldırım savaşı» kavramı	95

ÖZEL SAYFALAR

● TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi Baş Editörü Yuri Sklyarov yoldaşa mesajı	99
● TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın FKP MK Genel Sekreteri G. Marchais yoldaşa mesajı	100
● TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Uruguay Komünist Partisi Merkez Komitesine mesajı	101
● Türkiye Komünist Partisi – Alman Komünist Partisi görüşmesi	102

«BARIŞ VE SOSYALİZM SORUNLARI» – «YENİ ÇAĞ» dergisinin Yazı

Kurulu ve Yazı Konseyi'nde aşağıdaki ülkeler komünist ve işçi partilerinin temsilcileri bulunmaktadır: ABD, Arjantin, Avusturya, Belçika, Bolivya, Brezilya, Bulgaristan, Büyük Britanya, Cezayir, Çekoslovakya, Danimarka, Demokratik Alman Cumhuriyeti, Ekvador, Endonezya, Federal Almanya Cumhuriyeti, Filipinler, Filistin, Finlandiya, Fransa, Guatemala, Guyana, Güney Afrika Cumhuriyeti, Hindistan, Honduras, Irak, İran, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, Jamayka, Japonya, Kanada, Kıbrıs, Kolombiya, Kosta-Rika, Küba, Lübnan, Lüksemburg, Macaristan, Meksika, Mısır, Moğolistan, Panama, Paraguay, Peru, Polonya, Portekiz, Romanya, Salvador, Senegal, Sovyetler Birliği, Sri Lanka, Sudan, Suriye, Şili, Türkiye, Uruguay, Ürdün, Venezuela, Vietnam, Yunanistan.

SON REDAKSIYON TARİHİ: 31 Ocak 1985

YAZIŞMA	BOX 16367	Stredisko pro rozsirovani tisku –
ADRESLERİMİZ:	S 10327	Yeni Çağ
	Stockholm	Praha 6, Thakurova 3
	İSVEÇ	Czechoslovakia

Ekonomik işbirliğinin ana yönleri

Jaromir Obzina

*Çekoslovakya Komünist Partisi MK üyesi, Çekoslovakya
Sosyalist Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu Başkan Yardımcısı,
Bilimsel-Teknik Gelişme ve Yatırımlar Devlet Komisyonu
Başkanı*

Marksist-Leninist öğretisi, kapitalist toplumun sosyalist topluma, daha sonra da komünist topluma dönüştürülmesini her zaman gerçekten büyük ekonomik, sosyal ve politik ödevlerin çözümüne bağlamıştır ve bu ödevler, kapsam ve boyutları nedeniyle, bütün bir aşama, tarihsel bakımdan uzun bir dönem için öngörülmüştür. Tüm dünyanın komünistleri ve devrimci kuşaklar, gerek programlarının hazırlanmasında gerekse günlük çalışmalarında rotadan sapmamak ve güncel sorunları çözerken geleceği de görebilmek için K. Marks, F. Engels ve V. I. Lenin tarafından formüle edilen bu düşünce ve amaçlara yönelmişlerdir. Gelişmiş sosyalizme doğru ilerleme, onun daha da mükemmelleştirilmesi bizi, bu global ödevlerin çözümüne daha çok yakınlaştırmakta, bunların çehresini belirginleştirmekte ve bunlara ulaşma yollarını aydınlatmakta, bu ödevlerin şimdiki pratik çalışmalarla olan bağını daha açık biçimde göstermektedir. Kardeş sosyalist ülkeler komünist ve işçi partileri için giderek daha büyük önem kazanan şu üç probleme değinmek istiyorum.

Bunlardan birincisi, emeğin içeriğinin giderek değişmesidir. Üretim süreci içinde insan makinenin, teknik ve teknolojinin basit bir eki olma rolünü oynayabilir, onun çalışması ise rutin ve monoton bir eylem olabilir. Bu durumda işçiyi harekete geçiren başlıca maddi gerekçe geçimini sağlayabilme ve kendi varlığını sürdürebilme zorunluluğu olmaktadır. Ne ki, aynı insan, bilindiği gibi, üretim güçlerinin ana ögesi olarak, belli koşullarda belirleyici, çözümleyici işlevler görmeye başlamakta, onun makineyle, teknik ve teknolojiyle olan ilişkileri ise yaratıcı bir nite-

lik kazanmaktadır. Böyle bir çalışma da, elbette işçi için yaşamını sürdürme kaynağı olmaktadır, ama bu durumda emek, bir bakıma uygar bir yaratıcılığa dönüşmektedir. K. Marks, insan faaliyetinin niteliğinin böyle bir değişime uğrayacağını daha geçen yüzyılın 50'li yıllarında söylüyor ve bu öngürüyü şöyle dile getiriyordu: «Gerçekten özgür emek, örneğin bestecinin emeği, aynı zamanda son derece ciddi bir iştir, büyük ve yoğun bir çalışmadır. Maddi üretim alanında emek böyle bir niteliği ancak: 1) Eğer onun değerinin toplumsal niteliği varsa ve 2) eğer bu çalışma bilimsel bir nitelik taşıyorsa ve aynı zamanda genel emeği teşkil ediyorsa, insan, doğanın belirli bir ehlileştirilmiş gücü olarak değil, bir özne olarak gayret gösteriyorsa, üretim sürecine tamamen bir doğal varlık biçimiyle değil, doğanın tüm güçlerini yönlendiren, çalışma yapan bir özne olarak katılıyorsa olabilir.» (!)

Toplumumuzun gelecekteki 15–20 yıllık gelişme yollarını belirlerken biz, devrimci Marksizm'in bu temel, derinlemesine insancıl amacını sürekli olarak gözönünde bulundurmaktayız.

İkinci problem, uluslararası politik nitelikli bir sorundur. Burada söz konusu olan, herkesçe bilinen ve tartışma götürmeyen şu Leninci sap-tamadır: Yeni toplum için başta gelen şey, kapitalizme oranla çok daha yüksek bir emek verimliliği elde etmek, çalışmayı çok daha iyi örgütlemektir. Biz bu alanda neleri başarabildik? Denilebilir ki biz, Lenin'in bu öğütünü, tümüyle olmasa da, önemli ölçüde yerine getirdik ve bu istemin tam olarak gerçekleşmesi için çalışmalarımızı sürdürmekteyiz.

Gerçekten de, bir yandan tüm Ekonomik Yardımlaşma Konseyi (EYK) üyesi ülkelerin, öte yandan da tüm kapitalist devletlerin göstergeleri birbirleriyle karşılaştırıldığında sosyalizmin başarıları açık seçik görülecektir: Otuz yılı aşkın bir dönem içinde sosyalist topluluk üyesi ülkelerde, kapitalist dünya ortalamasına kıyasla, yaklaşık üç kat daha fazla bir toplumsal emek verimliliği düzeyi sağlanmıştır.

Ne ki, madalyonun öteki yüzü de vardır ve biz bugün buna daha çok dikkat çeviriyoruz. Uluslararası istatistiklere göre, yeryüzündeki sosyalist olmayan 170 ülkeden sadece 22'si gelişmiş ülkeler kategorisine dahildir ve bunlardan ancak 7'si ekonomik bakımdan en gelişmiş ülkeler arasında yer almaktadır. Ve işte bu çok az sayıdaki ülkenin oluşturduğu grup günümüzde dünya kapitalist üretiminin genel niteliğini ve düzeyini belirlemektedir. Toplumsal emek verimliliği açısından biz, «yediler»in göstergelerine henüz ulaşmış değiliz. Örneğin Çekoslovakya'da bu göstergeler, karşılaştırılan ülkeye göre yüzde 45 ile yüzde 75 arasında değişmektedir. «Orta» bir kapitalist ülkeye kıyasla başarıdan söz etmek, ya da gelişmiş 22 ülke ortalamasının bizdeki göstergelerin aynısı olduğunu veya biraz yüksek olduğunu ve «sadece» yedi ülkenin bizden önde

(!) K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 46, bölüm 2, s. 110 (Rusça).

gittiğini söylemek ucuz bir kendi kendini aldatma olur. Partimizin yönetimi soruna gerçekçi bir yaklaşım göstermekte ve dünya bilim ve tekniğinin ulaştığı en yüksek düzeylerin örnek alınmasını istemektedir. ÇKP MK Genel Sekreteri ve Çekoslovakya Cumhurbaşkanı G. Husak yoldaş şöyle diyor: «Eğer biz sanayice gelişmiş bir ülke durumumuzu korumak istiyorsak, üretimde dünya düzeyine ulaşmamız ya da en azından bu düzeye yakınlaşmamız gerekiyor... Herkes kendisine düşen bir sorumluluk payı taşımakta, kendi başarılarını dünya ölçüsündeki düzeyle karşılaştırmak, en iyi deneylerden yararlanmak... iç ve dış ticaret istemlerine göre üretimi çok daha esnek bir biçimde uyarlamak zorundadır.»⁽²⁾

Başka bir deyişle, Leninci istem bugün yeni ve somut tarihsel bir biçim almaktadır: Dünya üretiminin günümüzdeki durumuna uygun düşen araç ve yöntemlerle, emek verimliliği düzeyi bakımından, sadece 22 gelişmiş kapitalist ülkedeki ortalama düzeyi değil, aynı zamanda önde gelen «yediler»deki düzeyi de aşmak. Bu, açık ki stratejik bir ödevdir, birkaç onyılın

bununla birlikte günlük her önlemin adım adım bizi bu amaca doğru götüreceğine inanıyoruz.

Üçüncü problem, dünyanın zengin ve yoksul devletler diye ikiye bölünmesiyle ilgilidir. Yukarıda sözünü ettiğimiz «yediler»in karşısında kapitalist dünyada yaklaşık 160 gelişmiş, orta derecede gelişmiş, azgelişmiş ve yoksul ülke bulunmaktadır. Üstelik, zenginlerin sayısı azalmaktadır. Bir zamanlar «yirmiler kulübü»nden söz ediliyordu, daha sonra bunların sayısı 10'a düştü, şimdi ise bu sayı 7'ye indi. 2.000 yılına kadar dünya gelişmesinin nasıl olacağına ilişkin ABD tarafından hazırlanan tahminler, bu yüksek tempoyu sadece üç-dört devletin sürdürebileceği varsayımına dayandırılmıştır. Bu üç-dört devletin dışında tüm öteki ülkelerin duvarın öteki tarafında kalmaları gerekecektir.

Sosyalist ülkeler topluluğu da, üye ülkelerin geçmişten kalma farklı ekonomik gelişme düzeyleri miras almıştır. Ancak, EYK üyesi ülkelerin yüksek düzeydeki toplantısında (Moskova, Haziran 1984) kabul edilen Bildiri'de bir kez daha vurgulandığı gibi, dünya sosyalizmi kendi önüne şu programsal ödevi koyuyor: «Avrupa'lı sosyalist devletlerin Vietnam, Moğolistan ve Küba'ya yapacakları enternasyonalist yardım sayesinde tüm ülkelerin gelişme düzeylerini gitgide eşitleştirmek.»

Böyle bir ilke temelinde, önüne varolan farklılıkları giderme ödevini koyan bir projeyi ne tarih görmüştür, ne de günümüzde bunun eşine raslanmıştır. Biz, sosyalizm koşullarında bilimsel-teknik devrimin, nesnel olarak, ayrı ayrı ülkelerin ekonomik gelişme düzeylerini eşleştireceğine,

(2) 7. Zasedani Üstredniko uyboru Komunistickéstrany Československa ve dnech 24. a 25. Listopadu 1982. Praha 1982. S. 45-46.

hangi soydan ve boydan küçük burjuva itirazları olursa olsun, bizim konuya ilişkin ortak politikamızın doğru, insancıl, geleceği olan, kısacası komünistçe bir politika olduğuna inanıyoruz. Bu doğrultu, en çetin global sorunlardan biri olan böyle bir problemin çözüm yolunu tüm dünyaya, tüm insanlığa göstermektedir.

Kardeş sosyalist ülkelerin sınıfsal politikası böylece hem kendi insancıl, uygar yönlerini gözler önüne sermekte, hem de burjuvazi ile proletarya arasındaki ana çelişkiye olumlu, ilerici ve kesin çözüm bulma çabasını ortaya koymakta, çünkü «komünizm, ilkesel bakımdan, burjuvazi ile proletarya arasındaki düşmanlıktan çok daha yüksek düzeyde bulunmaktadır... Bu düşmanlığı tamamen ortadan kaldırmayı kendine amaç edinmektedir, çünkü komünizm sadece işçilerin değil, tüm insanlığın davası olmaktadır.»⁽³⁾ Ayrıca bu politika, topluluk üyesi çeşitli devletlerin gelişme düzeylerini birbirlerine yakınlaştırma sorununa çözüm getirmektedir.

ÇKP'nin sosyal-ekonomik stratejisi sosyalizmin temel amaçlarının gerçekleştirilmesine yakınlaşmayı halk ekonomisinin entansif gelişme yoluna koyulmasıyla, bilim ve tekniğin daha ilerlemesiyle, bu olandaki kazanımların toplumsal üretimde, pratikte daha hızlı uygulanmasıyla sıkı sıkıya bağlamaktadır.

Ülkemiz, son 10 yıl içinde bilimsel-teknik ilerleme alanında neler elde etmiştir? Çekoslovakya ekonomisinin konumları güçlenmiştir, en gelişmiş sanayi ülkelerine olan teknik ve teknolojik bağımlılık azalmıştır. Toplumsal üretim, her şeyden önce emek verimliliğinin artışı temelinde gelişme göstermiştir, onun dinamiğini ise, öncelikle üretimin teknik gelişmesi, büyük kuruculuk belirlemiştir. Yaşam, Çekoslovakya'nın bilim ve bilimsel-teknik politika alanındaki reel olanaklarının çok büyük olduğunu göstermiştir.

Şubat 1948 sosyalist devriminin zaferinden sonra, Çekoslovakya'da bilimin daha da geliştirilmesi ve ekonominin çağdaş bilimsel-teknik temelinin oluşturulmasıyla bağlı olan bir dizi önemli sorun çözüme kavuşturuldu. Ne ki, bütünsel bir bilimsel ve bilimsel-teknik politikanın bilinçli olarak oluşturulmasına ancak 1970'li yılların başlarında, ÇKP'nin 14. Kongre'sinden sonra başlandı. ÇKP'nin 16. Kongresi (1981) ilk kez bu politikanın içeriğini açık bir biçimde formüle etti. ÇKP MK'nin 8. Plenumu ise, partinin bu konudaki uzun vadeli, 20. yüzyılın sonuna kadarki dönemi kapsayan konseptini onayladı.

Bugün, haklı olarak söyleyebiliriz ki, bilimsel ve bilimsel – teknik politika ÇKP'nin genel ekonomik politikasının, gelişmiş sosyalist toplumun kurulması sorunlarıyla ilgili parti stratejisinin ayrılmaz ve aynı zamanda görece bağımsız bir parçasını oluşturuyor. Biz, bilimsel-teknik politikayı

⁽³⁾ K. Marks ve F. Engels, *Yapıtlar*, c. 2, s. 516.

Çekoslovakya'nın somut durumuna, şimdi tüm dünyada oluşmakta olan duruma göre uyarlıyoruz. Burada, bizim doğrultumuzu birkaç önemli etmen etkiliyor.

Birincisi, biz şunu kesin olarak biliyoruz ki, sosyalizm ile kapitalizm arasındaki yarışta kesin başarı, Lenin'in daha 1920'li yılların başında, Sovyet Rusya için geçerli olmak üzere yazdığı gibi, ülkemiz ve tüm dünya sosyalist sistemi eğer en yeni bilim ve teknik temelinde gelişirse, kazanılabilir. Partimizin politikasını saptarken biz, bu yadsınmaz olgudan hareket ediyoruz.

«Biz, sosyalizmi onun öz temeli üzerinde kuruyoruz» sözlerinin anlamı nedir? Bu temel, sadece üretim ilişkileri demek değildir, aynı zamanda toplumun üretici güçlerini de kapsamaktadır ki, bu olgu geçmişte bizim gözümüzden kaçmıştır.

İkincisi, ülkemizin savunma gücünü artırmak, sosyalizmin güvenliğini güçlendirmek, tüm dünyada barışın devamını güvence altına almak, şimdi çok daha ciddi bir sorun olarak gündeme gelmiş bulunuyor. Kendi ülkelerinin, tüm topluluğumuzun güvenliğini güçlendirme işi her kardeş partinin, her komünistin kutsal görevidir. Emekçilerin mevcut uluslararası durumu doğru değerlendirebilmeleri için, sadece, tüm dünyada barışın korunması gerektiğini, stratejik dengeyi sürdürmenin önemini anlatmak yeterli değildir. Ülkemizin ve tüm sosyalist topluluğun savunma gücünü gerçekten güçlendirme gereğinin tam da buradan kaynaklandığını çok açık bir biçimde anlamak gerekiyor.

Üçüncüsü, Çekoslovakya'nın dış ekonomik dengesinin en kısa bir süre içinde sağlanması ve az da olsa dış borçlarının hem mutlak hem de görece olarak sona erdirilmesi gerekiyor. Dış borçların hızla kapatılması ise, ulusal gelirin bir kısmının borç ödemelerine ayrılmasını zorunlu kılıyor. Bu hiç te kolay bir ödev değildir, ama başarıyla yerine getirilmektedir ve biz, gelecek beş yıllık dönemin ortalarında bu sorunun kesinlikle üstesinden gelebileceğimizi sanıyoruz.

Ve sonuncusu, bizim bilimsel-teknik politikamızı, halkın sosyal güvenliğinin daha da sağlamlaştırılması, şimdiye dek sağlanmış olan epey yüksek yaşam düzeyinin korunması ve emeğin somut sonuçlarına bağlı olarak bu düzeyin daha da yükseltilmesi gerekliliği gibi önemli bir unsur da doğrudan etkiliyor.

Kanımıza göre, işte bu dört faktör gelişmiş sosyalizmi kurma koşullarında bizim bilimsel ve bilimsel-teknik politikamızın sosyal-politik yanlarını belirlemektedir.

Bu politikanın içeriği ve ana yönleri ÇKP'nin ve devletimizin sosyal-ekonomik politikasının temel amaçları ve ödevleriyle bir bütünsellik oluşturmakta ve sıkı bir bağ içinde bulunmaktadır. Geçen yılın güzünde

Çekoslovakya'da kabul edilen «Çekoslovakya'nın 1995 yılına kadar ekonomik ve sosyal gelişmesinin temel yönleri» ve «Bilim ve teknolojinin 1995'e kadar gelişmesinin ana yönleri» adlı iki programsal belge bu dolaysız bağın niteliğini gözler önüne seriyor. Ulusal gelirin çok daha hızlı büyümesi için, bu uzun vadeli plan-konseptler halk ekonomisinin yakıt, enerji ve hammadde gereksinimlerinin azaltılmasını, büyük yatırımların verimli kullanımını, sanayi tüketim malları da içinde, tüm mal ve ürünlerin kalite ve teknik düzeyinin yükseltilmesini öngörmektedir. Ayrıca, gıda maddelerinin sağlanmasına da büyük önem verilmektedir. Halkın gıda maddelerine olan gereksinimlerinin karşılanması ödevini çözerken, biz bunu, sadece ulusal tarım üretimini bu amaca uygun bir biçimde genişletmekle değil, aynı zamanda israfı azaltmak, elde edilen tarımsal ve hayvansal ürünleri çok daha verimli kullanmak yoluyla, Çekoslovakya'yı tamamen kendi olanakları ve öz kaynaklarıyla kendi kendine yeterli duruma getirerek başarmak istiyoruz. Emekçilerin konut koşullarının iyileştirilmesine devam edilmesi, hizmetler alandaki işlerin daha da mükemmelleştirilmesi öngörülmektedir. Çevrenin korunmasına ve doğal zenginliklerin akıllıca kullanımına büyük önem verilecektir.

Bu büyük amaçlara ulaşılması ise, yeniden üretimin her aşamasının, yani bilimin de, proje çalışmalarının da, üretimin de önüne yeni yeni istemler koymuş ve koymaya devam edecektir. Öne konulan ödevlerin bütünsel ve başarılı çözümü için Çekoslovakya'da yakıt-enerji, halk ekonomisinin bilgisayarlarla donatılması, halka gıda maddeleri sağlayan ekonomi dallarının geliştirilmesi, biyoteknolojinin geliştirilmesi gibi, bir dizi amaca yönelik programlar hazırlanmıştır. Ayrıca, konut politikasına, çevrenin korunmasına ve doğal zenginliklerin rasyonel kullanımına ilişkin konseptler hazırlanmıştır. Bunun dışında, hem tüm devlet ölçüsünde hem de cumhuriyetler, yani Çekya ve Slovakya için, yukarıda sözü edilen ana programların somuta indirgenmiş biçimi olarak, bir dizi özel programlar kabul edilmiştir.

Kapsamlı, bütünsel bir belge olarak «Bilim ve teknolojinin 1995'e kadar gelişmesinin ana yönleri» adlı programın hazırlanması, değişik bilim dalları arasında doğrudan doğruya bağ kurulmasının önkoşullarını yaratmakta, temel araştırmalar ile uygulamaya ilişkin araştırmaları birbirinden ayıran engellerin kaldırılmasına, kurumlararası bölünmüşlüğü giderilmesine olanak sağlamaktadır. Programlama ile ilgili tüm alanlarda çalışan bilim işçilerinin önünde şimdi, eşit önemde şu ödevler durmaktadır: Toplumsal emek verimliliğinin artmasını hızlandırmak, ekonomik ve sosyal sorunların çözümünde bilimin katkısını artırmak, Çekoslovakya'nın en gelişmiş kapitalist ülkelere karşı teknik ve teknolojik bağımsızlığını güçlendirmek.

Programsal belgeler üzerindeki çalışmalar, temelde, Çekoslovakya halk ekonomisinde verimliliğin artırılmasına yöneliktir. Bu başarıldığı

ölçüde ancak, ülkemizde planlı yönetim sistemini mükemmelleştirmenin bir ögesi olarak, amaca yönelik program yöntemini uygulamanın beklenen sonuçları verdiğini söylemek mümkün olacaktır.

Bilim ve teknik alanında olduğu gibi, sosyal-ekonomik alanda da başarının önkoşulunu SSCB ve EYK üyesi öteki devletlerle çokyönlü ve sıkı işbirliğini öngören bilinçli, amaca yönelik ve geleceği olan bir politika oluşturmaktır. Bu politika Çekoslovakya'nın dış politikasının genel niteliğine uygun düşmekte ve ülkemizin hem şimdiki, hem de gelecekteki gelişmesi için büyük ilkesel bir önem taşımaktadır. Çekoslovakya'nın bilimsel-teknik potansiyelinin oldukça sınırlı olması, kuşkusuz, burada belirli bir rol oynamaktadır ve bu nedenledir ki, çıkış yolunu güçlerin çözümleyici yönlerde yoğunlaştırılmasını ve böylece her ülkenin olanaklarının genişlemesini sağlayan uluslararası sosyalist işbölümüne çok daha geniş bir katılım oluşturmaktadır. Ancak sorun bununla da sınırlı değildir. SSCB ile bilimsel-teknik işbirliğini geliştirme doğrultusunu biz, devletlerimiz arasındaki bağlaşıklığı sağlamlaştırma politikasını gerçekleştirme aracı, Çekoslovakya'nın sosyalist topluluk içinde yer almasından ve yeni toplumun tarihsel özgörevinin gerçekleşmesine aktif katılımından kaynaklanan vazgeçilmez bir ilke olarak görüyoruz.

Bugün Çekoslovakya'da teknik alanda çalışan bilim işçilerinin ve uzmanların sayısı yaklaşık 180 bindir. Onlar, epey büyük ve sağlam teknik yapıya, çağdaş makine ve donatıma sahiptir. Bilimsel-teknik gelişmenin gereksinimlerini karşılamak için her yıl ulusal gelirin yaklaşık yüzde dördü bu alana aktarılmaktadır ki, bu oran bakımından Çekoslovakya dünyanın ilk on ülkesi arasında yer almaktadır. Çekoslovakya bilim ve tekniğinin, gerek çoktarafli gerekse ikili anlaşmalarla uluslararası sosyalist işbölümüne katılım düzeyini şu veriler ortaya koymaktadır: Devletimiz, üzerinde çalışmalar yürütülen problemlerin yüzde 90'ında ve EYK üyesi ülkelerin bilimsel-teknik işbirliğine ilişkin çoktarafli ve ikili planlarında yer alan problemlerin tümüne katılmaktadır. Çekoslovakya bu alanda yaklaşık 200 uluslararası anlaşma imzalamıştır ve her yıl, öngörülen yükümlülükler çerçevesinde örneğin 2 bin araştırma ve proje yapımına katılmaktadır. Her yıl 10 bin kadar uzmanımız EYK üyesi ülkelere giderek çalışmalar yapmaktadır ve aynı sayıda uzmanı da biz kabul etmekteyiz. Çekoslovakya her yıl partnerlerine yaklaşık 3 bin 500 komple bilimsel-teknik doküman teslim etmekte ve kendisi de onlardan hemen hemen aynı sayıda böyle belgeler almaktadır.

Böyle bir işbirliği, sadece bilim ve teknik gelişme masraflarında tasarruf yapılmasını olanaklı kılmakla kalmıyor, aynı zamanda üretim giderlerini azaltmak, üretimde randımanı artırmak, büyük ana yatırımlara giden kaynaklarda tasarruf sağlamak, kapitalist ülkelere ithalatı azaltmak gibi gözle görülür başarıların elde edilmesine de yardım ediyor. Son zamanlarda bilimsel-teknik işbirliğinin Çekoslovakya'ya sağladığı

dolaysız tasarruf ve başka kolaylıkların yıllık toplam değeri 5 milyar kronu buluyor.

SSCB ile nükleer enerji alanındaki işbirliğinin sonuçları bizim için çok büyük önem taşıyor. Bu işbirliği, karmaşık teknik ödevleri çözebilecek yetenekte uzman kadroların hızla ve kısa bir sürede yetişmesini, nükleer elektrik santralleri için başlıca teknolojik donatım üreten ve sağlayan dünyanın en gelişmiş ülkeleriyle birlikte bizim de bu alandaki üretim kooperasyonuna ve uzmanlaşmada iş bölümüne katılmamızı olanaklı kıldı. Bu alan, Çekoslovakya endüstrisinin gelişmesinde hızla büyüyen ve önemli ihtisas dallarından biri durumuna gelen bir alan oldu.

EYK üyesi devletlerle tarım alanında yapılan bilimsel-teknik işbirliği de iyi sonuçlar veriyor. Bu işbirliği, özellikle tahıl üretimi alanında, her şeyden önce buğday ve arpa üretiminde yeni cins tohumluk kullanımında çok iyi sonuçlar veriyor. Bu işbirliği, bitkilerin ıslahı alanında (tohum ıslah işlerinde) çağdaş bilgisayar tekniğinin kullanımını, tarımsal bitkilerin soyçekimine, yeni cins bitkilerin verimliliğinin fizyolojik niteliklerine, bunların soğuklara ve çeşitli hastalıklara ve daha başka olumsuz koşullara karşı dayanıklılığına ilişkin enformasyon alış verişinin genişletilmesini olanaklı kılıyor. Sonuç olarak da, üretiminde verimliliğin ve kalitenin daha da artmasını sağlıyor.

Son yıllarda, elektronik-bilgisayar araçları ve mini-kompüter sistemleri üretiminde bütünsel bir sistem oluşturmak için yürütülen ortak araştırma, uzmanlaşmış ve kooperatif bir üretimi hazırlama ve örgütleme çalışmaları süreci içinde önemli başarılar elde edildi. Sıraladığımız bu tür başarılı çalışma örneklerini daha da çoğaltabiliriz.

Şunu da belirtmek gerekir ki, EYK çerçevesinde bilimsel-teknik işbirliğinin verimliliğini artırmak ve bunu ekonominin yetkinleştirilmesi isteğiyle daha uyumlu hale getirmek için, topluluk, bilimsel-teknik işbirliği mekanizmasını sürekli mükemmelleştirmektedir. Örneğin, sistematik planlama işi düzene sokulmuştur, topluluk üyesi ülkeler arasındaki karşılıklı ilişkilerde ilerici yöntemler, bu arada kooperatif anlaşmalar biçimi çok daha geniş ölçüde kullanılmaya başlamıştır. Aynı ayrı devletlerin halk ekonomilerini yönetme, planlama ve finanse etme sistemleri nasıl geliştiriliyorsa, bilimsel-teknik işbirliği de o denli geliştirilmekte ve mükemmelleştirilmektedir. Biz, bu sistemlerin hem giderek birbirlerine yakınlaştırılmasına hem de bunların etkisiyle oluşan uluslararası işbirliğinin yeni biçim ve yöntemlerine büyük önem veriyoruz.

EYK'ne bağlı Bilimsel-Teknik İşbirliği Komitesi, sosyalist topluluk üyesi ülkelerin bilim ve teknik alanında karşılıklı yardımlaşmayı geliştirmeleri yönünde, bunun hem güncel hem de gelecekteki amaçlarını saptamak için ciddi bir çaba harcamaktadır. Komite, örneğin, robot yapımı ve esnek otomatik üretim sistemlerinin kullanımı, otomatik proje sistem-

lerinin hazırlanması, toz halinde metal üretimi, lazer sistem ve süreçleri gibi alanlarda kapsamlı işbirliğini öngören bir dizi önemli uluslararası anlaşmaların hazırlanması ve imzalanmasının girişimcisi ve öncüsü olmuştur. Taraflar arasında kurulmuş bulunan ilişkilerden büyük ölçüde yararlanılarak, «araştırma-proje hazırlama-üretim» süreci içinde kopmaz bağı sağlayan tüm araştırma, proje büroları ve işletmeler arasında işbirliğini pekiştiren beyin örgütlemesi adını taşıyan yeni tip anlaşmaların hazırlanması, işbirliğinde örgütsel metodolojik bakımdan önemli bir adım oluşturmaktadır.

Bu iterici, pratik önlemlerin etkisiyle bilimsel-teknik ve ekonomik işbirliği alanında yeni ve çok daha yüksek düzeyde işbirliği biçimleri belirmektedir. Bir örnek verelim: Prešov (ÇSSC) kentinde bulunan Çekoslovak-Sovyet ortak proje bürosu «Robot» başarılı çalışmalar yürütmektedir. Bu büro, uzun vadeli araştırma programlarının hazırlanması için proje hazırlama, teknolojik ve deneme işlerinin yapılabilmesi için ve aynı zamanda yeni kurulmakta olan işletmede robot tekniği ve esnek üretim sistemlerinin ilk türlerinin üretimine başlanması ve daha sonraları da seri üretime geçilmesi için elverişli koşullar yaratmıştır. Bu konuda uluslararası bir anlaşma hazırlanmıştır.

Kardeş sosyalist ülkelerin bilim ve teknik konularındaki ortak eylemleri ve işbirliği iyi sonuçlar vermekle birlikte, bu henüz, sosyalist ekonomiyi her yönden yetkinleştirme konusundaki stratejik doğrultunun önümüze koyduğu yüksek düzeydeki istemleri tam olarak karşılayamamaktadır. Bunun içindir ki, Moskova'da yapılan yüksek düzeydeki toplantı, işbirliğinin bundan sonraki ana yönlerini belirlemiştir. Sosyalist ekonomik bütünleşmeyi daha da derinleştirmek için gerekli önkoşulları ve olanakları sağlayacak olan önlemler elbirliğiyle saptanmış ve bu temel üzerinde EYK üyesi tüm ülkelerin halk ekonomilerinin bundan böyle de dinamik gelişmesinin koşulları oluşturulmuştur.

Toplantının, 10-15 yılı kapsayan bir dönem için bilimsel-teknik ilerlemeye ilişkin kapsamlı bir programın ortaklaşa hazırlanması önerisini yükseltmesi ve bu öneriyi benimsemesi örnek bir davranıştır. Toplantıya katılanların en önemli saydıkları şu beş öncelikli doğrultuda çabaların yoğunlaştırılması kararlaştırılmıştır: Halk ekonomisinin bilgisayarlarla donatılması, üretimin otomatikleştirilmesi (esnek üretim sistemlerinin uygulanması da içinde), nükleer enerji kaynaklarının geliştirilmesi, yeni madde türleri ve teknolojilerin oluşturulması ve kullanılması, biyoteknolojinin geliştirilmesi. Daha şimdiden 28 temel kompleks programın hazırlanmasına ve 133 ödevin belirlenmesine başlanmıştır. Çekoslovakya bu hazırlik çalışmalarına aktif olarak katılmış ve katılmaktadır. Şimdi biz, seçmiş olduğumuz tematik program taslaklarını tamamlamak üzereyiz ve bu programlar çerçevesinde biz, önümüzdeki yıllarda EYK içinde bilimsel-araştırma işleriyle ilgili uluslararası işbölümüne katılmayı düşün-

yoruz. Bu, elbette, gerek bizim ÷lkemizde, gerekse öteki sosyalist devletlerde herhangi başka yönlerde ve konularda araştırma ve yaratıcılık çalışmalarına devam edilmeyeceği anlamına gelmiyor. Bunlar devam edecektir, ama öne konulan stratejik amaçlara ulaşılması açısından yukarıda sözü edilen doğrultuları biz çözümleyici saymaktayız.

Bu önlemler, EYK tarihinde ilk kez eşgüdömlü, uyumlu ve belli durumlarda bütönsel bir bilim ve bilimsel-teknik politikanın hazırlanması ve yaşama geçirilmesinin önkoşullarını oluşturmaktadır. Biz burada büyük bir ilgi ve her türlü dikkati üzerine çeken yeni bir olayla karşı karşıya geliyoruz. Böyle bir politika uluslararası ölçülerde geniş bir amaca yönelik programlamayı başlatmayı, en yüksek dünya standartlarına uygun düşen ve hatta bunları da aşan sonuçlar elde edebilmek için bilim adamlarının, proje yapımcılarının ve büyük işçi kolektiflerinin çabalarını, amaca yönelik bir biçimde yoğunlaştırmayı olanaklı kılıyor. Çekoslovakya'da biz, bilimsel-teknik ilerlemeye ilişkin kompleks bir programın hazırlanmasına büyük umutlar bağlıyoruz ve kendi tarafımızdan biz, böyle programın doğmasına ve yaşama geçirilmesine tüm gücümüzle katkıda bulunacağız.

Sosyalist ekonomik bütötleşme, sosyalist topluluk üyesi devletlerin bilimsel-teknik işbirliği, bilimsel-teknik devrimin kazanımlarının sosyalizmin üstönlükleriyle birleştirilmesi için çok şeyler vermekte, bu büyük ödevin günümüz koşullarında çözümünün yollarını göstermekte, pratik çözüm için reel ekonomik ve sosyal koşulları oluşturmaktadır. Bilimsel-teknik ilerlemenin hızlandırılması, uluslararası komünist hareketin, kendi önüne koyduğu yüce ve insancıl amaçlara ulaşmasını daha da yakınlaştırmaktadır.

Yığınların savaşımlı başarının güvencesidir

Eduarda Viera

*Uruguay Komünist Partisi MK
Yürütme Komitesi üyesi*

25 Kasım 1984'te yapılan parlamento seçimlerinin şu iki temel sonucu vardır:

1973 darbesinden sonra kurulan diktatörlük yenilgiye uğradı. Anti-oligarşik, antiemperyalist Geniş Cephe'nin sağladığı önemli başarılar, olumlu sosyal-politik gelişmeler için olanaklar yarattı.

Despotik bir rejimin bu şekilde erkini yıkmaya yöntemi tarihte eşine az rastlanır bir yöntemdir. Zorbalık rejiminin izin vermek zorunda kaldığı seçimlerde halk demokrasiye dönüş için, özgürlüklerin sağlanması ve anayasal bir hükümet kurulması için oy kullandı.

Biz bunu onbir yıllık aktif bir halk direnişinin mantıksal bir sonucu olarak görüyoruz. Eski rejime karşı çıkan güçlerin çoğunlukta olduğu meclis ve senato 15 Şubat'ta toplandı ve yeni seçilen başkan 1 Mart'ta görevine başladı. Ordu kışlasına çekildi.

Çok önemli stratejik bir hedefe ulaşılmış oldu. Karanlık ve zor terör dönemi, faşist yönetimi yasallaştırma çabaları son buldu. Şimdi yeni bir aşamaya, en başta despotik rejimin dayattığı yapının kalıntılarını ortadan kaldırmayı amaçlayan toplumsal ve demokratik savaşım aşamasına giriliyor. Bu, anayasal meşruluk koşullarında, sendikaların, yığın ve meslek örgütlerinin varlığı, politik güçlerin ve örgütlerinin açık çalışma yürüttüğü koşullarda olacak. Şunu tekrar vurgulayalım ki, biz hiçbir şekilde devlet biçimlerine karşı kayıtsız kalmıyoruz. Uruguay halkı, hiç unutulmaması gereken ve unutulmayacak kadar acı bir deneyim elde etti.

Diktatörlük erkten kendi isteğiyle vazgeçmedi. Gerçekten de, sonuna kadar muhalefeti tehdit ederek, bölme çabasıyla saldırarak manevra yaptı. Silahlı kuvvetlerin himayesinde «demokrasi» uygulayarak buna-lıma kendi çözümünü dayatma niyetindeydi. Basın üzerindeki sansür, politik faaliyet yasağı seçimlere birkaç ay kalıncaya kadar sürdü. Geçen onbir yılda ana darbe komünistlere, işçi sınıfına, Geniş Cephe'ye ve genel olarak demokratlara yöneltilmişti.

Seçim gününde, politik ve sendikal faaliyet nedeniyle 500 kişi hâlâ zindanlardaydı, 1.200 politik göçmenin yurda dönüşü hâlâ yasaktı ve çoğunluğunu UKP üyelerinin oluşturduğu 5.000 kişi hâlâ yurttaşlık haklarından yoksundu. Bu Uruguaylılardan hiçbiri seçilmek bir yana, seçimde oy bile kullanamadılar.

Rejim, sadece provokatif amaçla Ulusal Parti yöneticisi Ferreira Aldunate'yi hapiste tuttu (O, seçimden beş gün sonra serbest bırakıldı), ne ona ne de Geniş Cephe'nin lideri General Liber Seregni'ye seçime katılma izni vermedi. Hâlâ yasak olan UKP ve öteki sol kanat parti yöneticileri için de durum aynıydı.

Ordu üst yönetimindeki faşist ögeler seçimler ve gelecek hükümetin işleyişi için kendi koşullarını dayatmaya kalkıştılar. Gelecek hükümetin, sendikalar ve politik partiler yasasıyla, işçilerin ve öteki çalışanların işten atılmaları yanı sıra, sivilleri sıkıyönetim mahkemelerinde yargılayabilmek için olağanüstü hal ilan etme hakkı da dahil öteki hükümlerle baskıcı rejimin acı sosyal, ekonomik ve özellikle politik mirasını kabul etmesini istediler. Ancak, toplumumuzun yok etmek istediği miras ve geniş demokratik halk hareketinin aktif ve uyanık olmasını gerektiren, diktatörlüğü yenilgiye uğratan güçler arasında varılan anlaşmanın demokrasiyi gerçekleştirme aracına dönüşmesini gerektiren görev de işte buydu.

Her zaman olduğu gibi, seçim kampanyasında yığınsal iletişim araçları kötüye kullanıldı, komünistlere, Geniş Cephe'ye karşı ideolojik ve propagandist saldırılar düzenlendi ve bunlara iktidar temsilcileri katıldı. Bundan başka son anda Uruguay Papazlar Konferansı Marksistlere oy verilmemesi için tüm dindarlara çağrı yaptı. Tüm bunlar seçim sonuçlarını etkiledi. Ancak zorluklara karşın, halkımız faşist rejimin çatlaklarından yararlandı ve kurulan birçok tuzaktan kendini sakındı. En gerici güçlerin ideolojik kampanyasına karşı direnebilecek ve seçimleri despotik yönetime son verecek bir araca dönüştürebilecek olgunlukta olduğunu gösterdi.

Böylece, UKP'nin iki yıl önce belirlediği sonuç, Uruguay'da yeni bir politik durum oluştuğu ve «diktatörlüğün kesin yenilgisi için nesnel ve öznel önkoşulların» (!) oluştuğu saptamasının doğruluğu kanıtlandı. O zaman bu hedefin nasıl gerçekleştirilebileceğini bilmiyorduk. Ama, ordu üst yönetiminin erkte kalmayı sürgit uzatma ve halkı vaatlerle oyalama amacından başka birşey olmayan «programı»na muhalefet kuşkuyla bakıyordu. İzinli partilerle «diyalog»a gelince, rejimin amacı bu partileri anayasadaki büyük değişiklikleri, geçen on yılda yürürlüğe konan faşist yöntemlerin yasallaştırılmasını onaylamaya zorlamaktı. Gericiliğin bu planları ışığında kararsızlık ya da geri durma gibi bir sorun olamazdı.

1980 yılında diktatörlüğün anayasa oylamasındaki büyük yenilgisi onların bu «programlarının» uygulanmasında toptan başarısızlık yolunda bir dönüm noktasıydı. Ondan sonra ülkede politik faaliyette hızlı bir yükselme görüldü. Toplumsal güçlerin açık eylemleri özellikle 1983 yılında daha da arttı. Bu, tarihsel 1 Mayıs gösterisiyle başladı. Gösteri sırasında

(!) «Estudios», 1983, № 86, S. 14.

işçi sınıfı eylemlerle politik savaşıma katıldı. 1983 yılının 27 Kasımında ise muhalefetin devasa gösterisiyle bu en yüksek noktaya erişti. (2)

1984'te halk eylem için yeni ve daha geniş bir köprü başını ele geçirdi. Ocak ayında, işçi sınıfı yıllar sonra ilk kez genel grev yaptı. 1 Mayıs gösterilerine ise bir önceki yıla oranla iki kat daha çok insan katıldı. 27 Nisanda ulusal çapta bir genel grev yapıldı. Yıl boyunca da en önemli ekonomik istemlerin karşılanması için, halkın ücret ve gelirin alım gücünün artırılması için ve sendikal örgütlenme hakkı için eylemler düzenlendi. Rejimin yöneticilerinin tehdit ve girişimleri ve kendi isteklerini dayatma çabaları kimisi geniş ölçekli olmak üzere kendiliğinden protestoların yükselmesine yol açtı.

Diktatörlüğün yapısındaki derin çatlaklar, rejimin içte yalıtılması ve geniş çaplı uluslararası dayanışma ile durum giderek değişti. 1984 yılı Mart ayında Jose Luis Massera ve Liber Seregni, bu iki tutuklu, halkın savaşımının birer sembolü oldular ve serbest bırakıldılar. Aynı günlerde, Geniş Cephe Montevideo'nun ana meydanlarından birinde bu iki liderin de katıldığı yığinsal bir miting düzenledi. Böylece Geniş Cephe herhangi bir ön başvuru olmaksızın yasallık kazandı.

Geniş Cephe'nin politik sahneye çıkması, tavrı, birlik yolunda çabaları ve halkı hareketlendirmede belirleyici rol oynayan militanlarının saygınlığı, daha önce muhalefet güçlerinin vardıkları anlaşma Multipartidaria'nın (3) kurulmasına yardımcı oldu. Daha sonra uyumlu çabalara en önemli toplumsal sektörlerin temsilcisi olan örgütler de katıldı: Inter-sindikal adıyla bilinen sendikal merkez İşçilerin Sendikalararası Plenumu-İşçilerin Ulusal Birliği (IPW/NCW) ve öğrenci birlikleri, kooperatif üyeleri ve çalışanları. Sonuçta Sektörlerarası Kuruluş kuruldu ve yetkililere verilecek genel istemleri saptadı, geniş ölçekli protesto eylemlerini yönlendirdi ve koordine etti.

Bu, Komünist Partisi'nin zorbalık rejimi kurulur kurulmaz saptadığı çizginin – General Seregni'nin konumu ile tümüyle çakışan bu çizginin – yaşama geçirilmesi ve doğruluğunun kanıtlanması anlamına geliyordu. Amaç, rejimin yıkılması için gerekli olan en geniş birliği gerçekleştirmek ve bunun yığınlar içinde artan etkinlikle birlikte yürütülmesini sağlamaktı. Başka bir deyişle,

amaca yönelik yapmak, aynı zamanda yeni müfrezeler de katarak, sol güçleri cephe içinde birleştirerek, toplumsal hareketler örgütlenme sorunuydu. Bu ise ancak Uruguay'da işçilerin sendikal birlik merkezi, Lise Öğrencileri Sosyal ve Kültürel Birliği-Uruguay Üniversite öğrencileri Fe-

(2) Bak: S. Behak: Uruguaylılar diktatörlüğü reddediyor, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» – «Yeni Çağ», Sayı 3, 1984.

(3) Colorado Partisi, Ulusal Parti, Geniş Cephe ve Yurttaş Birliği'nden oluşmaktadır. (Not Red.)

derasyonu, Geniş Cephe ve UKP gibi devrimci sürecin tarihsel önemde kaldıraçları olan yığın örgütleri sisteminin ülke içinde ve dışında sürekliliğini koruyarak yapılabildi.

1984 yılı Temmuz ayında askersel üst yönetim ile Multipartidaria arasında yeniden temasa geçildi. Ama bu kez başka koşullarda, artık söz konusu olan sınırlı bir diyalog değil, iki gerçek güç arasında, yani halkın ezici çoğunluğunun aktif olarak desteklediği politik örgütler ile orduyu, baskı aygıtını yöneten askerler arasında bir görüşmeydi. Görüşmelerin başarısızlığa uğraması diktatörlüğün sıkıntısını artıracak ve geçen on yılda ülkenin yaşadığından daha büyük acılar ve zorluklarla tehdit eden bir durum yaratacaktı.

Geniş Cephe'nin tavsiyelerine uygun olarak Multipartidaria tarafından yapılan öneriler temelinde anlaşmalara varıldı. Bunlar bunalımdan politik çıkış yolunun önünü açıyordu. Silahlı Kuvvetler Komutanlığı Multipartidaria'nın tüm koşullarını kabul etmedi, ama muhalefetin giderek artan güçlü birleşik eylemlerinin etkisi altında adım adım geriledi.

1984 yılı Ağustos ayında, rejim Geniş Cephe partilerinin çoğu üzerindeki faaliyet yasağını kaldırdı ve bazı yöneticilerini serbest bıraktı. Ancak UKP'nin ve bazı öteki örgütlerin yasallaşmasını reddetti, bunların binlerce yönetici ve militanı, Seregni de dahil, önceleri olduğu gibi yurttaşlık haklarından yoksun bırakıldı.

1984 yılının Ağustos ayı ile Ekim ayı arasında 200'den fazla insan özgürlüğüne kavuştu. Bunlar arasında tüm işkencelere dayanan kararlı yurtseverler, örneğin Jaime Perez, Jorge Mazarovich, Rosario Pietrarroia General Victor Licanadro, albay Carlos Zufriategui ve albay Rugo Frigerio da bulunuyordu. Yüzlerce sürgünün, Geniş Cephe yöneticilerinden Hugo Villar, UKP MK Sekreterleri Rodney Arismendi ve Enruegue Rodriguez ve sanat ve kültür alanında çok sayıda seçkin kişinin ülkeye dönmesine izin verildi. Sonunda, yönetim politik faaliyet üzerindeki yasağı ve iletişim araçları üzerindeki sansürü de kaldırdı.

Bu ne rejimin bir hediyesiydi, ne de bir iyi niyet belirtisi. Her taviz halkın aktif olarak katıldığı savaşımı söke söke alınıyordu. Doğru taktik saptama, muhalefetin uyumlu eylemini sağlama ve aynı zamanda işçi sınıfı hareketinin bağımsızlığını koruma, görüşme konularının sınırlarını belirleme, belli sınırlar içinde anlaşmayı kabul etme, nereye kadar taviz verilebileceği üzerine karar verme ve gerçekçi istemlerde bulunarak uygun uzlaşmalar arama ve ilkelerden taviz vermeme gibi sayısız zor sorunların çözümü gerekmekteydi. İzlenen ve utkuya götüren yol görüşmelerle birlikte yığınların hareketlenmesi ve başarılarından yararlanmıyordu.

Bu koşullarda biz hiç te demokratik olmayan, sıradan insanların kabul edilebilir derecede katılımını olanaklı kılan seçimlere katılmaya karar verdik. Bu artık askersel komutanlığın «programında» izin verdiği bir

seçime katılma sorunu değil, bunu halkı kazanma ve ulusal politikada yeni bir dönem açmak için bir bela olan diktatörlük rejimini tümüyle çökertme aracı haline getirme sorunuydu.

Yüzbinlerce Uruguaylı seçim haberini sevinçle karşıladı. Her tutuklunun serbest bırakıldığında, her sürgünün geri dönüşünde olduğu gibi sevinçle buna hazırlandı.

Colorado Partisi oyların yüzde 40,2'sini aldı. Ulusal Parti yüzde 34,2 ile onu izledi. Geniş Cephe ise yüzde 21,4 oy aldı.

İki geleneksel parti ile temsil edilen aşırılar tüm ülkede yenilgiye uğradılar. 1971 seçimlerinde Colorado Partisi'nin Bordaberry'nin desteklediği ve daha sonra darbeye katılan kanadı oyların yüzde 22,8'ini almış ve adayları cumhurbaşkanı seçilmişti. Ulusal Parti'de darbenin ardındaki-lere yakın olan General Aguerondo yandaşları yüzde 13,7 oranında oy aldılar. Bu gruplar oyların yüzde 36,5'ini, toplam 600 bin oy almışlardı. 1984 yılında görünüm çok değişti. Her iki partideki gerici gruplar, askersel yönetimin en güvendiği bu gruplar sadece yüzde 11 oranında oy alabildiler. Dahası, Süreç Partisi adı altında yeni bir örgüt kurma girişimleri de yenilgiye uğradı.

Colorado Partisi'nde oyların yüzde 75'i Julio Maria Sanguinetti'yi destekleyenlerce verildi. Diktatörlüğe karşı çıkan ve yeni cumhurbaşkanı olan lider işte buydu.

Sanguinetti belli yükümlölükler aldıktan sonra göreve başlıyor. Seçimden birkaç gün önce dört ana politik birliğin başkanlık adaylarıyla ortaklaşa Ulusal Uyum'un program belgesini imzaladı. Bu belge «politik partilerin ve sosyal güçlerin uyumlu eyleminin askersel diktatörlüğe karşı halkımızın savaşının merkezi» olduğunu ve «bu savaşımın ana hedefinin ülkeyi yeniden kurulaştırma, özgürlük, adalet, dayanışma, hoşgörü ve karşılıklı saygıya dayanan demokratik bir toplum kurma» olduğu belirtiliyor. (4) Cumhurbaşkanı seçilen kişi, ülkeyi derin bunalımdan kurtarmak için ulusal birlik hükümeti kurma vaadlerini birkez daha yineledi. Onun politik destekçileri sınırlı da olsa bir aften yana olduklarını belirtiyorlar.

Önceleri Colorado Partisi diktatörlük rejiminin kabul ettiği ekonomik modeli eleştirirken, bugün finans kapitale yeşil ışık yakan bir politikadan yanadır. Geçmişte rejime muhalefet ettiği halde her zaman halk hareketlerini onaylamadı. Colorado Partisi sendikal hareket için sosyal anlaşma denen, gerçekte işçi sınıfını silahsız bırakan bir görüşü kabul etmek istiyor.

Yeni yönetim, ABD emperyalizminin mali spekülasyon ve artan sömürsüyle daha da beter duruma getirdiği bir bunalım devralmış bulunuyor. Ekonomi geriliyor, işsizlik geçmişte eşine ender raslanan boyutlara

(4) Agui, 20 Kasım 1984, Sayfa 7.

varıyor, nüfusun geniş kesimlerinin gelirleri en düşük düzeye inmiş durumdadır. Bu arada çözümü artık ertelenemeyecek başka sorunlar da var: Baskı aygıtının artan giderleri sonucu ortaya çıkan bütçe açığı, ulusal işletmelerin borçları ve aşırı ölçülere ulaşan dış borçlar gibi. Bunlar çok çetin sorunlardır. Hükümet bu sorunları çözmeye koyulmadıkça, (elbette emekçilerden yeni özveriler isteyerek bu olmaz) ortaya çıkacak sosyal cepheleşme, keskin çatışmalara yol açabilir.

Hükümet, yabancı bankalar ve İMF'nin istemlerine karşı tutum almada zaman yitirmemelidir. Sözkonusu emperyalist finans kuruluşları, kendi dayattıkları dış borçlar ve muazzam faiz tutarının kemerleri sıkarak ödenmesinde ısrar ediyorlar. Bu ise, nüfusun geniş kesimlerine darbe vuruyor ve üretimi canlandırma, ülkeyi demokratik ilkeler temelinde yeniden örgütlenme vaatlerine tümüyle aykırı bulunuyor.

Ulusal Uyum belgesi, daha ileri eylemler için yalnızca asgari bir temel oluşturuyor. Emekçilerin gelirlerini yeniden eski durumuna getirmenin çapı ve hızı, IMF ile ilişkiler, eğitim yasası, affın sınırları gibi önemli konularda henüz bir anlaşmaya varılmış değildir. Bununla birlikte, ülkemizi daha şimdiden kasıp kavuran çetin güçlükleri daha da büyütme isteyenlerin darbecilerden başkası olmadığı besbellidir. Yönetimin bundan sonraki gelişmelerin, oligarşi ve emperyalizmin şantaj ve entrikaları karşısında nasıl faaliyet gösterdiğini, ivedi ekonomik ve sosyal sorunları çözmek için atılacak adımların niteliğine, hükümetin sendikalar ve halk hareketiyle ilgili tutumuna da büyük ölçüde bağlı olacaktır.

Yolalan sürecin gelişme olanakları, demokrasiyi istikrarlı kılma ve ülkede barışı koruma konusunda karşılıklı anlayışı sağlamanın yanısıra ve en başta yığınların ve Geniş Cephe'nin emekçilerin ivedi istemlerini yerine getirme yolundaki girişimleriyle bağımsız eylemlerinin ve bir köklü değişiklikler programı çerçevesinde bunalımı sona erdirip ulusun faaliyetlerini canlandırmalarının ölçüsüne bağlı olacaktır.

Geçmiş yıllar, halk ve işçi sınıfı hareketi açısından, başka birisinden kendilerine yarar sağlamalarını pasif olarak bekleme yerine, eylem bağımsızlığını kazanmalarının ne denli önemli ve zorunlu olduğunu gösterdi. Diktatörlüğü politik araçlarla yenilgiye uğratmada ana etmen, diktatörlüğe karşı direniş ve yükselen işçi sınıfı ve sendikal hareket temelinde halkın faaliyetleri oldu. Bugünkü koşullarda, halkın gelişmelere aktif katılması, nüfusun çoğunluğunun çıkarlarını göz önünde tutarak, ekonomik, sosyal ve politik sorunları çözme amacıyla gerekli önlemlerin alınması için denetimi kurmada olumlu bir işlev görecektir.

Seçimlerin sonuçları tartışma götürmez. Seçimlerin yarattığı demokratik aşama, hâlâ ulusal politikaya damgasını vuran gerici ve baskı aygıtını eski rejimi yeniden kurma yolunda bütün umutlarından yoksun bırakmalıdır.

Özellikle 1971 yılındaki ilk seçim kampanyasının sonuçlarıyla karşılaştırıldığında, Geniş Cephe'nin kazandığı başarı kayda değerdir. Cephe, bundan öncekine göre %36 oranında daha çok oy sağladı ve yine bir önceki seçime göre oylarını artıran bellibaşlı tek politik güç oldu. (5)

Ülke nüfusunun yarısını oluşturan ve sanayi proletaryasının bellibaşlı kesiminin bulunduğu başkent Montevideo'da, Geniş Cephe oyların üçte birini elde etti ve geçen seçime göre yaklaşık %40 daha çok taraftar kazandı. Seçimler, kimi yerlerde oyların yaklaşık %50'sini alan Geniş Cephe'nin işçi semtlerinde öğrenciler ve aydınlar arasında derin kökleri olduğunu bir kez daha gösterdi.

Eğer Montevideo'da kütüklere kayıt emrini alan subay ve askerler sağın adaylarına oy vermemiş olsalardı, politik hakları ellerinden alınmış binlerce Uruguay'lının seçim sandıklarından uzak kalmak zorunda bırakılmasına rağmen, Geniş Cephe başkent belediyesinde de en önde gelebilecekti.

1971 yılı Şubat ayında kurulan Geniş Cephe, 1973 yılında yasa dışı ilan edildi. Onbir yıllık baskı, koşuşturma, sürgün, yalan ve karaçalmalarla dolu bir ideolojik kampanyaya rağmen, Geniş Cephe ulusal sahneye güçlü ve dinamik bir örgüt olarak yeniden çıktı. Cephe, bunu halkın özlemlerine uygun düşen ve antioligarşik, antiemperyalist amaçları içeren programına borçludur. Deneyim, Cephe'nin seçimler dolayısıyla kurulmuş geçici bir bağlaşıklık değil, erke ağırlığını koyabilecek ve geleneksel politik eğilimlerin yıllardır ülkeye dayattığı iki partili sisteme son verebilecek ciddi bir güç olduğunu gösterdi. Cephe, birkaç ay içinde yüzlerce şube komitesini yeniden oluşturmayı başardı.

Biz komünistler, programatik ve stratejik seçenek saydığımız ve belli bir zaman alacak olan ulusal ve sosyal kurtuluş savaşımızın bu aşamasında gerçek bir tekçi ve birleştirici güç olarak Geniş Cephe'ye üyeliğin yaşamsal bir önem taşıdığına ısrar ederken haklıydık.

İlkelerinin hiç birinden ve geniş kapsamlı yapısal değişiklikleri ön gören programından vazgeçmeden, 1973 yılında olduğu gibi, Geniş Cephe aynı taktik sloganı öne sürdü: «Değişim için barış ve barış için değişim». Cephe, açıkça Çok Partili Birlik, Sektörlerarası Birlik ve Ulusal Uyum'la birlikte saf tuttu. Askeri yönetim görüşmeler başlayınca, hep bölmeye ve ulusun yaşamından dışlamaya çabaladığı örgütü, görüşme masasına kabul etmek zorunda kaldı.

Seçimlerden dört ay önce, askeri rejim, Geniş Cephe üyesi parti ve gruplardan bazısını legalleştirmekten, bunların bazı yönetici ve aktivistlerinin politik haklarını yeniden tanımaktan öteye gitmedi. Bununla birlikte, bu bağlaşıklık, hem legal ve illegal örgütleriyle, hem de politik hakları ister verilmiş isterse verilmemiş olsun, bütün üyeleriyle açık poli-

(5) Bak: La Semana de El Dia (Montevideo), 7 Aralık 1984, s. 2.

tik faaliyete katıldı ve tek bir vücut olarak seçim kampanyasında yer aldı.

Geniş Cephe, bu savaşımdan daha büyük bir güç, saygınlık kazanarak çıktı. Gerek üye sayısı ve oyları, gerekse parlamento ve belediye meclislerindeki sandalye sayısı daha da arttı. Programı, taktikleri, örgütü, zamanın çetin sınavlarından geçti. Savaşım yoluyla kazandığı yüzbinlerin deneyimlerinden sağlanan yararlar, bütün halkın malı oldu.

Diktatörlüğün politik, ekonomik ve sosyal modeli, başarısızlıkla sonuçlandı. Bu modele karşı demokratik seçeneğin Geniş Cephe olduğu gitgide daha açık olarak ortaya çıkıyor. Bağımsız, antioligarşik ve anti-emperyalist bir doğrultu izleyerek ülkeyi süregelen bunalımdan çıkartabilecek, köklü değişimleri gerçekleştirecek gücün Geniş Cephe olduğu görülüyor.

Despotluğa karşı savaşımın her aşamasında, komünistler ön safta yer aldılar. Bunun için oldukça yüksek bir bedel ödedik. Bu uğurda birçok yoldaşımız yaşamını yitirdi, izine rastlanmadan ortadan kayboldu, işkencelerden geçti, göç etmek zorunda kaldı. Uruguay Komünist Partisi, halkın iyi tanıdığı kendi adaylarını göstererek ya da kendi binasında çalışarak yasal olarak seçimlere katılamadı. Böyle de olsa, rejim bizi ne ülke politikasından dışlayabildi, ne de partimiz direnişe ara verdi.

1972 yılında, rejim halka karşı savaş açtığında, UKP Sekreteri Jaime Perez, «işçi sınıfı varolduğu sürece komünistlerin de varolacağını» söyledi. Parti üyeleri, bağımsız, tekçi ve savaşkan sınıf sendikacılığı hareketinin canlanmasını ve sürekliliğini sağlayarak, legal, yarı-legal ve illegal biçimleriyle her eyleme katıldı. Bugün bu, işçi sınıfı savaşımının tarihsel sürekliliği ve deneyiminin yanısıra yenilenmesini simgeleyen işçi sendikaları merkezinde (IPW-NCW) ifadesini buluyor. Uruguay işçi sınıfı hareketi, geçmişte olduğu gibi şimdi de, halkın sosyal savaşlarının en ön sıralarında yer almağa devam ediyor.

Genç komünistler, savaşın sınavından geçmiş «işçiler ve öğrenciler, birlikte ilerleyin» sloganı altında öğrenci hareketinin yeniden örgütlenmesinde kendi paylarına düşen katkıyı yaptılar.

Biz, geniş Cephe'nin seçim hazırlıklarını örgütleme çalışmalarına, programını basarak, illerde, devlet başkanlığında ortak aday göstererek her düzeyde katıldık. Aynı zamanda, Cephe içinde, sendikalar, öğrenci ve politik aktivistlerle, kültür adamları koalisyonunun parlamento ve belediye seçimleri için öne sürdüğü adaylar listesini destekledik. Cephe'nin asgari programına uygun olarak, koalisyon, ileri bir demokrasiye yolu açacak önerilerde bulundu. Bundan ötürü, koalisyon, «İleri Demokrasi İçin» adını aldı.

Seçimlerden bir ay kadar önce kurulan bu örgüt, Geniş Cephe için verilen oyların % 28'ini elde etti. 30 üyeli Millet Meclisi'nde Cephe'nin

kazandığı 6 sandalyeden 2'sini, 99 üyeli Millet Meclisi'nde Cephe'nin 21 sandalyesinden 4'ünü kazandı. Yığınsal haberleşme araçlarının tırmandırdığı antikomünist kampanyasının sivri ucu, «İleri Demokrasi İçin» koalisyonuna karşı yöneldi. Koalisyon üyelerini terörizme bulaşmakla suçlayan bu kampanyayı geleneksel partilerdeki sağcılar destekledi, antikomünist kampanyada ordu üst yönetimi doğrudan yer aldı. Sağcı propaganda, ülkenin daha az radikal ve daha çok «gerçekçi» çözümlere ihtiyacı olduğunu kanıtlamak ve Geniş Cephe'yi bölmek için elinden gelen her şeyi yaptı. Ama sağcıların, koalisyonu yalıtılma çabaları başarısızlığa uğradı. Koalisyon, bugün gerçek bir güçtür, dikkate değer bir zafer kazanan bağlaşıklığın ayrılmaz bir birleşenidir. Ta baştan, Geniş Cephe'yi kurma ve geliştirmenin çetin sürecinde önde gelen bir rol oynayan komünistleri, gericilik yalıtılamadı.

Faşist rejimin başları, Uruguay halkına övünerek tam 50 yıl komünistlerin bulunmayacağı bir yaşam vadettiler. Uruguay Komünist Partisi toplumun içindedir. İşçi sınıfının partisi yaşıyor ve toplum yararına savaşıyor. Parti çok yara aldı ama yeni üyeler de kazandı. Daha da önemlisi, Marksist-Leninist doğrultuyu izleyerek saflarını sınıksız birleştirdi. Birliğimizin nasıl sapasağlam olduğu, yeraltından sürdürdüğümüz uzun savaşım yıllarında, zindanların çetin koşullarında, şimdi Uruguay'a dönen komünistlerin uzun sürgün yıllarında çabalarını birleştirmesiyle görüldü. Yeraltı kahramanlarının, politik tutukluların ve Uruguay halkıyla uluslararası dayanışmayı sağlayan sürgünlerin yılmak bilmez çabalarıyla gerçekleştirilen her şey, komünistler arasında karşılıklı saygı uyandırıyor, onları esinlendiriyor. Komünistler, hep belirli bir duruma uygun düşen taktikler geliştirdiler, partiyi elbirliğiyle yönlendirdiler. Bu, gerek yeraltında basılan ortak belgelerde, gerekse yurtiçi ve yurtdışındaki legal basında ifadesini buldu.

Jose Luis Massera ve Jaime Perez'in hapisten çıkması, Enrique Rodriguez ve Rodney Arismendi'nin sürgünden dönmesiyle, öteki Geniş Cephe örgütleri gibi partimiz de, daha resmen tanınmadan, seçimlerden önce açık olarak faaliyet göstermeye başladı. Diktatörlüğe karşı halkın zafarını simgeleyen her büyük kutlamada, partimizin ve Komünist Gençlik Birliği'nin bayrakları yükseklerde dalgalandı. Ülkemizin tam ulusal ve sosyal kurtuluşu için yeni durumda da savaşımı sürdürmeye kararlı olduğumuzu gösteren bir simge olarak, bugün bayraklarımız daha da özgürce dalgalanıyor.

Seçimler, bir aşamanın sona erdiğini belirledi ve Uruguay tarihinde yeni bir sayfa açtı. Şimdi görev, halkın potansiyelini daha da geliştirmek, ileri demokrasinin yolunu açabilmek için, güçler dengesinde bir değişikliği sağlama amacıyla daha çok emekçinin seferber edilmesi, örgütlenmesi, kendi politik örgütlerine benzeri öteki örgütlere katılımları için çalışmaktır. Ülkenin önünde duran ivedi sorunların çözümü için elverişli

koşulları yaratmak, IMF'nin dayatmalarını reddeden yurtseverce bir ekonomik ve sosyal politika izlemek gerekiyor. Köklü yapısal reformları gerçekleştirmek, dışarıyla yapılan mali işlemlerde denetimi kurmak, tarım reformunu yaşama geçirmek, ülkenin bağımsız bir dış politika izlemesini sağlamak, Sandinist Nikaragua'yı ve halkların kendi yazgılarını belirleme savaşımını desteklemek gerekiyor. İleri demokrasi, sosyalizm yolunda geniş kapsamlı antioligarşik ve antiemperyalist değişimlere doğru bir adım olmalıdır.

Bir yığın partisi olan ve kökleri işçi sınıfının, aydınların, kent ve köy orta katmanlarının derinlerine inen UKP'nin varlığı ve düzgün biçimde büyümesi, bu süreci ilerleten etmenlerdir. Bu, partinin gençlik örgütü için de geçerlidir. UKP'nin 16. Kongresi, güçlü bir parti inşa etmenin hâlâ Uruguay devriminin kilit görevi olduğunu vurguluyor.

Diktatörlüğün yıkılmasıyla, Uruguay, demokratik devletler topluluğuna yeniden katılıyor. Ülkemizdeki gelişmeler, Bolıvy ve Arjantin'de gerçekleştirilen demokratik değişimlerin, Brezilya'daki benzeri değişikliklerin ve Peru'da sol güçlerin başarısının genel bağlamına uygun düşüyor. Şili halkının gaddar Pinochet rejimine karşı yılmak bilmez, kahramanca savaşımı, bu ülkede de faşist rejimin suyunun ısındığını gösteriyor. Paraguay'da da despotluğa karşı muhalefet yükseliyor.

Bölgede durum, kısa zamanda nitel bir değişikliğe uğradı. Evrensel ölçüdeki tutumlarının bir parçası olarak emperyalizmin kıtamıza faşist diktatörlükler dayatma planı başarısızlıkla sonuçlandı.

Halklarımız, ülkeden ülkeye değişik yollar izleyerek, Latin Amerika cumhuriyetleri arasında işbirliği ve karşılıklı yardım olanaklarını geliştirecek, onlara uluslararası alanda daha büyük saygınlık kazandıracak olan demokratik değişiklikleri gerçekleştirdi. Bölgedeki kimi öteki devlet yöneticileri gibi, yeni Uruguay Devlet Başkanı Julio Maria Sanguinetti'nin de sosyalist ülkelerle ekonomik ilişkileri geliştirmeyi öngören bir tutum alması, hatta Küba ile ilişkileri yeniden başlatma olasılığından söz etmesi rastgele değildir.

Şimdi Uruguay'da baskıcı uygulamaların sona ermesiyle, Uruguay halkının önünde, hükümetin tehdit altındaki Nikaragua ile, El Salvador ve Guatemala yurtseverleriyle dayanışma göstermesini sağlamak için daha elverişli olanaklar doğmuştur. Barışın savunulması, insanlığın nükleer bir felaketten kurtarılması amacıyla, Reagan yönetiminin militarist ve serüvenci politikasına karşı ortak savaşımdaya payımıza düşen katkıyı yapmak için de, şimdi durum daha elverişlidir.

Bu aşamada görevlerimizi yerine getirmiş bulunuyoruz ve bütün halklara karşı enternasyonalist görevimizi hatırd tutarak, en az şimdiye kadar yaptıklarımızı gelecekte de gerçekleştireceğimize güvenimiz tamdır.

Ön saflarda olmak ne demektir

KOMÜNİSTLERİN BARIŞ HAREKETİNDEKİ YERİ ÜSTÜNE DÜŞÜNCELER

Harald Neubert

Felsefe bilimleri doktoru, ASBP MK'ne bağlı

Toplumsal Bilimler Akademisi Uluslararası İşçi Hareketi Enstitüsü Müdürü

Komünistlerin savaş ve barış konularındaki tutumu her zaman açık ve kesin olmuştur. Onların işgal savaşlarını ilkesel olarak kınamalarının doğruluğu yaşamda sınanmış, pratikte kanıtlanmıştır. Günümüz koşullarında ise barışı savunmak komünist partilerinin stratejisinde ve politik eylemlerinde daha da büyük önem kazanmış, onların ono görevi olmuştur.

Marksist-Leninist teoriye uygun olarak devrimci işçi hareketi kendi temel, tarihsel amacına ulaşmak, yani kapitalizmi otadan kaldırmak ve sosyalizmi kurmak için savaşı hiçbir zaman zorunlu araç olarak görmedi, görmüyor da. Bundan da öte, komünist ülkeler, devletler arasında silahlı çatışmaları, politikanın bir aracı olarak toplumsal yaşamdan çıkarıp atma gereğini öngörüyor. Savaşı proletaryanın sınıf savaşımının en yüksek biçimi, devrimi ise savaşın en yüksek biçimi ⁽¹⁾ sayan bir konsepti V. İ. Lenin'e ve komünistlere maletme denemeleri alçakça bir sahtekarlıktır.

Lenin, emperyalist savaşların sınıfsal nitelik taşıdığını kanıtladı. Bununla o, işçi sınıfının emperyalist savaşları kesinlikle reddetmesi gerektiği görüşünü ortaya koydu. Sosyalist devrime gelince daha F. Engels işçi sınıfının sosyalizmin utkusunu silahlı zora başvurmada, dolayısıyla savaşı sağlamaya çalıştığına açıkça işaret etti. «Komünizmin İlkeleri»-nde F. Engels, özel mülkiyeti barışçı yoldan ortadan kaldırma olasılığına ilişkin bir soruyu yanıtlarken şöyle diyor: «Bunun böyle olmasını isteye-bilirdik». ⁽²⁾ 1920 yılında Lenin, RKP (b) 9. Kongresi'nde «her barış bizim etkimizin artmasına götüren yolu yüz kat daha çok ve daha geniş açacaktır ⁽³⁾ diye vurguladı.

Yukarıda belirtilenler, reel sosyalizm ülkeleri için olduğu kadar, kapitalizm koşullarında sosyalizm uğrunda savaşım veren işçi hareketi için de geçerlidir. Sovyet Rusya'nın dünya politika arenasına çıkar çıkmaz her şeyden önce Barış Buyruktusu'nu ilan etmiş olduğu hiçbir zaman unutulmayacaktır. Daha o zamanlar Lenin, devletler arasında normal ilişkilerin temelini oluşturan sosyalizm ile kapitalizmin barış içinde yanyana yaşaması ilkelerini formüle etti ve pratikte uyguladı.

⁽¹⁾ Bak: Örneğin. Boris Meissner, Die sowjetische Stellung zum Krieg und zur Revolution. Zürich 1978, s. 3-4.

⁽²⁾ K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 4, s. 331.

⁽³⁾ V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 40, s. 247.

Devrimci işçi hareketinin, sosyalizmin kendi politik ve sosyal amaçlarına ulaşmak için savaşa başvurdukları tarihte görülmüş değildir. Marksist-Leninist devrim teorisi, sosyalizmi yayma aracı olarak savaşı kesinlikle reddediyor, başka bir deyişle devrim ihracını yadsıyor. 1918 yılında Lenin, uluslararası devrimi savaşların yardımıyla teşvik etmek gerektiğini ileri sürenlere karşı çıktı. ⁽⁴⁾

Kuşkusuz, komünistler defalarca silaha sarılmak zorunda kaldılar. Bununla birlikte onlar, barış için, uluslararası barışçıl ilişkiler için savaşımın ön sıralarında yer aldılar, alıyorlar. Komünistler barış isteyen halkların çıkarları uğrunda özveriyle savaşmaya her zaman hazırdır. Barışçı dış politika rotasının önemini belirtirken K. Marks şunları yazıyor: «Böyle bir dış politika için savaşım, işçi sınıfının kurtuluşu için genel savaşımın bir parçasıdır». ⁽⁵⁾

Biz, günümüzde barışı savunmanın komünistlerin strateji ve politikasında daha büyük bir yer aldığını söylüyoruz. Sorunu böyle ele almamızın nedeni, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki tarihsel değişikliklerdir.

Birincisi, modern yığınsal kırım silahları ve bunları taşıyan araçlar tarihte ilk kez olarak uygarlığın tamamen yokolması, insanlığın varoluşu için gerekli doğa koşullarının yok edilmesi olasılığını bir gerçek haline getirdi. Şöyle ki, halkların önlerine koydukları sosyal amaçların gerçekleştirilmesi, nükleer savaşın kesinlikle önlenmesi isteminden ayrılmaz. Bu nedenle, komünistlere göre, insanlık için dünya barışını korumaktan daha önemli bir görev yoktur.

İkincisi, kanımıza göre, savaş tehlikesinin artması eğilimi, geri dönmez bir nitelik almış değildir. Dünyada yaşamın korunmasını isteyen herkes, yani insanlığın ezici çoğunluğu, barışı savunma savaşımına seferber edilebilirse, yıkımdan kaçınılabilir. Dünya savaşlarını, daha onları doğuran emperyalizm tamamıyla ortadan kaldırılmadan önce önleminin olanaklı olduğu sonucuna komünistler daha 1950'li yılların ortalarında vardılar. Komünistler, savaşları insanların başlattığı, savaşların doğal bir yasallık sayılmayacağı ve onların toplumsal yaşamdan dışalanabileceği görüşünden hareket ediyorlar.

İkinci Dünya Savaşı öncesindeki aşamadan farklı olarak günümüzde barışsever güçlerin konumlarının güçlenmesi ve en başta barış davasına bağlı olan Sovyetler Birliği'nin, sosyalist topluluk üyesi öteki ülkelerin savunma gücünün artması sonucunda öyle bir potansiyeller orantısı oluştu ki, bu orantı emperyalizmin elinde tek başarı şansı bırakmıyor. Her potansiyel saldırgan kendi serüvenci planlarına karşı insanlığın çoğunluğunun göstereceği direnci hesaba katmak, genel nükleer yıkımda kendisinin de yokolmasının kaçınılmazlığının bilincinde olmak zorundadır.

⁽⁴⁾ Agy, c. 35, s. 403.

⁽⁵⁾ K. Marks ve-F. Engels, Yapıtlar, c. 16, s. 11.

Bu, yeni bir durumdur. Bu durum işçi hareketi için de yenidir. Çünkü işçi hareketi henüz savaşları önleyecek durumda olmadığı, savaşların ise dünyada yaşamı tehdit etmediği zamanlar, işçi hareketi görev olarak önüne *artık patlak vermiş olan* silahlı çatışmaların bir an önce *durdurulmasını* koyuyordu, demokratik barışı savunuyordu. Aynı zamanda savaş sonucunda ortaya çıkan durumdan yararlanarak, kendi sınıfsal amaçlarına ulaşmaya çalışıyordu. O zamanlar, savaşların toplumsal yaşamdan dışlanması, tamamen haklı olarak, savaşların kaynağı olan emperyalizmin ortadan kaldırılması gibi zorunlu bir koşulun sağlanmasına bağlıyordu. Bu, saldırganın başlattığı savaşı, onu yaratan toplumsal düzene karşı çevirmek gerektiği anlamına geliyordu. Ve gerçekten de tarihsel deneyimin gösterdiği gibi, her iki dünya savaşı da devrimci süreçleri hızlandırdı, dünya kapitalizminin önemli ölçüde zayıflamasına yolaçtı.

İnsanlığın varlığı için reel bir tehdidin belirmesiyle komünistlerin çalışmalarının stratejik doğrultusu da yenilik gösteriyor. Kanımızca, barış savaşımı bugün tamamiyle, savaşın önlenmesine yönelik olmalıdır. Kardeş partiler, daha sosyalizm tüm dünyada tam utkuya ulaşmadan önce militarist çevrelerin nükleer bir çatışma başlatmasına engel olmak gerektiği ve bunun olanaklı olduğu görüşünden hareket ediyorlar.

Savaş tehlikesine karşı savaşımı sürekli etkinleştirirken komünistler kendilerini tek barış savaşçısı saymıyor, savaş karşıtı harekette tek kurma iddiasında bulunmuyorlar. Tersine, tehlikenin korkunç boyutlarını ve en saldırgan emperyalist çevrelerin serüvenciliğini gözönüne alarak onlar, savaşın ancak tüm barışçı güçlerin ortak eylemleriyle önlenileceğini savunuyorlar. ASBP MK Genel Sekreteri E. Honecker yoldaşın belirttiği gibi, komünistlerin katılacağı geniş bir sağduyu, gerçekçilik ve barış koalisyonu oluşturmak gerekiyor. ⁽⁶⁾

Bu açıdan hareket eden komünistler, NATO'nun silahlanmayı artırma politikasına karşı savaşım sırasında son yıllarda ortaya çıkan hareketlere, yani tüm sosyal katmanların, değişik politik eğilimlerin ve dünya görüşlerinin temsilcilerini birleştiren hareketlere hiçbir koşulla sınırlanmayan olumlu, yapıcı bir yaklaşım gösteriyorlar.

Bunlar yadsınmaz olgulardır. Buna karşın ve belki de bu nedenle emperyalist «savaş partilerinin» ideologları komünistlerin barış davasına bağlılığı konusunda kuşkular yaratmak için her yola başvuruyorlar.

Militarist propaganda ta baştan barış güçlerinin amaçlarını çarpıtmaya çalıştı. Daha bundan kısa bir süre önce, örneğin, Federal Almanya Cumhuriyeti Savunma Bakanı Manfred Wörner savaş tehlikesinin sözde bu güçlerden kaynaklandığını iddia ediyordu. ⁽⁷⁾ Ama bu yöntem gözle

⁽⁶⁾ Bak: «Neues Deutschland», 10 Ekim 1983.

⁽⁷⁾ Bak: «Welt am Sonntag», 5 Haziran ve 16 Ekim 1983.

görölür bir başarı sağlamadığı için hareketi bölme, her şeyden önce bu hareketten komünistleri yalıtılma ya da dışılama denemelerine girişilmeye başlandı.

Bu arada, özellikle kapitalist ülkeler komünistlerini sosyalist devletlerin «ajanları»ımı gibi göstermek için de çok çabalar harcanıyor. Örneğin, 1984 yılı ortalarına kadar NÄTO Genel Sekreteri olan Joseph Luns hiçbir kanıtı dayandırmadan böyle iddialarda bulunuyordu. ⁽⁸⁾ Komünistlerin barış hareketinde oynadığı rolü çarpıtmanın yöntemlerinden biri de komünistlerin barış savaşımını «devrim amaçları» için kullanmak istedikleri iddiasıdır.

Oysa gerçek durum nedir? Komünistler barış hareketinde öteki güçlerle birlikte yeralıyorlar. Bu hareket sosyal ve politik bileşimi bakımından, kapsamına aldığı güçlerin dünya görüşleri açısından hiç de türdeş değildir. Bütün bunları birleştiren nokta, nükleer yıkımı önleme görevidir. Bu görev, silahsızlanma için, savaşın politik araç olarak kullanılmasına karşı, uluslararası gerginliğin giderilmesi için savaşımı da içeriyor. Komünistlerin kesin inancına göre, barış hareketine katılan hiç kimse öteki güçlerle işbirliği yapmak için onların kendi görüşlerinden ve amaçlarından vazgeçmeleri koşulunu ileri sürmemelidir.

Bu yaklaşım işçi hareketi için de tamamen geçerlidir. İşçi hareketi belirli bir sınıfın örgütlü toplumsal gücüdür ve özgün sınıfsal amaçlar gütmektedir. Bu harekette yeralan ayrı ayrı eğilimler pratik politikalarında bu görevleri değişik biçimde anlıyor, belirliyor ve çözüyorlar. Bilindiği gibi, kapitalist ülkelerde sendikalar emekçileri savunmak, onların çalışma ve yaşama koşullarının iyileştirilmesi için savaşım yürütüyorlar. Bu ülkelerde komünist partileri devrimci yoldan kapitalizmin ortadan kaldırılması ve sosyalist toplumun kurulması için çalışıyorlar. Sosyal-demokratlar çoğu durumlarda kapitalist düzen çerçevesinde halk yığınlarının yaşamını iyileştirmeye yönelik reformları savunuyorlar.

İşçi hareketinin hiçbir örgütü, barışı savunurken, doğal olarak, kendi politik çehresini belirleyen program ve amaçlardan vazgeçmiyor. Ama bu örgütlerin işçi sınıfının çıkarları ve sosyal ilerleme için yürüttüğü savaşım, savaş karşıtı eylemlerle hiçbir biçimde çelişmiyor. Tersine, eskisine oranla, bu eylemlerle daha da içiçe geçiyor.

Nükleer bir çatışmanın patlak vermesinin insanlığın bizzat varlığı için bir tehdit oluşturacağını yukarda belirttik. Dolayısıyla, dünya barışının sosyal ilerleme için zorunlu bir mutlak önkoşul olduğuna işaret ettik. Şöyle ki, toplumsal değişiklik için savaşım veren herkes, var gücüyle nükleer savaş tehlikesinin ortadan kaldırılması için çaba harcamak zorundadır.

Emperyalizmin silahlanmayı artırma ve savaşa hazırlanma politikası

⁽⁸⁾ Bak: Örneğin, «Newsweek», 25 Ocak 1982.

emekçilerin yaşam koşullarına olumsuz bir etki yapıyor. Bu nedenle kapitalizmde militarist hazırlıklara karşı çıkmadan, emekçilerin yaşamsal çıkarlarını savunmak olanaksızdır. Bundeswehr'den (FAC silahlı kuvvetlerinden – Çev. notu) emekli general Gert Bastian gibi, işçi hareketinden oldukça uzak bir kişi de aynı sonuca vardı. «Barışı koruyalım! Güvenlik politikası üstüne düşünceler» adlı kitabında Bastian şunları yazıyor: «Silahlanma harcamaları ile sosyal gereksinimlere ilişkin yatırımlardaki azalma arasında, silah üretimi ile işsizlik arasında çoktan kanıtlanmış olan karşılıklı bağ, bizde de giderek daha açık ortaya çıkıyor. Bu nedenle bizde de silahlanmaya karşı ve silahsızlanma için her savaşım yalnız artmakta olan savaş tehlikesine karşı, kalıcı bir barış için savaşım değil, aynı zamanda her defasında yoksullaşmaya karşı, güçlü sosyal adalet için de savaşımıdır.»⁽⁹⁾

İşçi hareketine gelince. Barış savaşımının emekçilerin sosyal ekonomik çıkarlarını savunmadan kopması, işçi hareketinin eylemlerinin her iki yönüne de yıkıcı etki yapıyor. Bununla birlikte, işçi hareketinde soruna böylesi bir yaklaşımı uzun zaman paylaşmayan ve barış savaşımına oldukça kararsız katılan örgütler de yeraldı. Bu nedenle komünistler işçi sınıfının nükleer savaş önleme davasına katkısını artırmayı (bu, örgütleyici, politik bir çalışma gerektiriyor) önemli bir görev sayıyorlar.

Son zamanlarda bu bakımdan, emekçilerin bu görevler arasındaki karşılıklı bağı daha da iyi anlaması sonucu ortaya çıkan önemli gelişmeler gözleniyor. FAC, Büyük Britanya ve öteki kapitalist ülkelerdeki büyük grevlerin dolaysız amacı, yığınsal işsizliğe ve ekonomik gerilemenin emekçilerin durumu üzerindeki yıkıcı etkilerine karşı durmaktır. Bununla birlikte bu grevler boyunca, silahlanmanın önü alınmaz bir biçimde artırılmasının, bunalımı derinleştirdiği, sosyal alanlara harcamaların azaltılmasına yolaçtığı savı giderek artan bir sesle haykırıldı. Sosyal-ekonomik kazanımları savunmakla barış savaşımının birbirinden ayrılmaz olduğu, her zamankinden daha açık biçimde ortaya çıktı.

Nükleer savaş hazırlıklarına karşı eylemlere, işçi hareketinden farklı olarak, program ilkeleri sosyal ilerlemeye yönelik olmayan örgüt ve gruplar da katılıyor. Onların konumları ayrı bir önem taşıyor ve dünya görüşü, dinsel, etnik, moral ve başka etmenlerce belirleniyor. Ama bu, söz konusu güçlerin genel barışçı çabalara katkısının önemini küçümseme nedeni olamaz.

Komünistler sözkonusu sorunlarla ilgili tutumunu son derece net bir biçimde saptıyorlar. Komünistlere göre, günümüz koşullarında, emperyalizmin militarist hazırlıklarına karşı savaşım yürütmeden, sosyal ilerleme için etkin bir savaşım vermek olanaksızdır. Öte yandan, toplumsal

⁽⁹⁾ Gert Bastian, Frieden schaffen! Gedanken zur Sicherheitspolitik. Münih 1983, s. 153.

ilerlemenin ardıcıl savunucusu olmadan da barış davasına reel ve önemli katkıda bulunulabilir. Bu nedenle, komünistler hiçbir zaman ve hiçbir şekilde öteki barış yanlısı güçlere kendi toplumsal-politik, hele hele devrimci görüşlerini dayatmıyor, bu görüşlerin kabulünü savaş tehlikesine karşı savaşımda işbirliği için şart koşmuyorlar.

Barış hareketindeki eylemlerini sürdürürken komünistler savaş karşıtı güçleri birleştiren ve seferber eden herşeye birincil önem veriyor. Ortak çabalara bölücü ve frenleyici etkide bulunabilecek herşeyi ikinci plana itiyorlar. Böylesi bir yaklaşımı pratikte gerçekleştirmek, değişik barış güçleri arasındaki ilişkilerin işbirliği, hak eşitliği ve iyi niyet ruhunda gelişmesi halinde olanaklıdır.

Komünistler, hareketi yönetmek iddiasında bulunmuyor, partnerlerini kendi hizmetine almak ya da ortak ideolojik platform kabul ettirmek için çabalamıyorlar. Onlar, öteki alanlarda, örneğin, kapitalizmde toplumsal ilişkiler ve bunların değiştirilmesi konusunda, antikomünist konumlarda yeralanlarla bile barışı savunma davasında ortak eyleme hazırdırlar.

Günümüz barış hareketinin sosyal-politik yelpazesinin son derece geniş olduğu hesaba katıldığında, bu harekette yeralan güçler arasında işbirliğine yönelik diyalogtan kaçınılamaz. Bu diyalogun gereğini belirleyen, savaş ve barış sorunlarının toplumdaki karşılıklı bağıntılara, uluslararası alandaki güçler orantısına ve dünya çapındaki süreçlere bağlı olmasıdır. SBKP MK Genel Sekreteri ve SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı K. U. Çernenko yoldaşın belirttiği gibi, «Savaş ve barış sorunları, tıpkı tüm öteki global sorunlar gibi, tek başına varolmuyor. Bu sorunlar dünyadaki sosyal çelişkilerden, sınıf savaşımının gelişmesinden ayrı değildir.»⁽¹⁰⁾

Barışın savunulmasında başarı, yalnız uluslararası durumun doğru analiz edilmesiyle sağlanabilir. Bu konuda toplumun ilerici çevreleri özellikle savaş tehlikesini doğuran gerçek nedenlerin sergilenmesine büyük önem veriyorlar.

Bununla birlikte, bu sorunla ilgili görüşlerin oldukça farklı olduğunu kabul etmek gerekir. Komünistler bu sorunu Marksist-Leninist teoriden hareket ederek çözüyorlar. Onlar soruna nesnel gerçekler ve sınıfsal konumlardan yaklaşıyorlar. Bu yaklaşım uyarınca savaş ve barış sorunları, sosyalizm ile emperyalizm arasında dünya çapında süregiden kavgayla bağlıdır. Komünistlerin kanısına göre, uluslararası durumun gerginleşmesinin, silahlanma yarışı ve savaş tehlikesindeki artışın nedenlerini en başta emperyalizmin doğasında ve onun politikasında, emperyalizmin dünya arenasındaki konumlarının zayıflamasına onun uygulayıcı ve ideologlarının gösterdiği tepkide aramak gerekir.

⁽¹⁰⁾ «Pravda», 26 Nisan 1984.

Emperyalizmin saldırgan güçleri sosyalist devletler üzerinde askersel üstünlük, üstelik onların umduğu gibi, nükleer bir savaşı kazanmalarını sağlayacak bir üstünlük elde etmeye çalışıyorlar. ABD Başkanı Reagan sosyalizmi yok edilmesi gereken «kötülük imparatorluğu» ilan etti. Birleşik Amerika ve NATO'nun askersel doktrini bir bütün olarak bu amaca hizmet ediyor. Bir dizi Batı Avrupa ülkesine orta menzilli yeni Amerikan roketlerinin yerleştirilmesi, Pentagon'un çizdiği «başsız bırakıcı» ilk vuruş stratejisini gerçekleştirme hazırlığından başka bir şey değildir.

Sovyetler Birliği ve sosyalist topluluk üyesi öteki ülkeler bu politikadan tamamen farklı bir rota izliyorlar. Onlar savaşın, sosyalizm ile emperyalizm arasındaki kavga, uluslararası politikanın bir aracı olarak dışlanması için elden geleni yapıyor, değişik toplumsal düzeni olan devletlerin barış içinde yanyana yaşama ilkelerinin yerleşmesi için çalışıyorlar. Komünistlerin kesin inancına göre, tüm uluslararası çatışmalar ve tartışmalı sorunlar politik yöntemlerle giderilebilir, giderilmelidir.

İlk vuruş konsepti sosyalist askersel doktrinin yabancısidir. Varşova Antlaşması Örgütü üyesi devletler Kuzey Atlantik Bloku üzerinde stratejik üstünlük sağlamaya çalışmıyorlar. Onların politikası savunma niteliği taşıyor. Onlar askersel stratejik dengeyi, barışın korunması ve yumuşamanın güçlenmesi için en iyi temel sayıyorlar. Tam da bu nedenle, ABD ve NATO'nun güçler dengesini kendi yararına değiştirme çabalarına Varşova Antlaşması ülkeleri, dengenin korunmasına yönelik önlemlerle yanıt verdiler.

Barış konusunda, emperyalist ve sosyalist uluslararası politika arasında ilkesel bakımdan bir fark daha vardır. Emperyalizmin bencil sınıfsal çıkarları kaçınılmazlıkla kendi iradesini tüm insanlığa dayatma hevesine dönüşüyor. Sosyalizmin sınıfsal çıkarları ise barışsever halkların genel demokratik özelemlerine uygun düşüyor. Bu nedenle, Sovyetler Birliği ve öteki kardeş ülkelerin barış programını desteklemek için komünist olmak, sosyalist toplum düzeninden yana olmak hiç de zorunlu değildir. Reel sosyalizmin ülkeleri ile barışı koruma görevinin aynı olduğu, burada ifadesini buluyor.

«Sosyalizm» kavramıyla «barış» kavramının birbirinden ayrılamıyacağından söz ederken, şu üç nokta birincil önem taşıyor:

Birincisi, sosyalist toplumda silahlanma yarışından kâr sağlayan sınıfsal güçler yoktur. Emperyalizmde ise, bunun tersine, tekelleri sermaye kendi politikasında savaşı olası bir araç sayarak, yayılmaya çalışıyor. Bu politikanın belirlenmesinde en önemli rolü, silahlanmanın artmasından aşırı kârlar sağlayan dev askersel-endüstri tekelleri oynuyor.

İkincisi, sosyalizmin savaşın önlenmesinden yana olması, halkların barış özlemine, barış isteyen tüm toplumsal güçlerin çıkarlarına uygun düşüyor. Sosyalizm başka halkları ezgi altına almak ve sömürmek iste-

miyor, yeni-sömürgeciliğin her biçim ve belirtisine kardırlılıkla karşı çıkıyor.

Üçüncüsü, sosyalist ülkelerin pratik uygulamalarında program ile politika, söz ile eylem birbirine uygundur. Bu ülkeler silahsızlanmadan, yumuşamadan, işbirliğinden sözederken, gerçekten de bunu istiyorlar ve bunu sağlamaya çalışıyorlar. Başkan Reagan ise barışsever kamuoyunun gözünde hiç de öyle görünmüyor. Örneğin, kimyasal silahların «yokedilmesini» önerirken o, aynı zamanda bu silahların artırılmasında yeni bir aşamanın başlamasına yeşil ışık yakmış bulunuyor. Uluslararası terörizmi sözde kınarken ABD yönetimi, terörizmi devlet politikası düzeyine çıkarmış bulunuyor. Bu yönetim Grenada'ya saldırdı, Nikaragua limanlarını mayınlama emri verdi ve bu bağımsız ülkeye karşı saldırı hazırlıkları yürütüyor, İsrail'in uyguladığı soykırım politikasını destekliyor. Gelişmekte olan ülkelerin dostu olduğu yönünde and içen ABD, bağlantısızlar hareketini baltalıyor.

Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkeleri de içinde, barış hareketine katılanlardan giderek daha çok kesimlerin savaş tehlikesinin nedenlerini emperyalizmde görmesi, savaşımını onun en saldırgan güçlerine karşı yöneltmesi, barışı koruma davası açısından önemlidir. Barış hareketi sıralarında emperyalizmin çatışma ve silahlanmayı artırma politikasına karşı çıkmakla birlikte, savaş tehlikesinin aynı ölçüde sosyalist ülkelerden de kaynaklandığını sanan insanların da bulunduğunu biz, kuşkusuz, iyi biliyoruz. Kanımızca, komünistler böylesi görüşler ileri sürülürken, susamazlar. Onlar sorunun gerçek özünü ortaya koymayı ve savaşımı, savaş tehlikesini yaratanlara karşı yöneltmeyi görev bilirler.

Sosyalist ülkelerin askersel-stratejik dengenin korunmasında ısrar etmemeleri ve silahsızlanma yönünde tek yanlı adımlar atmaları gerektiği yolunda zaman zaman dile getirilen görüşün üzerine de gitmek gerekir. Bu konuda tam açıklık zorunludur. Dengenin bozulması, yalnız sosyalist ülkelerin güvenliğine değil, aynı zamanda genel barış davasına da zarar verir. Tarih, potansiyel saldırganının, yalnız başarı şansı olduğuna inandığı zaman savaş başlattığını gösteriyor. Dünyada barışın korunması için gerekli koşullar bunlardır. Bunlar olayların gelişmesi üzerinde nesnel etkide bulunuyor.

Askersel-stratejik denge sözkonusu olduğunda, başka bir soru da ortaya çıkıyor: Bugün kalıcı bir barış sağlamak için başka bir araç yok mu acaba? Kimileri şu soruyu soruyor: Sosyalist devletler askersel araçlara nükleer yıkımı önlemenin tek yöntemi olarak mı bakıyor? Bu soru açık bir yanıt gerektiriyor. Çünkü bu soru, uluslararası güvenliği güçlendirme perspektifiyle, aynı zamanda komünistlerden pasifistlere dek, tüm barışsever güçler arasında eylem birliğinin temelleri ile ilgilidir.

Emperyalist çevrelerin askersel üstünlük sağlama, böylece nükleer savaşta utkuyu güvence altına alma heveslerini hesaba katan sosyalist

lkeler topluluğu, barışı korumanın başlıca aracı olarak kendi savunma yeteneğini güçlendirmek sorununa birincil önem veriyor. Bu, emperyalizmin Ekim Devriminden bu yana Sovyetler Birliği'ne karşı uyguladığı politikanın gerçekçi bir analizine dayanan mantıksal bir sonuçtur. Günümüz koşullarında askersel-stratejik konuların küçümsenmesi, tüm insanliğin yazgısı için onarılmaz sonuçlar doğurabilir. Çünkü bu, emperyalizmin saldışı heveslerini kamılayacaktır.

Bununla birlikte belirtmek gerekir ki, sosyalist ülkelerin önerilerinde, onların pratik politikalarında odak noktasını kalıcı bir barış sağlayanın politik yolları oluşturuyor. Sovyetler Birliği'nin ve onun bağlaşıklarının barış programı, en önemli unsurlar olarak, silahsızlanmayı, uluslararası sorunların çözümünde askersel g kullanımından ve nükleer silahı ilk kullanmaktan vazgeçilmesini, Varşova Antlaşması rgt ile NATO arasında saldışmazlık anlaşması imzalanmasını, atomsuz bölgeler oluşturulmasını, nükleer silahların üretiminin ve bu silahların yerleştirilmesinin dondurulmasını, ardından tüm nükleer silah türlerinin ortadan kaldırılmasını, silahlı kuvvetlerin azaltılmasını ve karşılıklı güveni güçlendirici önlemler alınmasını öngörüyor.

Bütün bunlar, sonuç olarak, sosyalist ülkelerin barış içinde yanyana yaşama ilkelerinin uluslararası pratikte yeretmesine, yumşamanın güçlenmesine, güvenliğin artmasına, askersel yöntemlerden daha büyük önem verdiğini gösteriyor. Varşova Antlaşması yesi devletlerin Ocak 1983'de kabul ettiği Politik Bildirge'nin özü ve somut içeriği, tam bunu ortaya koyuyor.

Sosyalist ülkelerin nerileri, geniş kamuoyu, bu arada komünist hareketin dışında bulunan insanlar tarafından da destekleniyor. Çünkü bu öneriler onların özlemlerine yanıt veriyor. Eşitlik ve eşit güvenlik temelinde askersel-stratejik dengenin düzeyi dşrlebilseydi, askersel potansiyellerin karşılıklı caydırmaya değil (NATO'nun askersel doktrininde öngörüldüğü gibi) de güvenlik alanında partnerliğe dayanması sağlanabilseydi, o zaman barışı korumanın politik yönüne oranla askersel yönleri daha az ağırlıkta olabilirdi.

Marks ve Engels'in «Komünist Partisi Manifestosu'nda formüle edilen hükmü, başka bir biçimde ifade edecek olursak, diyebiliriz ki, komünistlerin barış hareketinin bütününden ayrı, özel çıkarları yoktur. Savaş tehlikesine karşı savaşımlarında komünistler bir yandan hangi ulustan olursa olsun tüm emekçilerin ortak çıkarlarını savunuyor, öte yandan da, bir bütün olarak hareketin çıkarlarının savunucuları olarak ortaya çıkıyorlar. Komünistler bu harekette hiçbir egemenlik iddiasında bulunmadan n sıralarda yürüyorlar. Onların bu harekette aldığı yeri, öteki barış savaşçılarıyla ilişkilerini, bütün insanların yaşama hakkı uğrunda, nükleer savaş tehlikesine karşı savaşıma yaptıkları reel somut katkı belirliyor.

Lima'da yoksulların oturduğu semtlerde komünistlerin çalışmaları

Bilindiği gibi, Latin Amerika ülkelerinin sosyal yapısında marjinal katmanlar denilen kesimler önemli rol oynuyor. Bunların durumu, gecekondularda yaşayan Afrikalıların durumuna benziyor. Derginizin sayfalarında komünist partilerinin bu katmanlar arasındaki çalışmalarının özgül yarıları üstüne yazılar yayınlarsanız iyi olur.

Abas Samb (Dakar, Senegal)

Okuyucumuzun sorusuna yanıt olarak, Peru Komünist Partisi Politik Komisyonu üyesi Cesar Alva'nın Peru'nun başkentinde yoksulların oturduğu bölgelerde komünistlerin çalışmalarıyla ilgili anlattıklarını yayınlıyoruz.

Lima'nın batı kısmında bulunan yoksullar mahallelerinde yaklaşık 1,5 milyon insan yaşıyor. (!) Bu büyük sayı daha iyi yaşam ve çalışma koşulları bulmak umuduyla daha 1950 yıllarından başlayarak köylülerin köylerden yığınsal olarak başkente göç etmeleri sonucunda oluşmuştur.

Düzensiz biçimde oluşan mahalleler Lima'nın en fakir bölgeleridir. Burada oturanların sayısız istemleri arasında iş bulma sorunu başta gelmektedir. Konut, sağlık, eğitim, ulaşım ve boş zamanlarını değerlendirme sorunları da onların yakıcı sorunları arasında yer alıyor. Hükümetin yoksulların oturduğu bu bölgelerde konut kurmayı, sağlığı korumayı, kültürü geliştirmeyi, okul, spor sahaları, kreş ve çocuk yuvaları kurulmasını amaçlayan herhangi bir planı yoktur. Ufak tefek birşeyler yapıyorsa, o da halkın ısrarlı istemlerine cevap olarak yapılıyor.

Yoksulların oturduğu mahallelerde çalışmak kolay değildir. Buna her şeyden önce burada oturan insanların politik ve kültür düzeylerinin birbirinden farklı olması da engel oluyor. Aslında buralarda oturanlar eski köylülerdir. Bunlar Lima'ya gelirken kendileriyle birlikte adaletlerini, geleneklerini, şivelerini, alışkanlıklarını, tipik köylü yaşantılarını da getiriyorlar ve kentte kendilerini başka bir gezegendeymiş gibi hissediyorlar. Onlar için tuhaf ve yabancı olan kentle bağ kurmak çoğu zaman son derece acılı bir deneyim ve kentle uyum sağlama oloğanüstü zor oluyor.

Bununla birlikte onlar kendi sorunlarını hemen çözmek istiyorlar. Bundan ötürü önceleri sadece kendilerini doğrudan ilgilendiren sorunlar üzerinde konuşmaya hazırdılar ve politik herhangi bir tartışmaya girmekten ya da ülkede olup bitenleri konuşmaktan kaçınırlar. Ancak fabrikalarda ya da ticaret alanında bir iş bulduktan sonra tutumları değişmeğe başlar. Her ne kadar geçmişin psikolojik yükü eski köylülerin bilinçlerinde uzun bir süre tüm ağırlığıyla dursa da hızla proleterleşme

süreci başlar. Geçmişin bu ağırlığı, gecekondü mahallelerinde PKP saf-
larının yeterince hızla atmamasının nedenlerinden biridir. Doğal ola-
rak bir başka etmen de aktivistlerimizin ancak boş zamanlarında, ancak
çalışma saatlerinden sonra parti çalışması yapabilmeleridir.

Ne var ki, son yıllarda, gerek örgütsel gerekse politik açıdan komü-
nistlerin faaliyeti için elverişli koşullar oluşmuştur. 1983 yılında yerel
seçimlerde Birleşik Sol Koalisyon'un (BSK) zaferinden sonra iyiye doğru
bir gidiş başlamıştır. Bugün Lima'nın kuzey kesimindeki 8 belediyeden
7'si BSK'nun denetimindedir. (2)

Yerel yönetime Birleşik Sol'un katılımı, gecekondü mahalleleri sakin-
leri arasında örgütlenme düzeyinin yükselmesini sağlıyor ve onlar ge-
reksinimlerinin nasıl karşılanabileceğini daha iyi anlamaya başlıyorlar.
Örneğin, 1984 yılında kuzey bölgesinden başlayıp tüm kentten geçen
büyük bir yürüyüşü biz hazırladık, biz örgütledik. Bu yürüyüşün amacı
su ve kanalizasyon sorunlarının çözümünü sağlamaktı. Bir başka örnek
daha verelim. San Juan de Luringancho mahallesinde Belediye Mec-
lis'i'nin kadastroyu tamamlamasını sağladık ve halkın yaşadığı toprak-
larda yasal haklarının tanınmasını başardık.

Şimdi gelelim kentin kenar mahallelerinde yaşayanlar arasında par-
ti çalışmasının ana yön ve yöntemlerine. Biz en başta politik görüşleri ne
olursa olsun, gecekondülarda oturanları örgütlemeye çaba gösteriyoruz.
Peru toplumunun bu en yoksul katmanlarının karşı karşıya bulunduğu
yakıcı sorunları etkin bir biçimde çözebilmek için onları kiracılar ya da
mahalle derneklerinde biraraya getiriyoruz. Şimdi gündemdeki belibaşlı
konu, halen var olan Yeni Topluluklar Ulusal Konfederasyonu'na benzer
tek bir yapıda bütün dernekleri birleştirmektir.

Tekçi dernekler yoluyla marjinal katmanların çıkarlarının savunulması
ve birliği ilerletme yoluna koyuluş, bu kuruluşlarda komünistlerin önemli
bir rol oynamasını sağlıyor. Dernek üyeleri, başkentin kuzey mahalle-
lerinde, en başta işçiler ve gençler arasında PKP'nin etkisini artırıyorlar.
Örneğin, 1984 yılının Ocak ayında San Martin Depores bölgesinde Ko-
münist Partisi yerel örgütlerinin sayısı 7 iken Nisan ayında 15'e çıktı.

Denetimimiz altındaki derneklerde PKP üyelerinin çalışmasının ana
biçimleri dersler, film gösterileri ve sosyal-politik olayların anlamını açık-
ladığımız ve gecekondü sakinlerinin karşı karşıya kaldıkları sorunları çöz-
mede onların olanaklarını tartıştığımız konferanslardır. Böylece, örneğin,
komünistler kenar mahallelerde oturanların yaşadıkları topraklar üzerinde
yasal haklarının belediye yetkililerince tanınmasını sağlamaya çalışıyor-

(1) Lima'nın nüfusu 5 milyondur. Bunların yarısı yoksul mahallelerde
oturmaktadır.

(2) 1983 yılında Birleşik Sol Koalisyon Lima kent belediyesinin ve çoğu
ilçe belediyelerinin yönetimini ele aldı.

lar. Kenar mahalle sakinleri bir dernek kurdukları zaman aile başına 120 ile 160 metrekare arasında değişen toprağa hak kazanıyorlar. Ancak bu yalnızca bir başlangıçtır. Bundan sonra konut yapımı için gerekli araçların sağlanması, su ve kanalizasyon tesisatının kurulması, bölgeye elektrik sağlanması işleri geliyor. Komünistler, onların gerekli araçları sağlayabilmeleri için mühendisleri, sosyologları, tıp ve öteki alanlardaki uzmanları halkla bağ kurmağa çağırıyorlar.

Kadınlar arasında çalışmaya özel bir önem veriyoruz. Kadınlara sosyal haklarını, aile konusundaki haklarını açıklıyor, onlarla çocuk bakımı sorunlarını tartışıyoruz. Tüm bunlar, gecekondu bölgelerindeki kadınların kendi sosyal durumlarını daha iyi kavramalarına yardımcı oluyor, aynı zamanda kadınların derneklerin sosyal faaliyetlerine daha geniş katılımını sağlıyor.

Yığinsal halk hareketinde net bir parti hattını çizen 1982 yılındaki PKP'nin 8. Olağanüstü Kongresi, marjinal katmanlar arasında komünistlerin çalışmasını çok daha ilerletti. Kongreden önce kimi komünistler proleter olmayan bölgelerde çalışmaya bir ölçüde dudak büküyorlardı. Şimdi durum değişti. Bugün her komünist, yığın örgütlerinde canla başla çalışıyor, Lima'nın yoksul bölgelerinde yaşayan halkın istem ve gereksinimlerini karşılama savaşımının ön saflarında yer alıyor, gecekondu sakinlerinin haklarını kesin savunuyor.

Vietnam koşullarında sosyalizmin kuruluşu (*)

Nguyen Duc Binh

Vietnam Komünist Partisi (VKP) Merkez Komitesi üyesi,
VKP MK'ne bağlı «Nguyen Ai Guec» adındaki Yüksek Parti Okulu
Rektörü

Budan on yıl önce, 1975 ilkbaharında, Amerikan emperyalizmine karşı büyük direniş savaşında zafer kazanan Vietnam halkı, özgürlüğünü ve bağımsızlığını savundu, ülkenin Güneyini kurtardı ve yeni gelişme dönemine girdi. Ulusal birliğin yeniden sağlanması, tüm ülke ölçüsünde sosyalizmin kurulmasına geçilmesine olanak sağladı. Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti'nde (Güney-Doğu Asya'da ilk işçi köylü devleti) devrimci sürecin gelişmesinde, Marksist-Leninist bilimin açıkladığı yeni toplum düzenini kurmanın genel yasallıkları olarak kendini göstermiştir.

Bu yasallıklar soyut «kurallar» değil, nesnel olarak varolan, yinelenen, toplumsal yaşam olgularının ya da tarihsel süreçler aşamasının önemli ilişkilerinin yasalarıdır. Bu tür ilişkilerin ortaya çıkış özgünlüğü, somut sosyal, ekonomik, politik koşullara, üretim güçlerinin ve bunlara uygun düşen üretim ilişkilerinin gelişme düzeyine, işçi sınıfının örgütlülük ve olgunluk derecesine, sınıfsal çelişkilerin keskinliğine vb. bağlıdır. V. İ. Lenin, komünistlerin görevi, «komünizmin genel ve temel ilkelerini sınıflar ve partiler arasındaki özgün ilişkilerde, her ayrı ülkeye özgü olan ve öğrenilmesi, bulunması, sezilmesi gereken komünizmin nesnel gelişmesindeki özgünlüğünde uygulanmasını başarmaktır»⁽¹⁾ diye yazıyor.

Genel yasallıkları ve bunların sosyalizm kuruculuğundaki yaratıcı uygulanışını gözönünde bulundurmak, Vietnam Komünist Partisi'nin dikkat merkezinde yer almaya devam ediyor. VKP MK Genel Sekreteri Le Duan yoldaş şöyle diyor: «Partimiz, ulusal-demokratik devrimin yasallıklarını, halk savaşı yasalarını benimseme davasında olgunlaştı; ama biz, sosyalist devrim ve sosyalizmi kurma yasallıklarının benimsenmesi yolunda henüz ilk adımı atmış bulunuyoruz. Bu alanda hızlı bir biçimde olgunluğa ulaşmak için büyük çabalar harcamak gerek; partimiz ancak o zaman toplumda yöneticilik rolünü en iyi bir biçimde yerine getirebilir.»⁽²⁾

Vietnam komünistleri, ülkedeki ulusal kurtuluş hareketini, her zaman

(*) «Sosyalizmde teori ile pratiğin birliği» başlığı altında çıkan yazı dizisi ile ilgili yazıları yayınlamaya devam ediyoruz. Bak: «Barış ve Sosyalizm Sorunları», 1983, № 12; 1984, № 3, 6, 8, 11.

(1) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 41, s. 74.

(2) Le Duan, Vietnam'da sosyalist devrim, c. 2, s. 86, Hanoi, 1976 (Vietnamca).

dünya devrimci sürecinin bir bileşeni olarak görmüşler, iç politikanın sap-
tanmasında uluslararası faktörün rolünü hesaba katmışlar, dış politika-
daki elverişli durumu utkuya ulaşmak için kullanmışlardır. Parti ve dev-
letimizin kurucusu Ho Chi Minh şöyle diyor: «Denebilir ki, eğer Büyük
Ekim Devrimi olmasaydı, Vietnam halkı Ağustos Devrimini⁽³⁾ gerçek-
leştiremezdi. Sovyet Ordusu'nun Hitlerci faşistleri ve Japon militarist-
lerini yenilgiye uğratması, bizim utkuya ulaşmamıza en çok yardım eden
bir faktördür...»⁽⁴⁾

Vietnam, Ağustos Devrimi'nden önce yarı feodal, sömürge bir ülke
idi. Emekçi yığınlar yoksulluk içinde yaşıyor, kronik açlık çekiyorlardı.
Nüfusun %90'ından fazlası okur-yazar değildi.

Ekonominin ana kolu olan tarımda küçük köylü üretimi, ilkel teknik
egemendi. Vietnam ulusal burjuvazisi son derece yavaş oluşuyordu. Bu
nedenle de yabancı sermaye sanayi ve ticarete öncü konumlara sahipti.
Şunu da belirtmek gerek ki, ülkenin kapitalist ilişkileri hiç bilmediğini
iddia etmek doğru olmaz. Daha Fransız sömürgecilerinin egemenliği
yıllarında madencilik, tekstil, tamircilik vb. sanayi işletmeleri eylem gös-
teriyor, proletarya oluşuyordu. Hatta sayıca 200 bin dolayında olmasına,
ya da ülkenin o dönemdeki nüfusunun %1 oranını oluşturmuş olmasına
karşın, o, devrimci yükselişin daha ilk başlarında öncü rol oynamaya
başladı. Onun birliği, yüksek sınıfsal bilinç düzeyi, sömürgecilere ve iş-
galcilerle karşı savaştaki zengin deneyleri tüm emekçi halk üzerinde
büyük etkide bulunmasına, ulusal-demokratik devrimin öncü gücü ol-
masına olanak sağladı. Ağustos Devrimi sonucu kurulan işçi-köylü dik-
tatorlüğü, ulusal kurtuluş savaşının sosyal kurtuluş savaşına yüksel-
mesine yol açtı.

Devrimden sonra barış döneminin bir yıldan biraz fazla sürmesine kar-
şın, bu kısa süre içinde önemli politik ve sosyo-ekonomik reformlar ger-
çekleştirilmişti; halk erkinin en yüksek organı olan Ulusal Meclis kurul-
muş, ilk Anayasa kabul edilmiş, sömürgecilere ve vatana ihanet edenlere
ait olan topraklara el konmuş ve bunlar topraksız köylülere dağıtılmış,
toprak vergisi azaltılmış, 8 saatlik çalışma günü uygulamasına geçilmiş,
cahilliğe karşı savaş başlatılmıştı. Tüm bu önlemler, işçi sınıfı ile köylü-
lük arasındaki birliği daha da pekiştirmiştir.

Emperyalistler ve uluslararası gericilik, Vietnam'ın ulusal bağımsız-
lığına kavuşması olgusunu içlerine sindiremiyorlardı. Önce Fransız sö-
mürgecileri ona karşı savaş başlattılar. Ardından, Vietnam'ın bağımsız-
lığının, egemenliğinin, birlik ve bütünlüğünün sağlanmasını öngören

(3) Ağustos 1945 devrimi, Vietnam'ın Fransız sömürgecilerinden kurtul-
masının ve işçi-köylü devletin kurulmasının (Demokratik Vietnam
Cumhuriyeti – (DVC) başlangıcını oluşturmuştur. (Not Red.)

(4) Ho Chi Minh, Lenin, Leninizm ve sarsılmaz Sovyet-Vietnam dostluğu
üstüne. Seçme yazı ve demeçler. Moskova, 1970, s. 114–115.

Cenevre Anlaşması'nı ⁽⁵⁾ haince çiğneyen ABD, ülkenin Güneyini yeni tip sömürge, kendisine askersel üs durumuna getirmeye kalkıştı. Bunların müdahalesi sonucu ülkemiz geçici olarak ikiye bölündü, bu da devrimin düzensiz gelişmesine, Kuzey ile Güney arasında, ekonomik temelde, toplumun sınıfsal yapısında vb. bugün de varlığını sürdüren farklılıklara damgasını vurdu.

Emekçi yığınlar, 1954'ten 1975 yılına kadarki dönemde DVC'nde sosyalizmi kurma ve Güneyde demokratik halk devrimini tamamlama gibi partinin öne koyduğu iki stratejik görevi yerine getiriyordu. VKP, bu süreçleri yönlendirirken, devrimin aşamalı gelişmesinin ardıcılığına, belirleyici rolün işçi sınıfı ile köylülük arasındaki savaştan birliğine ait olduğu tüm antiemperyalist güçlerin Tek Cephesinin sürekli gelişmesi temel ilkelere sıkıca bağlı kalmıştır. Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti'nin 1976'da kurulması, demokratik halk devriminin tüm ülke ölçüsünde sosyalist devrime dönüşmesi için gerekli koşulları hazırlamıştır.

Böylece, yeni Vietnam tarihinde devrimci sürecin sürekliliği üstüne Marksist-Leninist tez, pratikte iki kez doğrulanmıştır: Demokratik aşamanın sona ermesi, sosyalist devrimin başlangıcına işaret ediyordu. Bununla birlikte bu aşamalar aşılmaz bir duvarla birbirlerinden ayrılmış değildir, demokratik dönüşümler sosyalist dönüşümlerle sıkı bir biçimde örülmüştür. Önemle belirtmek gerek ki, DVC'nde sosyalizm kuruculuğundaki, ülkenin güçlenmesi ve savunulmasındaki başarıları, SVC'nde sosyalizm kuruculuğu çizgisinin saptanmasının temelini oluşturan zengin deneyim birikimine olanak sağlamıştır.

Vietnam'da yeni toplumun gelişmesinin genel yasallıklarının özgül belirli biçimleri, demokratik ve sosyalist dönüşümlerin kapitalizm öncesi üretim ilişkilerinin üstün olduğu koşullarda gerçekleşmesi ile de belirleniyor. Bu süreç, Lenin'in «geri kalmış ülkeler, öncü ülkelerin proleterlerinin yardımıyla kapitalist gelişme aşamasını atlayarak Sovyet düzenine ve belli bir gelişme düzeyi ile komünizme geçebilirler» ⁽⁶⁾ görüşünü kanıtlamıştır.

Parti, DVC'nde kapitalist evreyi atlayarak sosyalizm kuruculuğuna geçme çizgisini 1954'te kabul etti. Yirmi yıl içinde Kuzeyde (DVC'nin eski toprakları) sömürücü sınıflar ortadan kaldırıldı, sosyalist üretim ilişkileri yerleşti, büyük üretimin başlangıç temeli oluşturuldu, ideoloji ve kültür alanlarında devrim yapıldı, halkın maddi yaşamı iyileştirildi, tinsel yaşamı daha da zenginleşti. 1975 yılına doğru bu kesimde, ulusal gelirin % 80'i ve gayri safi milli hasılanın yaklaşık % 90'ı sosyalist sektörün payına düşüyordu.

⁽⁵⁾ Cenevre Konferansı'nda (1954) Çin Hind'i'nde barışın yeniden sağlanması sorunu görüşüldü. Temmuz ayında Fransa'nın Vietnam'da, Laos ve Kamboç'da askersel eylemlerinin sona erdirilmesi ile ilgili olarak bu anlaşma imzalandı ve Sonuç Deklarasyonu kabul edildi. (Not Red.)

⁽⁶⁾ V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 41, s. 246.

Kuşkusuz, Amerikan saldırısı DVC'nde geçici dönemin sosyalist sanayileşme yolu ile büyük üretimin kurulması ana görevinin gerçekleşmesini engellemiştir. Ekonominin yapısı zorunlu olarak tarım-sanayi niteliği taşıyordu.

Öte yandan şunu da belirtmek gerek ki, «... Kuzey Vietnam'ın hem Amerikan emperyalistlerinin ona yağdırdığı milyonlarca ton bomba ve mermiye karşı durmak, hem de Güney Vietnam'daki yurttaşları ile birlikte ülkenin kurtuluşu uğrunda savaşmak için sürekli insan ve maddi araçlar göndermek zorunda kaldığı, aynı zamanda enternasyonal görevini yerine getirdiği koşullarda elde edilen başarılar, sosyalizm dışında ulaşılabilecek olanaksız olan olağanüstü başarılardır.» (7)

Önemli genel demokratik değişikliklerin, 1975 yılı başlarında Güneydeki nüfusun hemen hemen üçte birinin yaşadığı ve direniş güçlerince kurtarılan topraklarda da yapılması olanaklı olmuştur. Devrimci-halk erki burada toprak reformunu gerçekleştirmiştir. Büyük çiftlik sahipleri ve toprak ağaları sınıfı tümüyle ortadan kaldırılmıştır. Orta köylüler köyde en önemli kişiler durumuna gelmişlerdir. Emek alanında karşılıklı yardımlaşma ekipleri kurma hareketi başarıyla gelişmiştir. O dönemde, DVC'nde (tarım reformuna kadar ve özellikle onun gerçekleştirildiği 1953–1956 döneminde) kooperatifçiliğin bu en basit biçimleri – sosyalizmin köyde ilk filizleri – büyük bir yaygınlık kazanmıştır. Bu ekiplere katılan köylüler, ekonominin kolektif yönetiminin üstünlüklerine somut olarak inanmışlardır.

Saygon kukla rejiminin denetlediği bölgelerde ise bambaşka bir durum oluşmuştu. Tümüyle ABD'nin askersel-sanayi komplekslerine hizmet eden ekonomi, çarpık biçimde gelişmiştir. Güneyde, işçi sınıfının sayısının yaklaşık 1,5 milyona ulaşmış ve bu arada yalnızca Saygon'da 12 bin işletme, bunlardan 700'den fazlasının büyük ve orta dereceli olmasına karşın, herşeyden önce üretimle doğrudan ilişkisi olmayan ticaret ve hizmetler sektörü anormal bir artış göstermişti. İş bölümü temelindeki büyük mal üretimi yeni doğmaya başlamıştı, sermayenin yoğunlaşması ve merkezileşmesi diye bir şey yoktu.

Savaşın sonlarına doğru Saygon rejiminin denetlediği bölgelerde ekonomi bunalım içindeydi; işletmelerin büyük bir çoğunluğu hammadde ve yakıt yetersizliği nedeniyle kapanmıştı; tarım gerilemeye başlamıştı. Enflasyon hızlı bir biçimde artmış, işsizlerin sayısı 3 milyona yaklaşmıştı.

Vietnam Komünist Partisi, halk erki organları, Güneyin kurtarılmasından hemen sonra, uzun yıllar sömürgecilik egemenliğinin ve yıkıcı savaşların sonuçlarını ortadan kaldırmak amacıyla en yakıcı politik, sosyal

(7) VKP MK'nin 4. Kongreye sunduğu politik raporu. Tap Chi Hco Tap, № 12, 1976, s. 48 (Vietnamca).

ve ekonomik sorunların çözümüne giriştiler. Komprador burjuvaziye, hainlere, sınır dışına kaçan kapitalistlere ait olan işletmeler devletleştirilmiş, ekonomide devlet sektörünün örgütlenmesine başlanmıştır.

Erkin devrimci – halk komiteleri biçimindeki yeni organları, devrimin demokratik gelişme aşamasında kendi açısından işçi ve köylülerin diktatörlük biçimini oluşturunuyordu. Bunlar sınıfsal birliğin «emekçi katmanların öncüsü proletarya ile emekçilerin proleter olmayan çok sayıdaki katmanları ya da bunların çoğunluğu (küçük burjuvazi, küçük işletme sahipleri, köylülük, aydınlar vb.) arasındaki birliğin, sermayeyi tam olarak ortadan kaldırmayı, burjuvazinin karşı koyuşunu ve onun eski düzeni diriltme girişimlerini tümenden bastırmayı amaçlayan birliğin, sosyalizmin kesin olarak kurulması ve güçlenmesini amaçlayan birliğin»⁽⁸⁾ bir ifadesi olarak ortaya çıkmışlardır.

Proleter diktatörlüğün benzer bir biçimi, işçi sınıfı ile toplumun proleter olmayan katmanlarının geniş birliği temelinde oluşan Güney Vietnam Ulusal Kurtuluş Cephesi (UKC)⁽⁹⁾, yığınların devlet yönetimlerine çekilmesinde, sosyalist demokrasinin oluşmasında önemli rol oynamıştır. Onun sosyal temeli, UKC'nin sendika temsilcilerini, ulusal burjuvaziye, gençliği, kadınları vb. yaratıcı çalışmalara çekmesiyle sürekli olarak genişlemiştir. Yeni toplumun yaşamına, aynı zamanda dini çevreler de katılmıştır. Halk erki, ulusal uyum, din özgürlüğüne saygı ilkelerini bunlarla olan ilişkilerine temel yapmıştır.

Parti ve hükümetin insancıl, halkın gerçek çıkarlarını yansıtan çizgisi, daha önceleri antikomünizmin etkisi altında bulunan Vietnamlı yurttaşlar arasında da giderek çok sayıda taraftar kazanmıştır. Böylece sınıfsal güçler arasındaki denge, devrim yararına kesin üstünlük kazanmaya başlamıştır. Bu, ulusal sermayenin temsilcilerinin konumlarının görece zayıf olması ve aynı zamanda bunların birçoklarının işçi sınıfının yönetici rolünü tanımış ve emekçilerin devleti ile işbirliği yapma isteğinde bulunmuş olmalarıyla açıklanıyordu. Buna karşın, böylesi değişiklikler hiç te «sınıfsal barışın» taaruzu demek değildi. Lenin'in belirttiği gibi, erkten uzaklaştırılan sömürücüler, ellerinden alınan «cenneti»⁽¹⁰⁾ geri getirmek için on kat artan bir enerjiyle, çılgınca savaşa atılıyorlar. İşte bu değerlendirmelerin doğruluğu tümüyle Vietnam örneğinde de kanıtlanmıştır.

Saygon ordusundan bir kısım eski er ve subay, gerici parti ve akımların üyeleri, ABD emperyalistlerinin kurduğu düzenle düne kadar sıkıca bağlı olan komprador burjuvazi (çoğunluğu Çin asıllı kişilerden oluşuyordu) tüm bunlar devrimci dönüşümlere inatla karşı koyuyorlardı. CIA,

⁽⁸⁾ V. I. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 38, s. 377.

⁽⁹⁾ Önünde duran görevleri yerine getiren UKC, daha sonra Vietnam Vatan Cephesi ile birleşmiştir. (Not Red.)

⁽¹⁰⁾ Bak: V. I. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 37, s. 264.

Pekin yayımcıları ile birlikte, her soydan ve boydan karşıdevrimci ögelerden «Ulusal Selamet Konseyi», «kurtuluş cepheleri» ve kuruluşlar çititirmeye çalışıyorlardı ve bunlar «geçmişin hayaletleri» ile halk erkini yıkacaklarını sanıyorlardı. Ama, ülkede iç savaş başlatma amacını önüne koyan düşmanın sözümona «savaş sonrası planı» nın gerçekleşmesine yönelik tüm girişimleri, bozguna uğradı. Devrimci erk, geniş yığınların da desteğiyle gericiliğin karşı koyuşunu kararlı bir biçimde bastırdı.

Kapitalizmin ideologları, proleter diktatörlüğünü yalnızca devrimci zor kullanışın uygulanış biçimi olarak görüyorlardı. Kuşkusuz, zora başvurma, sınıf düşmanı emekçilere karşı savaş açtığı için gerekli oluyor. Ancak bilindiği gibi, proleter diktatörlüğün en önemli görevi yeni tip toplumsal ilişkilerin oluşturulması, sosyalist ekonominin kurulması, emekçilerin sosyalizm ruhunda eğitilmesidir. İşte bu anlayıştan hareket eden VKP 4. Kongresi, devrimimizin şu temel amaçlarını ele alan genel çizgisini belirledi: Proleter diktatörlüğe dayanarak ve halkın kolektif ekonomideki haklarını genişleterek üretim ilişkileri alanında, bilimsel-teknik ilerleme, ideoloji ve kültür alanlarında üç devrim gerçekleştirmek. Kapitalist evreyi atlayarak sosyalizme giden geçici dönemin merkezi görevi, sanayileşmeyi gerçekleştirmektir. ⁽¹¹⁾

Kabul edilen çizginin yaşama geçirilmesi, oldukça önemli birkaç özgül koşulun hesaba katılmasını gerektiriyor. Bunlar, ülkenin genel teknik-ekonomik geri kalmışlığıyla, daha önce sözü edilen Kuzey ile Güneyin sosyal yapısındaki farklılıklarla, ülkede tarım nüfusunun çoğunlukta olması ile ilişkilidir.

Teknik-ekonomik gerilik, az gelişmişlikte, ekonominin olumsuz yapısında, el emeğinin yüksek olan payında, küçük ve el sanayii üretiminin üstünlüğünü sürdüren rolünde kendini gösteriyor. Vietnam, kişi başına düşen üretim bakımından henüz birçok kardeş sosyalist ülkenin önemli ölçüde gerisinde kalıyor.

Sosyalizme geçiş aşamasında, ilk başlarda ortaya çıkan güçlükler Güney bölgelerin ⁽¹²⁾ ekonomisinde varolan çok yapılilikla, büyük üretimin kurulması için devletin gerekli birikime sahip olmaması ile ilişkilidir.

VKP'nin, tüm bunları hesaba katarak hazırladığı, ülkenin bütünleşmesi çerçevesinde, kapitalizmi atlayarak sosyalizm kuruculuğuna başlama konsepti, küçük üretimden büyük sosyalist üretime geçişte ortaya çıkan ekonomik sorunları bir bütün halinde aşama aşama çözme yöntemine dayanıyor. Tüm Vietnam için bütünsel bir ekonomik ve sosyal toplum yapısı oluşturma, Güney bölgelerde burjuva ideolojisinin olumsuz

⁽¹¹⁾ Bak: Hoang Tung. Sosyalizmi kurma ve onun kazanımlarını koruma stratejisi. «Barış ve Sosyalizm Sorunları», 1983, № 9. (Not Red.)

⁽¹²⁾ Vietnam'ın Güney yörelerinin ekonomisi beş yapılidir: Devlet, kolektif, karma özel-devlet, bireysel, özel kapitalist. Bu arada Kuzeyde ise yalnızca üçtür: Devlet, kolektif, bireysel. (Not Red.)

etkilerini ortadan kaldırma ve yığınların Marksizm-Leninizm ilkeleri temelinde birliğini sağlama sorunları, birinci aşamanın görevlerini oluşturuyor. Bu dönemde, ikinci aşamanın sorunlarını çözmek için gerekli önkoşulların yaratılması planlanıyor: Halkın yaşam düzeyini önemli ölçüde yükseltmek, ülkenin sosyalist sanayileşme yoluna girmesini sağlamak, çağdaş bir sanayi-tarım yapısı oluşturmak.

Birinci aşama, ekonomik alanda, gelecekte sanayileşmenin gerçekleşmesi için ihtiyaç duyulacak olan ihracat olanaklarının genişletilmesine ve iç birikimin sağlanmasına yardım edecek koşulların oluşmasını öngörüyor. Her şeyden önce tarımın, aynı zamanda büyük sermaye yatırımları gerektirmeyen orman sanayii ve balıkçılığın, hafif el sanayiinin, geleneksel zanaatçılığın giderek geliştirilmesi söz konusudur. Sanayileşme sürecinin böyle iki aşamaya ayrılması, tarım ve sanayi sektörlerinin karşı karşıya getirilmesi anlamına gelmiyor. Bunların karşılıklı ilişkisi içinde olması gerekiyor, üstelik tarımın gelişmesine, sanayiinin başarılı bir biçimde gerçekleşmesinin koşulu olarak özel dikkat gösteriliyor.

Merkezi ve yerel yönetimlere bağlı bir ekonominin oluşmasıyla ortaya çıkacak olanakların doğru bir biçimde uyumlaştırılması da ekonomik stratejinin önemli bir diğer özelliğidir. Birincisi, en önemli işletmeleri, genel ulusal önemdeki dalları; ikincisi de, köylüler için araç ve gereçler, bazı sanayi ve tüketim malları vb. üreten orta ve büyük olmayan işletmeleri içeriyor.

VKP MK'nin, sosyalizm kuruculuğu yasallıklarının yaratıcı biçimde uygulanması sorunlarına özel bir dikkat ayırdığı 6. Plenumda (Temmuz 1984) şöyle deniyordu: «Rasyonel bir yapının kurulması ve aynı zamanda merkezi ve yerel yönetimlere bağlı bir ekonominin geliştirilmesi yoluyla biz, ekonominin her üç gelişme aşamasını birleştirebiliriz; ilkel kooperatifçilik manifaktür ve büyük makine sanayii». ⁽¹³⁾

Bu Plenumun belgeleri, ekonomik sorunların çözümünde, aynı zamanda volüntarizmin (iradecilik) ortadan kaldırılması amacını da öne koymuştur. İlk planda parti, planlama sisteminin yetkinleştirilmesi, emekçilerin toplumsal ve bireysel çıkarlarının uyumlaştırılması, ekonomik kaldıraçların kullanılması koşulu ile işletmelerin her kademe yönetim düzeylerinin, öz yönetim ilişkilerinin geliştirilmesi gibi sorunları öne çıkardı. İşletmelerin üretim ve mali bağımsızlıklarının giderek geliştirilmesi için önlemler alındı.

Üretimin artması, sosyalizmin ekonomik düzeyde konumlarının güçlenmesi için her sınıf ve her ekonomik yapının ekonomik olanaklarından yararlanılması sorunu, geçici dönem stratejisinin ana bileşenini oluşturuyor. Devlet, sanayinin her dalında ve özellikle de geniş tüketim

⁽¹³⁾ Le Duan, VKP MK'nin 6. Plenumunda yaptığı konuşma. Tap Chi Cong San. Hanoi. № 9, 1984, s. 15 (Vietnamca).

mallarının üretildiği dallarda, yöneticilik rolünü elinde bulundurmaya devam ederek, ulusal burjuvazinin kimi temsilcilerine, gerekli organların gözetimi ve denetiminde işveren eyleminde bulunmalarına izin veriyor. Bununla birlikte, Güneyde ulusal burjuvaziye ait olan işletmelerin yeniden düzenlenmesi, Kuzeyde yapılan düzenlemelere kıyasla daha değişik bir biçimde oluyor, çünkü Güney ile Kuzeydeki işverenleri birbirinden farklı kılan özellikler gözönünde bulunduruluyor.

Pazar ilişkilerine egemen olma sorunu, partinin geçici dönemde sınıf-sal politikada çözümü en zor olan sorunlarından biridir. Pazar, sosyalist ve kapitalist gelişme yolları arasında savaşın yaygınlaştığı bir alandır. Biz şuradan hareket ediyoruz ki, beş ekonomik yapı, ülkenin Güneyindeki geçici dönemin başlangıç aşamasında daha uzun yıllar varlığını koruyacaktır. VKP MK'nin 6. Plenum'unda vurgulandığı gibi, ancak sosyalist devlet, daha şimdiden, hızlı bir biçimde tek merkezden yönetilen ekonomiyi örgütlemek, devlet ve halkın yaşamı için büyük önemi olan mallar üzerinde tekel kurmak zorundadır». (14)

Ekonominin bugünkü koşulları gözönünde bulundurularak, köy ve kentlerde «serbest» pazarın varlığına, belirli sınırlar içinde vurguncuları, aracı ve ikinci elden mal alıp satan vurguncuları dışlayarak; üreticiler ile tüketiciler arasında önemi bakımından ikinci dereceli malların değiş – tokuşu sağlamak için izin verilebilir.

Tarımda yeni üretim ilişkilerinin oluşması, SVC'nin yeniden düzenlenen ekonomisinin çok yapılılığının en önemli bir bileşenidir. Bu süreç, kuzeyde sosyalist sektörün yetkinleştirilmesini, güneyde ise gönüllülük, karşılıklı yarar, kooperatifleşmenin en basit biçimlerinden en yüksek biçimlerine ardıcıl olarak geçilmesi ilkeleri temelinde gerçekleşen üretimin kooperatifleşmesini içeriyor.

Bu değişikliklerin gerçekleştirilmesi sırasında ülkenin kuzeydeki yerleşim merkezleri yönetsel-ekonomik, tarım-sanayi birimlerine dönüşüyorlar. Güneyde ise toprakların yeniden dağıtılması pratik olarak tamamlanmış, bunun sonucu olarak partinin öne koyduğu, köylülere, bunların kolektif çalışmalara, emek alanında yardımlaşma ekiplerinden kooperatiflere kadar değişik emek kolektif biçimlerine aktif katılımına yol açacak olan «başlangıç fonu» sağlanması amacı yerine getirilmiştir. Bugün ülkenin güneyinde köylü ailelerinin % 50'den fazlası kolektif çalışma yürütüyor.

Köyde kooperatifleşme, özel kapitalist sanayi ve ticaretin yeniden kurulmasının genel olarak tamamlanması, el işçiliği üretiminin yeniden düzenlenmesi, tüm bunlar, halk erkinin ekonomik temelinin güçlenmesine, kapitalizmin yasalarının eylem gösterdiği koşulların ortadan kaldırılmasına, sosyalizmin yasallıklarının gelişmesi için elverişli ortam

(14) Agy, s. 24.

yaratılmasına yardım etmiştir. İki mülkiyet biçimine – genel halk ve kooperatif – dayanan yeni üretim ilişkileri, ülkeden egemen duruma gelmiştir. Bunlar, küçük mal üretiminden büyük sosyalist üretime geçilmesi yolunu açan parti ve halkın önemli, ilkesel başarılarıdır.

Ekonominin sosyalistçe yönetilmesi yığınların emeğe sevgi, kolektivizm, yurtseverlik ve proleter enternasyonalizmi ruhunda eğitimini öngörüyor. Tüm bunları biz, Vietnam halkının 4 bin yıllık tarihi boyunca oluşagelen ulusal karakterinin en iyi niteliklerinin giderek gelişmesi olarak görüyoruz. Yeni insanı, büyük sosyalist üretimin en yüksek gelişme düzeyine ulaşmasını beklemeden adım adım hareket ederek eğitmek gerek.

Yeni insan tipi, onun yaşam biçimi, büyük ölçüde sosyalist toplumun öncü gücü olan işçi sınıfına bağlıdır. Onun eğitim, kültür, mesleki hazırlık düzeyi yüksektir. Binlerce işçi gece ve mektupla eğitim sisteminin yaygın olmasından yararlanarak, üretimden kopmadan enstitü ve teknik okullarda eğitim görüyorlar. Birçok işletmede işçilerin uzmanlık düzeylerini yükselttikleri değişik kurslar eylem gösteriyor. Bugün işçilerin üçte ikisinin lise ve tamamlanmamış lise eğitimi vardır. Eğitim düzeyinin ve mesleki uzmanlık düzeyinin yükseltilmesi çalışmaları, partinin emekçilerin bilinçli disiplin, girişimcilik, davaya bağlılık ruhunda eğitilmesi çalışmaları önemli bir yer alıyor, bu da yeni toplum kuruculuğu planlarının başarıyla gerçekleşmesinin güvencesidir.

Vietnam köylüsü de sürekli değişim içindedir. Tarım sektöründe henüz daha çok sorun olmasına karşın, sosyalist dönüşümler köyde tüm yaşam düzenine belirleyici bir etki yapıyor.

Yüzbinlerce zanaatkarın, dünkü tüccarların (anımsayalım, kurtuluşa kadar güneyde ticaretle uğraşan bir milyona yakın aile vardı) işçi sınıfı sıralarına yeni katılmaya başlayan insanların eğitimi, daha doğrusu yeniden eğitimi güncel bir görev olarak kalıyor. Tarihsel deneyim de gösteriyor ki, ülkede onun kaynağı olan küçük mal üretimi yapan katmanlar hâlâ varlıklarını sürdürüyorlar.

Toplumun işçi sınıfı, kooperatif köylülük ve emekçi aydınlar arasındaki birliğinin sürekli güçlenmesi temelindeki çok yönlü ilerlemesi, sosyalist yasallıkların belirlediği bir sonuç olduğu gibi, VKP'nin ardıcıl, özverili çalışmalarının da bir sonucudur. Marksist-Leninist ideolojinin kanıtlanması, SVC emekçilerinin sosyalizmin maddi-teknik temelini kuruluması savaşında güçlenen moral-politik birliğinde ifadesini buluyor. Bu, halkın yaratıcı emeğini aksatan, ekonomimize zarar veren ve ülkenin bağımsızlığını tehdit eden saldırganlara hak ettikleri karşılığı vermeye hazır olan halkın birliği için önemli bir faktördür.

Vietnam Komünist Partisi, emekçilerin gerçek yurtseverlik ve proleter enternasyonalizmi, ana vatanımıza çok yönlü yardımlarda bulunan ve bulunmaya devam eden Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle sıkı

dayanışma ruhunda eğitime sürekli kaygı göstermiş, göstermektedir. Vietnam'ın kardeş devletlerle olan işbirliği, bağımsız, egemen ve eşit haklı ortaklar arasında oluşan ve komünizmi kurma gibi ortak amaç ve ülkeleri olan yeni tipten ilişkilerdir. SSCB ve diğer sosyalist devletler tarafından ülkemize, Moğolistan'a ve Küba'ya, sosyalist ülkeler arasında ekonomik gelişmeyi giderek eşitlemek amacı ile, bunların halk ekonomilerinde gelişmeyi hızlandırmak ve etkinliği yükseltmek için yapılan yardımların hızlandırılması kararlarının alındığı EYK üyesi ülkelerin yüksek düzeydeki (Moskova, Haziran 1984) ekonomik toplantısı, bunun açık bir kanıtıdır. Bu kararlar, proleter enternasyonalizminin gücünün ve etkisinin yeni bir doğrulanmasıdır. EYK'nin Havana'da (Ekim 1984) yapılan 34. toplantısı, Moskova toplantısının kararlarının yaşama geçirilmesi yollarını saptamıştır. Sosyalist ülkeler arasında çok yönlü dayanışmanın geliştirilmesi, ülkemizin 30 yıllık ağır savaşın açtığı yaraları sarması, yeni yaşamı kurma yolunda ilerlemesi için yardım eden önemli bir faktördür.

Bugün, SVC, kendi açısından, kardeş partilere karşılıklı işbirliğine katkıda bulunmasına yardım eden önemli ekonomik olanaklara sahiptir. Böylece, sosyalist dönüşümleri gerçekleştiren halkımıza başkasının sırtından geçinme hevesi gibi, «yalnızca kendi gücüne dayanma» eğilimi de yabancıdır. SVC'nde yeni toplumu kurma süreci, rasyonel kullanma temeline dayanan çağdaş ulusal ekonomiyi oluşturmada kendi kaynaklarını ve ülkenin uluslararası sosyalist iş bölümüne katılmasına olanak sağlayan öncelikleri organik olarak kendinde taşıyor.

Yeni sistemin geliştirilmesi yolunda ilerlerken, onun oluşmasının genel yasallıklarını yaratıcı bir biçimde göz önünde bulunduran, sosyalist topluluğun düzeyine ve yardımlarına dayanan halkımız Vietnam Komünist Partisi'nin yönetiminde gezegenimizde en adaletli toplum olan sosyalizmi güvenle kuruyor.

Kadın hareketinde önemli bir aşama

Aleka Papariga

Yunanistan Komünist Partisi MK üyesi

Kadın nüfusta antiemperyalist, antitekel bilinç oluşturmak, karmaşık ve çelişkili bir süreçtir. Komünistlerinin ve önerilerinin propagandasının yapılmasının, ülkemizde bir bunalım olduğu için, Yunan kadınları sağcı güçlerin politikasının sonuçlarını gördükleri için ve şu andaki sosyal reformist hükümet büyük sermayeye daha fazla ödünler vererek kendini «bunalımı düzenlemekle» sınırladığı için daha kolay olacağına inanmak, tehlikeli bir basitleştirme ve düştür.

Kadınlarımız, onları etkilemek ve onları ülkeyi bunalımdan çıkaracak ve yolu gerçek bir değişime açacak Yunonistan Komünist Partisi'nin farklı politikasının önerilerini benimsemekten alıkoymak isteyen emperyalizmin, reformistlerin ve sağ revizyonistlerin ideolojik baskısı altındadır.

Şu andaki aşama için ilginç olan, eşitlik ve özgürlük sorunları üzerine ideolojik savaşımда tüm feminist teorilerin sonunda «erkeklere ve onların egemen konumlarına dayalı kurulu düzene karşı ortak savaşım gerekliliği»ne varılmış olmasıdır. Biz böyle bir görüşe çok daha fazla esnek, gerçekle yakından bağlı ve günlük yığın çalışması deneyimine dayalı bir açıklama çalışmasıyla karşı koyuyoruz.

Kadın hareketinin ideolojik sorunlarının kapsamı olağanüstü genişlemiştir. Farklı partiler kadınlara iç politik durumla ilgili bilgiler sunuyorlar. Çünkü bu yıl bir genel seçim olacak ve bunun sonucunda yeni bir hükümet kurulacak.

Yunanistan halkına sunulan «reçete»ler biliniyor. Bunlardan birisi Yunanistan Sosyalist Hareketi'nden (PASOK) geliyor ve «kendi kendine yeterli güç» kavramına dayanıyor. Tüm solcu militanlarda içinde, tüm Yunanlılar Andreas Papandreu'ya oy verip onu dört yıl daha görevlendirip sağın geri gelmesini önlemeye zorlanıyor. Bu sözümona «reçete», halkın yararına değildir, tersine ülkeyi gerilere götürebilir. Fakat PASOK, toplumsal ve politik deneyimlerinin az olması ve sağcı güçlerin tehditi karşısında yoğun bir korkuya kapılacaklarını sandığı için tüm seslenişini öncelikle kadınlara yöneltiliyor. Tüm Yunanlılara eşit hakları çoktan sağladığı izlenimini yaratmak istiyor. Eşitsizlikler konusunda ise, bunların insan dağısından ulusal geleneklerden ve alışkanlıklardan ve Yunan yaşam tarzından kaynaklandığını iddia ediyor. Bu temelde PASOK kadınları savaşımı, halkın bilincini değiştirme alanına yöneltmeye davet ediyor.

Öteki «varyant»a, erkin iplerini Yeni Demokrasi'ye, oligarşinin ve

yabancı sermayenin partisine vermeye gelince, bu çözüm sağcı serüvenleri acı deneylerle bilen emekçiler için yeni bir şey değildir. Bu parti, pahalılığa ve yüksek enflasyona karşı olduğunu öne sürerek kadınlara «iş ile ev arasında seçim yapma» özgürlüğünü vereceği demagojisini yapıyor. Devlet sektörünün küçültülmesini, özel sektörün büyümesini istiyor. Yeni Demokrasi «kapı sohbetleri», halkla toplantılar, belediyelerin ziyareti gibi, erkteyken hiç kullanmadığı yöntemleri, bizim çalışma yöntemlerimizi kullanıyor.

Ulusun sorunlarıyla ilgili, halka, gerçek çözümü gösteren tek parti, Yunanistan Komünist Partisi'dir. Tüm ilerici güçlerin desteğiyle ve özgül bir eylem programı altında gelişmenin seyrini değiştirecek ve ülkeyi finans oligarşisinin bölünmez egemenliğinden kurtaracak, gerçek bir değişime adanmış demokratik bir hükümetin kurulmasını sağlayacak alternatifi o koymuştur. Bugünün ana sorunu, tüm Yunanlı kadınları doğrudan ilgilendiren şey, bunalımdan çıkış yolunu bulmaktır. Bu ise, «korumacı» önlemlerden daha öte şeyler istiyor. Gerekli olan, ilkönce, tümüyle değişik, bağımsız, sağduyulu ve tekellere karşı bir ekonomik politikanın temelini yaratmaktır. Elbette bunalıma son verme konsepti, ulusal bağımsızlığın pekiştirilmesi ve köklü bir demokratikleşme programından ayrı değildir. Bu, kadınların yaşamının değişik yanlarını karşılayan özgül önlemleri de içermektedir.

Biz, kadın hakları ve kadınların rolü üzerine yoğun bir politik kampanya yürütüyoruz. Bu, seçim kampanyasının bir parçasıdır, fakat daha ileri amaçları da vardır: Kadınların politik bilincini yükseltmek, sağcıların demagojisini reformist ve revizyonistlerin saptırıcı propagandasını etkisizleştirmek. Biz temelsiz umutların ve yanlış görüşlerin oluşmasını ve yaşamasını bir ölçüde açıklayabilen kadınların özgül ekonomik durumlarını hiç bir zaman hatırdan çıkarmıyoruz. Çünkü birçok emekçi kadının politik yönelimi henüz onların sosyal statüsünü ya da onlara acı çektiren adaletsizliği yansıtmıyor.

Yunanistan'ın 1960'larda başlayan bir tarım-sanayi ülkesinden, sanayi-tarım ülkesine dönüşmesinin son aşaması, tekeli devlet yapısında değişimleri ve kadınların yaşamında olağanüstü değişiklikleri getirdi. Eskiden erkeklerin yaptıkları işlere kadınların da girmesi, yüksek eğitim düzeyi, daha kısa çalışma saatleri, evde elektrikli aletlerin ve öteki araçların kullanılması, kadınların bilincine olumlu etkilerde bulundu. Ancak bunlar, aynı zamanda varolan politik sistem içinde kadınların durumunun kökten değişebileceği gibi utopik düşlere yol açtı. Bu kendini kandırmanın temelinde, özellikle, sözkonusu değişikliklerin çok kısa bir süre içinde olması ve kadınların belleğinde geriliğin, tutuculuğun ve koyu gericiliğin egemen olduğu geçmişin canlı olması olgusu vardır. PASOK hükümeti tarafından oluşturulan ve yeniden üretilen düşler, bunların yalnızca sosyal reformist etkileşime maledilmeleri yanlış olur, bir dereceye kadar

kadınlar arasında etkisini sürdüren geleneksel tutucu konseptlerle yan yana varoluyor.

Acı bir gerçektir ki, PASOK hükümetinin üç buçuk yılında kadınların ve ailelerinin yaşamı, iyileşme yönünde değişmek bir yana, daha da kötüleşmiştir. Her yaştan kadınlar arasında işsizlik salgın hastalık boyutlarına varmıştır. AET hattına uygun olarak tekeller yeni sosyal stratejiyi uyguluyorlar. Bu, kadınları, yarım gün çalışma, evde çalışma, esnek planlar ve saat ücretleri gibi yöntemlerde «hareketli işgücü»ne dönüştürüyor. Sömürü, olağanüstü artmıştır. Bilgi ile bunu kullanma olanakları arasındaki uçurum derinleşmiştir. Barış içinde bir yaşam istemi, emperyalistlerden gelen nükleer yokolma tehlikesi ile çatışmaktadır.

Kadın hareketi, militanlığını nasıl ortaya koymalıdır? Bu, herşeyden önce bizim kadınlar arasındaki ideolojik ve politik çalışmamıza bağlıdır. Gerekli olan soyut tartışma değildir, partinin antiemperyalist, antitekel ve demokratik değişimler için savaşım yolundaki ideolojisi ve politikasını sistematik olarak propaganda etmektir. Ana halka, kadınlar söz konusu olduğunda, hertürlü eşitsizliğin ve baskının varlığına ve kadınların çifte sömürüsüne karşı çıkmaktır. Cinsiyetlerin rolü ve bunlar arasındaki ilişkiler üzerine eskimiş ya da sahte modern konseptler ustaca eleştirilmelidir.

Yunanistan'da aşağıdaki özgül durum ortaya çıkmıştır: Politik konularda demokratik görüşleri savunan kimi kadınlar, kendilerinin rolü ve sorumluluk yükleme yetenekleri konusunda tutucu görüşlerin etkisi altındadırlar. Kimi kadın komünistler vardır ki, başlıca toplumsal sorunlarda militan konulara sahiptirler, ancak kişisel sorunlarda, kocalarından ve ailelerinden gelen baskılardan ötürü zamanı geçmiş, gerici geleneklerin üstesinden gelememektedir. Kadın hareketine aktif katılanlar genellikle analığın sosyal sorunları ile erkeklerle eşit ekonomik haklar üzerinde yoğunlaşmakta, bu ise onların bakış açılarını daraltmaktadır. Kimi yoldaşlar, başlıca görevin kadınları savaşıma çekmek olduğunu öne sürüyorlar. Bundan, onların kadınların yaşamın her alanında demokratik haklarını öğrenmelerinin ikincil bir sorun olarak gördükleri sonucu çıkıyor. Çok yaygın olmasa da bu yaklaşım, yığın hareketinin faaliyetiyle bağlıdır.

Birçok emekçi kadın, *sosyal konumlarını kavrama derecesinden bağımsız olarak, halk hareketine katılmada sosyal, politik ve ekonomik zorluklarla karşılaşmaktadır.* Ancak birçoğu halk hareketinin durgunluk ya da gerileme döneminde aktif değildir. Onların rolü, bu hareketin, politik gelişme derecesine göre değişmektedir.

Kadınların özgün sorunlarını formüle etmek ve bunların çözüm yollarını göstermek, kadınları antiemperyalist, antitekel eylemlere çekmenin tek yolu değildir. Kadınlar, bu sorunları, *ancak antitekel, antiemperyalist dönüşümler uğruna savaşımın içinde gerçekten ve bütünüyle kavrarlar.*

Bu onların sınıf savaşımındaki demokratik eğitimlerinin bir aracı değil, bir üründür.

Öte yandan kadınların sorunlarının özünü daha iyi kavrayan kadın militanlar, daha ilerici oluyorlar, halk hareketine katkılarını artırıyorlar ve tutucu görüşlerin kalıntılarını yok edebiliyorlar. Bu, emperyalizme ve tekellere, kapitalist sisteme karşı savaşımı genişletmeye yardımcı oluyor. Bizim çıkardığımız sonuç, şudur: Kadınlar arasındaki ideolojik ve politik çalışmamız ancak güncel politik sorunları çözümlerken, emekçileri, kadınların sorunlarının doğası üzerine görüşlerimiz konusunda aydınlatırsak ve eşitlik için eylemleri genel görevler ile bağlaşılabirsek elle tutulur sonuçlar verecektir.

Kimi yoldaşlar, bizim teorimizin kadınlar arasında propaganda edilmesinin çok zor olduğunu öne sürüyorlar. Bu türden görüşlere yanıt olarak Lenin «Ne Yapmalı?» yapıtında Engels'ten şu sözleri aktarır: «İşçilerde teorik görüş olmadan, bilimsel sosyalizm gerektiği gibi onların ellerine ve kanlarına girmez.»⁽¹⁾

Yunanistan Komünist Partisi'nin legale çıkmasının üzerinden geçen on yıl, bizim için ideolojik çalışmada deneyim kazanma açısından yararlı olmuştur. Konuşmalar, konferanslar, yazılar ve kadın örgütlerindeki canlı ideolojik kampanyalar sonucunda, halka bizim görüşlerimizi tanıtmada, 70'lerin ortalarından buyana gelişme eğilimi gösteren neo-feminizme darbe vurmada başarılı olduk. Bugün bu eğilim pek fazla etkin olmasa da, onu küçümseyemeyiz. Çünkü bu türden feminizmin canlandırılması ve bu türden görüşlerin Yunanistan'daki savunucu olan sağ revizyonist parti tarafından komünistlere karşı kullanılması için verimli bir temel vardır.

Demokratik kadın hareketi tüm, ideolojik saldırılara karşı, doğru bir yönelime sahiptir. Biz, özellikle sağcı güçlerin iktidarı döneminde, tüm demokratik kadın örgütleri için ortak belgiler attık, böylelerini destekledik, ve burjuva, küçük burjuva ve oportünist feminist görüşlere karşı uzlaşmaz tutum aldık. Ne ki, kendimizden hoşnut olamayız. Unutmamalıyız ki, şu anda bile kadınlara oportünist görüşler aşılamanın olanakları her zamankinden daha fazladır .

İşte biz, partinin ideolojik çalışmasının değişik yanlarını bu açıdan da sunuyoruz, «Eşitlik»in ne anlama geldiğini açıklamaya birincil yer veriyoruz. Bilindiği gibi, eşitlik, yalnızca sömürülme «hakkı» ile ve erkeklerle eşitlik temelinde zorlukları ve çetin durumları aşma değildir. Gerçek eşitlik, kadınlara ve erkeklere eşit olanaklar, ilerleme, demokrasi ve sosyal refahta bugünkünden nitelik olarak farklı eşit görevler ve sorumluluklar demektir. Sosyalist toplumlardaki kadınların konuları üzerine ayrıntılı bir bilgilendirme yaparken, kendimizi (gemişte sık sık yaptığımız gibi)

(1) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 6, s. 26.

kadınların mesleki faaliyetleri, ekonomik durumları ile sınırlandırmamalıyız, onların devlet ve toplum işlerine katılmada eşit olanaklara sahip olduklarını göstermeliyiz. Marksist-Leninist konumlardan üretim ilişkilerini ve cinsiyetler arasındaki eşitsizliğin kaynağı olan mülkiyet ilişkilerini anlatıyoruz. Eskiden, bu konunun yalnızca ekonomik yanlarına önem verirdik. Ancak sömürünün kadınların hayatının özel hayatları da içinde tüm yönlerine farklı etkisini göstermek ve burjuva ideolojisinin her zaman sömürüyü korumaya ve artırmaya yöneldiğini göstermek, birincil önem taşıyor. Kadınların üretimdeki, ailedeki ve toplumdaki rolünü en aza indirmeye yönelik tutucu ve gerici görüşleri reddetmeliyiz. Bu görüşler, yalnızca kadınları birey olarak küçüksemekle kalmıyor, aynı zamanda bizim davamıza da zarar veriyor. Biz üretim alanına eşit hakla katılabilen, özel ilişkilerinden ekonomik ve öteki türden zorlanmalardan özgür-demokrasi, ulusal bağımsızlık, barış ve utkan sosyalizm için ortak savaşıma katılmaktan büyük mutluluk duyan, çağdaş kadın militanlar yetiştirmeye çalışıyoruz.

İdeolojik çalışmamızda, savaşımımızın kadınları etkileyen ve onların faaliyetini yalnızca aile çevresiyle sınırlayan görüşler tarafından nasıl önyargıyla karşılandığını anlatıyoruz. Elbette, her zaman bu geri görüşlerin temellerini de açıklıyoruz. Bizim görevimiz, işçi sınıfının kadınların toplumdaki, üretim alanındaki ve ailedeki rolü üzerine görüşlerini yaymaktır.

Bir başka yanlış görüş, bizim görüşlerimizi kadınlar arasında yaymadaki tek engel in reformizm olduğunu düşünmektedir. Oysa reformist görüşler için verimli bir toprak yaratan, en gericisinden neoliberaline kadar burjuva ideolojisidir. Dahası, ekonomik bunalım nedeniyle etkinliklerini yitiren tutucu görüşlerdir.

İdeolojik ve politik çalışmamızda başarı için önkoşullardan birisi de kadın yığınlarıyla sıkı bağlardır. İşyerlerine gitmeyi, binlercesi tekstil alanında çalışan kadınlarla konuşmayı gerekli görüyoruz.

Çünkü kadın işçilerin çoğunluğu bu dalda çalışıyor. Partimiz, kırsal alannda da sesini duyuruyor.

Diktatörlüğün yıkılmasından sonra (1974) ülke çapında sayısız kadın örgütü kuruldu. Uluslararası Demokratik Kadınlar Federasyonu ile, her anakaradan sosyalist ve kapitalist ülkelerdeki kadın örgütleri ile ilişkiler kuruldu, işbirliği başladı. Bu, bizim hareketimize, uluslararası deneyimler kazandırdı. Hareketin ufukları, uluslararası konferans ve kongrelere katılmalarla, delegasyon değişimleriyle genişledi.

Kadın örgütleri, sendikaların, işçi ve köylü hareketinin aktif bir bağılaşığıdır. Bu örgütlerin yürüttükleri savaşım, antiemperyalist ve antitekel eğilim taşıyor. Bir bölgede kurulduktan sonra, bunlar her türlü aşağılanmaya karşı çıkan, demokratik, bağımsız ve barışsever bir Yunanistan'da tüm yurttaşların eşitliğini savunurlar. Faaliyetleri ülke çapında koordine

edilen sayısız yerel örgüt, kamuoyunun dikkatini kadınların sorunlarına yöneltiyorlar. Bunlar, halk güçlerinin militan koalisyonunda önemli bir rol oynuyorlar.

Uzun bir zamandan beri örgütlü bir kadın hareketine sahip olduğumuz için, kimileri, kadınların sorunlarının çözümünün ve onların isteklerini karşılamının yalnızca bu hareketin sorumluluğunda olduğu yolunda yanlış bir görüşe sahiptir.

Bu, çözümü gereken birçok sorun yarattı. İlk önce, sendikalar, kadınların hakları için eylemlere katkılarını artırmalı, kadın örgütleriyle işbirliğini yükseltmelidirler. Bunun yanı sıra, emekçi kadınlar bu türden eylemlerin teşvikinde ve sendikaların kollarında çalışma konusunda özendirilmelidir. Şu anda bile birçok kadın militan erkeklere örnek oluyor. Kadınların işverenlerin saldırısına ve aşağılanmaya karşı direnişi çoğu kez sınıfsal bir nitelik taşıyor. Tek tek kapitalistlerin ve bir bütün olarak tekelin kadın işçilere «zayıf» cinsiyetin üyeleri olarak baktıkları dönem geride kaldı.

Ne ki bizim kadın hareketimizin zayıf bir yanı vardır. Politik gelişmenin dönüm noktalarındaki savaşlara katılım yüksek iken, günlük çalışma gerektiğinde, bu faaliyet azalıyor. Bunun nedeni, kadınların sürekli faaliyeti küçümsemeleri değildir. Onlar bu tür çalışmayı küçümsemiyorlar. Ancak bu tür çalışmalar zaman istiyor ve kadınların zamanı ise dardır. O yüzden ki, seçilmiş organlarda kadınların oranı toplumsal yaşamda oynadıkları rolün gerisinde kalıyor. Kadınların günlük politik faaliyete katılmalarını sağlamak, biz komünistler için belirleyici önem taşıyor.

Bu sorunun çözülmesi için yolları bir icat edecek değiliz. Bu, işyerlerindeki sendikal çalışmanın biçimlerini ve içeriğini çeşitlendirme ile sağlanır. Birçok fabrikada sendika vardır. Emekçi kadınlarla bağlarını pekiştirme, onlara, sendika komitesinin yanı sıra, her düzeyde kadın konseylerinin kurulmasına yardımcı olacaktır. Bu konseyler, yalnızca emekçi kadınları aydınlatma ve onları etkileyen sorunlar etrafında birleştirmekle yetinmemeli, aynı zamanda onları değişik görevlere hazırlamaya da yardımcı olmalıdır. Bu yolla kadınlar sendikaların sorunlarını, savaşımını daha fazla kabul eder hale gelirler.

Belediye encümenlerinin yönettiği semt komiteleri de kadın örgütlerinin yanı sıra, evde oturan kadınların kamu yaşamına katılmasına yardımcı olabilir. Elbette bu komiteler, varolan sosyal sistem altında çalışmaktadır, fakat bu kurumlar yine de merkezi otoriteden ve onun karışmasından uzaktır. Daha önemlisi, bu komitelerin üyelerini halk seçiyor. O yüzden ki, bunlarda öteki her düzey ve alandan daha fazla kadın yer alıyor.

Şu anda biz, kadınları «aile çevresi»ne, idealize edilmiş «özel yaşam»a

ya da «bireysel seçim»e hapsetmek isteyen girişimleri boşa çıkartmak için çabalarımızı kadınları kamu faaliyetinin örgütlü biçimlerine çekme üzerinde yoğunlaştırıyoruz.

Yunanistan Komünist Partisi, yığın örgütlerinin üyelerine yalnızca yılda bir yapılan seçimlerde hesap veren yönetimlerin aldığı kararları uygulamaya misyonu biçen görüşlere karşı uzlaşmaz tutum alıyor. Artan halk girişimciliği ve sorumluluğu ile birlikte en büyük etkinlik, çok iyi bilinen «tarihi yapan yığınlardır» ilkesinden esinlenen komünistlere düşüyor. Emekçi halkın Yunanistan'daki temel değişimin gerçekleşmesinin kendi elinde olduğunu görmesi açısından bu, her zamankinden de ivedidir.

Yılların deneyimi, Yunanistan Komünist Partisi'nin milyonlarca Yunan kadını etkilemede başarısının kadınlar arasındaki çalışmasını iyileştirmesine, kendi sıralarındaki kadın komünistlerin genel politik, ideolojik ve örgütsel eğitimine önem vermesine bağlı olduğunu gösteriyor. Ancak güçlü ve iyi eğitilmiş bir öncü, kadın örgütlerine ve halk hareketine doğru bir hat çizebilir. Şu anda Yunanistan Komünist Partisi'nde eskisine oranla çok daha fazla kadın vardır ve parti onlar arasında sayısız deneyimli militana sahiptir.

Bugün parti yaşamının şu büyük sorunları daha büyük bir dikkat istiyor. Birincisi, kadınlar arasındaki çalışmanın bütün toplum içindeki çalışmadan soyutlanması sona ermelidir. Bu eksiklik Yunanistan Komünist Partisi'nin yeniden legal olduğu zamanlar için kaçınılmazdı. Ama eğer bunu gidermezsek, olumsuz sonuçlar doğar. Geçmişte, kadın hareketinin sorunları çoğu kez yalnızca bu işle görevlendirilmiş yoldaşların işi sayılır, yönetim organları, deyim yerindeyse, bunun dışında kalırdı. Şimdi artık onlar için, her düzeydeki yönetim organları, her komünist için, kendilerine verilen parti görevi ne olursa olsun, kadın hareketinin sorunlarını da kendi sorunları olarak görme zamanı gelmiştir. Parti organları kadınların ideolojik ve öteki sorunlarını tartışmalı, yerel koşullara uygun olarak kadınların faaliyetlerinin artırılması perspektifleri üzerinde kararlar almalıdır.

İkinci olarak, son yıllarda teşvik edildiği gibi, partinin kadın kadroları artırılmalı, onların ideolojik ve politik düzeyleri yükseltilmelidir. YKP illegaliteden çıktığı zaman, kızlar, partiye, genellikle özel, aile ve mesleki yaşamlarında karar verecekleri çağda girdiler. Ne ki, bunalımın Yunan toplumunu etkileyen yanları öylesinedir ki, kadınlar için parti çalışmasına zaman ayırmak, özellikle sürekli zaman ayırmak, gittikçe zorlaşmaktadır. Hayatın onların karşısına çıkardığı zorlukları göğüslemenin bir yolu olarak komünist kadınların eğitimi çabalarını iki kat artırmak gerekiyor.

Yunanistan Komünist Partisi sıralarındaki ideolojik çalışma, kadın hakları ve kadınların rolü üzerinde sık sık karşılaştığımız yanlış görüşlerle

savaşıma yardımcı oluyor. Bizim sıralarımızda, özellikle kırsal alanlarda bile ağırlıklıla öğrencilerin ve aydınların geleneksel tutucu görüşlerin yolaçtığı neofeminist görüşlere kapılması tehlikesi belirmiştir. Kimi zaman «feminist» yaklaşım, karı-koca parti işinde çalışan ailelerde bile kendisini gösteriyor. Ortaya çıkan kimi sorunlar, ilgili parti komiteleri tarafından çözümlenmelidir.

Yakın bir zaman kadar birçok komünistin bile kadınlar hakkında gerici görüşlerin etkisinde kaldıklarını anımsamak da önemlidir. Bireyler arasındaki ilişkileri biçimlendirmek ve yeniden düzenlemedeki karmaşıklık ve çok ileri gitme tehlikesi de buradan kaynaklanıyor. Başlıca görev, yaşamın her adımında herkesin kadınların hakları ve onların rolleri konusunda doğru görüşleri bir gecede benimsemesinin olanaksız olduğunu bilip, herkese kadınların eşitsizliğine son verme çabasının emekçilerin şu anda Yunanistan'da verdikleri genel savaşımdan ayrı olmadığını kavramasına yardım etmektir. Bu konuya sorumlulukla yaklaşabilmek için herşeyden önce, ülkenin karşı karşıya bulunduğu temel politik sorunlar hakkında doğru bilgiye sahip olmak gerekir. Böylesi bir yaklaşıma, özel yaşamı toplumsal faaliyetle uyumlu olarak birleştirmeden varılamaz. Bunun etkin biçimde birleştirilmesi ise, toplumsal ilerlemeye hizmet eder.

Aşırı basitleştirmelerden ve eğitsel çalışmayı politik faaliyetten ayırmadan kaçınarak, parti eğitimimizi sağduyulu ve etkin biçimde yürütebilir ve kadınlar arasındaki çalışmalarımızı daha üst düzeye çıkartabiliriz.

İşçilerin sınıf bilinci: Evrim ve eğilimler

Harald Werner

Sosyolog, Alman Komünist Partisi İl Komitesi Sekreteri

Komünistler kapitalist ülkelerdeki emekçi yığınların politik bilinçlerindeki gelişme eğilimlerini yakından gözlüyorlar, çünkü Lenin'in de işaret ettiği gibi, işçi sınıfına devrimci ideolojinin başarılı bir biçimde taşınması büyük ölçüde bu eğilimlerin doğru değerlendirilmesine bağlıdır. ⁽¹⁾

Bu bağlamda Marksistler bir dizi sorun üzerinde incelemeler yapıyorlar. Emekçi yığınlarının sosyal-politik bilincini ve dolayısıyla davranış tarzını şekillendiren öğeleri, çeşitli sosyal grupların tarihsel ve ulusal gelenekleri ve kültürel alışkanlıkları, onların kafa yapısı ve değerler sistemi ve buradan kaynaklanan yaşam tarzı, onların ideolojik ve partisel yönelimleri, ülkede ve bir bütün olarak dünyada değişen ekonomik konjonktürün bu gruplar üzerindeki etkisi ve bunların kapitalist toplumun bunalımını ve işçi sınıfının tarihsel görevini algılayışları gibi geniş bir sorunlar yelpazesini inceliyorlar.

Bu sorunların tümü, elbette bir makalede ele alınamaz. Bu nedenle, bu makalede, 1970'lerdeki ekonomik bunalımın ve 1980 başlarındaki gelişmelerin, FAC işçi sınıfının toplumsal bilinci üzerinde yarattığı etkilerin ve geçen dönemin bunalım süreçlerinin sonuçlarının emekçi halkın bireysel ve grupsal sosyalizasyonunu ⁽²⁾ nasıl etkilediğini, (ki bu bir yandan yığınların kapitalist toplumsal sisteme «uymasıyla», öte yandan işçi sınıfının sermayenin ekonomik ve politik egemenliğine karşı direnişiyle biçimlenir) ortaya koymaya çalışacağız.

TOPLUMSAL-POLİTİK BİLİNCİN İKİ BİÇİMİ ⁽³⁾

FAC'ni, sosyalizme karşı savaşımalarında kapitalizmin bir kalesi olarak gören ABD ve öteki NATO ülkelerinin emperyalist çevreleri, burada Batı

(*) Günümüz işçi sınıfı üzerine daha önceki makaleler için bak: Ron Belamy, «İngiliz işçi sınıfı hareketindeki değişimler», BSS, Sayı 7, 1984; Michael Graber, «İşçi sınıfı hareketi: Yeni perspektifler», BSS, Sayı 1, 1985; ve Jose Maria Lanao, «Sınıf dayanışmasının gücü», BSS, Sayı 2, 1985.

(1) Bak: V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 6, s. 79. (Rusça.)

(2) Sosyalizasyon, bireyin, toplumun bir üyesi olarak işlev görmesini sağlayan bilgi, norm ve değerler sistemini özümlediği bir süreçtir. Sosyalizasyon üzerine Marksist görüş, bunu yalnızca verili koşullarda varolan «toplumsal biçimlerin» bireye «empoze» edilmesi olarak değil, aynı zamanda bireyin, öncelikle toplumsal faaliyet aracılığıyla günü geçmiş toplumsal normların aşılmasına katılımı olarak ele alır. (Not Red.)

(3) Ayrıca bak: J. H. von Heisler, F. Deppe, J. Schleifstein'in makaleleri,

Alman sermayesinin yayılmasını teşvik eden koşulların yaratılmasını (ki bu, son çözümde işçi sınıfına da maddi yarar sağlıyordu) sağlamak için çok uğraştılar. Bu, Batı Alman emekçi halkının sosyal-ekonomik durumunun ve politik bilincinin en azından üç başlıca özelliğinin doğmasına yol açtı.

Birincisi, 80'li yılların başına kadar, işçilerin gerçek gelirlerindeki büyüme, 1960'ların ve 1970'lerin bunalımı olayıyla bile engellenmemişti. ⁽⁴⁾ Günümüz işçi sınıfı elverişli bir ekonomik konjonktür döneminde biçimlendi ve ancak 1980'lerin başında yeniden üretim sürecinin koşullarının gerçekte kötüleştiğini hissetmeye başladı. Bu, geniş bir «sosyal partnerlik» sistemi ve bunun temelinde oluşan psikolojisi için nesnel bir temelin uzun bir süreden beri var olduğu anlamına gelir.

İkincisi, hayli uzun bir süre, FAC emekçilerinin sınıf bilinci büyük ölçüde sosyal-demokrat ideoloji ve politikanın belirleyici etkisiyle biçimlendi. Böylece işçiler «sosyal partnerlik»i yalnızca sermaye ile bir işbirliği olarak değil, aynı zamanda toplumun sosyal-demokrat politikanın çizgisi boyunca tedrici değişimi olarak gördüler.

Üçüncüsü, ülkedeki ideolojik hava, işçi sınıfının yeni politik yönelimleri benimsemesinin önünde sürekli bir engeldi. Uzun yıllar boyunca çeşitli yöntemlerle aşılanarak antikomünizm yalnızca komünistlerin yasadışı ilan edilmesi değil, aynı zamanda sosyalist alternatifin kötülenmesi ya da bunun Schmidt-Genscher hükümetinin politikasının bile sosyalist olarak adlandırılacak ölçüde çarpıtılması anlamına geliyordu. Almanya Sosyal Demokrat Partisi yönetiminin ve sendikaların büyük bir bölümünün gerçek sosyalist eğilimlerin silinmesine neredeyse hastalık derecesinde yönelmeleri, emekçilerin sol kanat güçlerden ürkekçe uzaklaşmaları sonucunu getirdi. Böylece sosyal demokratların stratejisinin solunda her hangi bir strateji, birçoğu tarafından her zaman yasadışı olarak olmasa da, her durumda bölücü olarak görüldü.

Bu, toplumsal bilinçte oldukça güçlü konformist öğelerin doğmasına yol açtı. Şimdi bunlar işçi sınıfının değişikliğe uğramış sosyal-ekonomik durumuyla ve sosyal-politik değişim gereksinimi ile sık sık çatışıyor. Ne var ki emekçiler arasında yeni politik yönelimler ancak geçen otuz yılın ideolojik birikimi ortadan kaldırıldığı ve yeni koşullar kimi geleneksel klişeleşmiş görüşlerin değişmesine yardımcı olduğu zaman yerleşecektir.

Bu sürecin 1980'lerin kalan bölümünde nasıl ilerleyeceğini önceden söylemek zordur. Eğer kapitalizmin bunalımı, işçi sınıfının proleter sınıf

Marxistische Studien. Jahrbuch d. IMSF, I, 1978 und II, 1979. Frankfurt/Main. (Bu makaleler «Bunalımın gelişimi ve işçilerin bilinci» kolokyumuna sunulmuştur.)

⁽⁴⁾ Tarımdışı sektörlerin gerçek ücret endekslerinde büyük bir düşüş 1982-1983'te kaydedildi.

bilincinin gelişmesinin tek iticisi olsaydı, bunun özellikle FAC'nde 1979'lerin ortalarıyla, 1980'lerin başında hızla büyümesi gerekirdi. Ne var ki geçen dönemin sınıf savaşlarına bir göz atıldığında bile, FAC'ndeki emekçilerin politik bilincinin bunalım olgusunun gelişmesinden çok daha yavaş güçlendiği görülür.

Hem bunalım, hem de mevcut hükümetin tutucu sosyal politikası nesnel olarak «sosyal partnerlik»in ekonomik dayanaklarını zayıflatıyor, ama bu, bilincin paternalistik ve uzlaşmacı biçimlerinin eriyerek yok olmasını otomatikman getirmiyor. Şu geçen birkaç yıl içinde görülen sendikaların aktifleşmesi ve bunun sonucunda işçi sınıfının bilinç düzeyinin yükselmesi, büyük ideolojik engellerle karşı karşıya geliyor. Bir bütün olarak politik bilinç genellikle kapitalist sistemin çerçevesini aşmayan toplumsal alternatiflerle ilgili düşüncelerle sınırlı kalıyor.

Bunun nedenleri, kapitalizm koşullarında ücretli işçinin birey olarak kendini topluma kabul ettirmesinde, sosyalizasyonda ortaya çıkan çelişkilerin incelenmesi yoluyla açıklığa kavuşturulabilir. Böylesi bir işçi, bir yandan bilinci ve davranışı tamamıyla kişisel çıkarları ve çevresindeki ortama tepkisiyle belirlenen bir bireydir. Öte yandan, her ücretli işçi şu veya bu ölçüde bir «sınıfsal kişilik»tir. Bu nedenle, bilincin egemen olarak «bireysel» ve «toplumsal» tipleri arasında bir ayırım yapılabilir.

Kapitalist sistem koşullarında ve özellikle uzayıp giden ekonomik bunalım ortamında, «bireysel» ve «toplumsal» bilinç arasında derinleşen bir çelişki vardır. «Yalıtlanmış» işçinin sorunlarını bireysel olarak, egemen, yani tamamen burjuva toplumsal yönelimler ışığında çözmeye kalışan kişinin bilinç türü daha da belirgin hale gelir. Onun bilinci, genellikle, emek sürecinin en basit işleyişlerinin etkisi altında (ki elverişli ortamda buna uymak kolay olur) biçimlenir.

«Yalıtlanmış» işçi kendi kişisel deneyimine dayanır ve deneyiminden, yerleşik normları harfine gözetmesinin ödüllendirildiği, kendi bireysel stratejisi ile çatışan herhangi bir toplumsal politikanın kendini topluma kabul ettirmesini tehdit ettiği sonucunu çıkarır. O, henüz kapitalist emek sistemine tamamen boyun eğişinin bir koruma getirmediğinin, tam tersine bu süreç içinde onun bağımlılığını artırdığını, çünkü bu durumda topluma kendini kabul ettirmesinin kapitalist üretim ilişkileri ile karşı karşıya geleceğinin ve emekçi halk değil sermaye tarafından dikte edilen yasalar karşısında teslim olacağının bilincine varmamıştır. Bu nedenle böylesi bir işçi bir hayaller dünyasında yaşar, gerçek yaşamının, kendi kişiliğini bulmasının ve toplumda kendini gerçekleştirmesinin boş zamanlarında, temel sosyal ilişkiler olan üretim ilişkilerinin dışında olduğunu düşünür.

Yaşama subjektif açıdan yaklaşım, politikanın rolünü ve bunalımın özünü kavramamaya yol açar. «Yalıtlanmış» işçi sosyal politikayı (devletin,

partilerin, sendikaların) yabancı, kendi dışında ve kendinin yaşamsal sorunlarıyla ilgili olmayan birşey olarak görür, çünkü bunlar bireysel uyum yoluyla çözülür. O, bunalımın sonuçlarının üstesinden gelmenin bir bireysel çaba sorunu olduğunu öne süren ideolojik görüş ve programları genellikle destekler.

Böylesi bir uyuma hazır olma durumu, insanı bunalım konusundaki burjuva görüşleri benimsemeye açık kılar, öte yandan bu kişi ulaşılmış yaşam düzeyinin düşmesi tehlikesinin sosyal nedenlerini açıklayan tüm politik tedbirleri reddeder. «Yalıtlanmış» işçi için böyle açıklamaları kabul etmek, bireysel çabaların hiç bir geleceği olmadığını kabul etmek anlamına gelir.

Kendinin, herşeyden önce toplumun bir üyesi ve bir toplumsal sınıfın temsilcisi olduğunun bilincinde olan emekçi; «yalıtlanmış» işçinin karşıtıdır. Yaşam düzeyi yükselirken bile, toplumsal ilişkileri etkilemeye yönelir ve bunların arasında hem çalışmada hem de çalışma dışındaki zamanında bireyin kendini topluma kabul ettirmesi arasındaki ilişkileri kavramağa çalışır, genellikle kendisi için bir toplumsal yönelim arar. Sendikal faaliyete aktif katılım, onun yaşam koşullarının her şeyden önce sosyal etmenler ve ortak eylemlerle düzenlendiği inancına ulaştırır. O, bir yandan bunalımı kendisi için bireysel bir tehdit olarak kabul eder, öte yandan varolan sosyal güvenliğe gözü kapalı güvenmenin artık olanaklı olmadığını görür. Bundan ötürü böyle bir durumda işçinin sadece bireysel tepkisi ortaya çıkmakla kalmaz, aynı zamanda onun, «bireysel» ve «toplumsal» stratejiler arasında sallanma eğilimi göstermesine karşın, sosyal alternatifler aramaya teşvik eder. Üstelik bu kişi, bireysel olarak yönelmiş emekçinin tersine, yeni bilinç öğelerini özümsemeye hazırdır.

Bu böyleyken, FAC'nde artan sorunlara toplumsal konseptler aracılığıyla bir çözüm bulmaya çalışan birçok ücretli işçi, toplumsal pratikte kendi politik bilinçlerini, başlıca olarak savunucu burjuva yanlısı bilinçle, örneğin «sosyal partnerlik» psikolojisiyle ifade etme eğilimi içindedir. Ancak «kollektif bilinç» potasının değişik biçimlerinden geçerek, emekçi kişi, bireyin, sınıfın ve toplumun ortak ve birbirinden farklı çıkarları yelpazesinin tümünü nesnel olarak kavrayabilir. Öte yandan Marksistler «partnerlik» hayalleriyle belirlenmiş toplumsal bilincin bile belirli bir toplumsal strateji arayışı söz konusu olduğu için, bireysel bilinçten ileriye bir hamle olduğunu gözönünde bulunduruyorlar.

İnsanın bilinciyle gerçek davranışı arasında çok karmaşık bir karşılıklı ilişki olduğu biliniyor. Kapitalist toplum çeşitli sınıfların ya da grupların üyelerini somut istemlerle yüzyüze getirir. İşçinin egemen düşünce ve davranış kalıplarını kabul etmesi görece bir istihdam güvencesiyle, ortalama bir gelir payı ve belirli bir ölçüde sosyal güvence ile ödüllendirilir. Böylece emekçinin sağladığı bireysel çalışma yeteneği, onun baş-

ka bir yeteneğinin, bazen grubun yeteneğinin (örneğin sendikaların) ama çoğunlukla da sınıfın yeteneğinin bir sınırlandırımını içerir. Ne ki, «bireysel çalışma yeteneği» tamamen patrona ve ekonomik konjoktüre bir bağımlılıktır ve «grup» çıkarlarının karşılanmasına çok az bir yararı olur. Toplumsal bir sınıfın bir temsilcisi olarak işçi «bireysel çalışma yeteneği»nden gerçekte hiçbir şey elde etmez. Bu nedenle, ancak kapitalist sisteme kendiliğinden bireysel uyumu aşarak, en azından grup eylemine ve en iyisi bağımsız sınıf eylemine geçerek, kendi yaşam koşullarının biçimlendirilmesinde daha büyük bir denetim sahibi olur.

Ne var ki, bireysel işçi yakıcı bir zorunluluk olmadan ve kollektivist bilincin ana öğelerini özümsemeden, varlık koşullarını sağlamada bireysel çabaları terketmeyecek ve bırakalım sınıf bilinçli eylemi, aktif sendikal eylem yolunu bile seçmeyecektir.

Kapitalizmde başka hiçbir sınıfta, kişinin yaşamda kalmayı sağlama-sının bu alternatif olanakları arasında böylesine sert biçimde bir çatışma yoktur. Ve işçilerin yaşam standartlarını tehdit eden tehlike büyük olduğu ölçüde onların sosyal-politik bilinçlerindeki bu farklılıklar da belirgin hale geliyorlar. Sonuçta emekçinin, gruplarının ve toplumsal tabakalarının davranışında, «sosyal partnerlik»in ve sınıf bilinçli çizgilerin kutuplaşması hızlanıyor.

Somut gerçeklikte, elbette, bilincin birbirine karşıt türleri (bireyselleşmiş ve toplumsal, toplumsal-konformist ve sınıfsal-proleter) yalnızca işçi sınıfının «saçak» tabakasında bulunabilir. Bunlar arasında en yığınsal grup oluşturan «karma» tür varlığını sürdürüyor. Bu gruptaki değişimlerin sınıf bilincinin gelişiminin genel hattı tarafından belirlendiği görülür. Bu da elbette, kendiliğinden değil, ilerici ve gerici ideolojik ve politik güçler arasındaki savaşımın bir sonucu olarak, artan demokratik tutumların etkisi ve Alman Komünist Partisi'nin faaliyeti altında oluşur. Şu anda bu çizginin tam yönünün belirlenmesi kolay değildir. Seçim sonuçlarının ve grev hareketine katılımın çözümlenmesi, örneğin, çelişkili bir tablo ortaya koyuyor.

Ne ki, şu olgular son derece açıktır. Herhangi bir derin ekonomik bunalımda, politikada ilerici ya da gerici bir yön değişimi için savaşım ve aynı zamanda ideolojik eğilimlerin genel bir kutuplaşması vardır. Tam da şimdi, bu karşıtlıklar FAC'ndeki toplumsal yaşamın her alanında yansımaktadır. Toplumsal yaşamın hangi alanını ele alırsak alalım, ekonomik ve sosyal politika, uluslararası ilişkiler ya da eğitim sistemi, her yerde amacın kamuoyunda açıklanmasına, ilerici ve gerici ideolojik görüşler arasında savaşımın keskinleşmesi eşlik ediyor. ⁽⁵⁾

⁽⁵⁾ Batı Alman işçilerinin yabancı işçi arkadaşlarına karşı tutumları buna bir örnektir. Egemen çevrelerin yığınsal işsizliğin suçunu yabancı işçilerin sırtına yükleme denemeleri, işçi sınıfının az bilinçli kesiminde

İdeolojik üstyapı alanında konumların kutuplaşması emekçi halkın toplumsal düşüncesinde de kendi etkilerini yaratıyor. İşin kaybedilmesi, yani varoluşun asıl temelini bunalım tarafından tehdit edilmesi hem «yalıtılmış» bireylerin, hem de kendini ifadenin kollektif, toplumsal biçimlerine eğilim gösterenlerin karşısına dikiliyor, böylece «bireysel» bilinçten bunalımın toplumsal karakterinin gözönüne alınması lehine doğru bir değişimle birlikte, «toplumsal» bilinçte durumun sınıf açısından görülmesinin daha aktif olarak ifade edilmesi ortaya çıkıyor. Bunun, FAC'nde işçi sınıfının çoğunluğunu oluşturan aradaki grubun bilincini politikleştirmeye varıp varmayacağı ve reformist görüşler ve eylemler karşısında üstün gelip gelemeyeceği, büyük ölçüde işçi sınıfı ve sendikalar hareketin fonksiyonerlerinin şu anda sürmekte olan kuşak değişiminin nasıl sonuçlar vereceğine bağlıdır.

KUŞAK DEĞİŞİMİ VE SINIF BİLİNCİNİN YENİ ÖGELERİ (6)

İşletmelerdeki ve sendikalardaki bu fonksiyonerlerin çoğu şimdi 30 ile 40 yaş arasında, ve şu anda sendikaların üst düzey yönetimine getirilenler de bunlar. Bu düzeydeki yeni kuşağın üyelerinin savaş sonrası döneminkilerden kökten farklı olacağını düşünmek için yeterli neden vardır.

Emekçilerin bugünkü kuşağının çoğunluğu maddi güvenliğin artmasını normal bir olgu sayıyor. Bu, şu ya da bu şekilde, mahrumiyetle doğrudan yüzyüze gelmiş kuşakların nitelikleri olan işçilerin öncelikli çıkarları kavramının ve kendilerini koruma yöntemlerinin değişmesi eğilimini yaratıyor. Ulaşılmış maddi yaşam düzeyinin korunmasının yanı sıra, emekçilerin bugünkü kuşağı, geçen birçok yılda bilimsel ve politik çevrelerdeki tartışmaların kanıtladığı gibi, kendi faaliyetlerinin içeriği, insanı yeteneklerinin gelişimi ve isteğin demokratik ifadesi, maddi olan-

bunlara karşı düşmanlığın güçlenmesi eğilimini ortaya çıkarıyor. Aynı zamanda, aktif sendikalarda ise yabancı işçilerle etkileyici dayanışma eylemlerinin sayısında artış vardır.

(6) Yeni toplumsal hareketlerin temelleri, eğilimleri ve biçimleri ve bunun işçi sınıfı ve işçi sınıfı hareketi ile ilişkileri için bak: «Yeni toplumsal hareketler ve işçi sınıfı hareketi» üzerine Kaspar Maase, Wittich Rossmann, J. H. von Meisler, Harald Werden, Moris Markard ve Lothar Bading'in «Marxistische Studien». Jahrbuch des IMFS, 5, 1982'deki makaleleri; F. Karl, Die Bürgerinitiativen. Soziale und politische Aspekte einer neuen sozialen Bewegung, Soziale Bewegung, H. 10, Frankfurt/Main, 1981.

(7) Bak: W. Kudara, W. Mangold, K. Ruff, R. Schmidt, Gesellschaftliches und politisches Bewußtsein von Arbeitern. Eine empirische Untersuchung, Frankfurt/Main, 1979; R. Inglehart, The Silent Revolution: Changing Values and Political Styles Among Western Publics. Princeton, New York 1977.

dan «madde ötesi» (?) değerleri sağlaması konusunda da istemler öne sürüyor.

Ne ki, bazı burjuva araştırmacılarının yaptığı gibi, artık öncelikli ya-şamsal gereksinimlerin sağlanması gibi bir sorunun kalmadığını öne sürmek hamlik olur. Bu, doğru değildir. Maddi çıkarılardan uzaklaşma değil, tersine bunların yayılması olayı vardır. FAC işçilerinin değer se-çimindeki değişiklik, çalışma hayatında ve eğitimiyle ilgili tutumunda şimdi egemen olan yeni öğelerden çıkarılabilir. O, şimdi yalnızca fiziksel gücünü artırmakla değil, aynı zamanda çözümleyici yeteneklerini uygu-lamak gereksinimi ile karşı karşıyadır. Batı Almanyalı sosyologlardan H. Kern ve M. Schumann bu türden işçinin ortaya koyduğu nitelikler arasında «tedbir, uyanık ve eleştirel bir ölçülü davranış, sürprizlere karşı hazırlıklı oluş, eylemlerine güven ve bağımsızlık» ⁽⁸⁾ varolduğunu belirtiyorlar. Emekçilerin aktif olduğu her yerde, topluma kendini kabul ettir-menin yeni biçimleri için gereksinimi yeni koşullara yanıt veriyor ve daha geniş ve net bir politik düşünce belirmeye başlıyor.

Bu eğilim toplumsal yaşamda, politikada ve sınıf savaşımında ifadesini buluyor mu? Yavaş da olsa, buluyor. Günümüzdeki sendika aktivistleri ilk politik deneyimlerini çalışma yaşamındaki çatışmalarda değil, olağan-üstü yasalara ve Vietnam'daki savaşa karşı harekette ve son olarak daha iyi mesleki savaşım için harekette kazandılar. 1960'ların sonla-rında sendikalı genç insanların toplumsal bilincinin gelişmesine yeni bir ivme kazandıran, ekonomik savaşımından çok politik savaşım oldu. Bu savaşım sürecinde antikomünist tutumlar geri plana itildi.

İşçilerin eğitim konsundaki tutumları, kuşkusuz politik, sınıfsal bilincin oluşmasında geçmişte hiç görülmemiş şekilde özel bir önem taşıyor. Bu alanda, emekçilerle öğrencilerin ortak eylemleri, Batı Almanya işçi hareke-tinde şimdiye kadar hiç varolmamış bağlar yarattı. Son 15 yıl içinde, genel eğitimin değeri genç sendika üyelerinin gözünde olağanüstü arttı. Buna, eyalet hükümetlerinin çıkarttığı eğitimle ilgili yasalar ve patronun ve emek kolektiflerinin hakları ve görevleri üzerine yasanın yeni maddeleri neden oldu. Eğitim karşısındaki tutum değişikliğine, aynı zamanda, sen-dika araştırmacılarının ezici çoğunluğunun öğrenci hareketinden gel-meleri de yardım etti. Bunlar, Alman Sendikalar Federasyon'unun resmi doktrinin tersine, Marksizm'i temel alan kavrayışların, eğitim programına alınmasını sağlamağa çalışıyorlar.

Emekçilerin gereksinimlerinin karakterinde de aynı ölçüde belirgin bir değişme oldu. Savaş sonrasında, en önemli en temel gereksinimlerin karşılanması sözkonusuydu. Bunlar sağlandıktan sonra, genç kuşakların gereksinimleri kaçınılmaz olarak daha da genişledi. Artık yalnızca tüke-

⁽⁸⁾ H. Kern, M. Schumann, *Industriearbeit und Arbeiterbewußtsein*. Teil I. Frankfurt/Main, 1973, p. 273.

timin niceliksel artması ile tatmin edilemeyecek, kendini gerçekleştirme isteminin gelişmesi ortaya çıktı. Ne ki, bu bağlamda kimi «madde ötesi» gereksinimlerden söz etmek ölçüyü kaçırmak, gerçeklerin dışına çıkmak olur. Sorun, maddi ve manevi gereksinimlerin, ve yaşamın her alanında yayılan bireysel ve toplumsal çıkarların tatmini sorunudur.

Emekçilerin haklarının korunması sorunu, şimdi yeni biçimde ortaya konuyor, yalnızca tüketim açısından değil, aynı zamanda çalışma koşulları açısından ele alınıyor. Burada, yaşam standartlarının sağlanmasının doğrudan parça başına ücrete, fazla mesai ya da özellikle ağır işlerde çalışmak için ek ödemelere bağlı olmadığı, ve işin hem işçinin yetenekleri, hem de bunların çok amaçlı kullanımı ve teknik yeniliklere katılımı olasılığı ile güvence altına alındığı her yerde yönetime katılma istemi ortaya çıkıyor. Gelirler ve çalışma koşulları alanında kazanılmış olanların korunması geleneksel gereksinimi, işçileri, üretimde ve toplumda karar alma mekanizması üzerinde etkilerini artırmaya yöneliyor.

Öte-yandan kuşağın bizzat politik yaşamın kendisine yansımasında da özlü bir değişiklik vardır. 1960 sonlarının ve 1970 başlarının genç sendika aktivistleri temel politik yönelimlerini, parlamento dışı sol kanat hareketine özgü toplumsal ifade biçimlerinin etkisi altında oluşturdular. «Baba»lar zamanla militan proleter gelenekleri (işçi sınıfı mırşları, kızıl bayrak, sıkılı yumruk) terkederken ve sınıf bilincini bastırmaya yönelen «sosyal partnerlik» üslubunu benimserken, «çocuk»lar tekrar kızıl bayraklarla, Marks'ın, Lenin'in ve öteki devrimcilerin posterleriyle süslü duvarların altında gösterilere girdiler ve sınıflarının tarihinde kendilerini yeniden buldular.

AKP'nin sıralarına katılan gençlerin geçtiği karakteristik yol budur. Bu yol, özellikle işyerlerinde kolektiflerinin çıkarlarının savunulmasında aktif savaşım yürüten gençler için daha da kısa olmuştur.⁽⁹⁾

Aktif sendikalıların, ki bunların birçoğu 30–40 yaşları grubundandır, sayısı eskisine kıyasla artmış olmasına karşın, sendikal hareketin çoğunluğunu elbette oluşturmuyor. Bunlar büyük bir sorumluluk taşıyor, çünkü, birincisi, bu sendika aktivistleri yukarda sözü edilen aradaki çoğunluk işçi grubunun politik bilincinin biçimlenmesinde belirleyici rol oynayacaklardır. İkincisi, (bu olağanüstü önemdedir), antikomünistlerin tüm çabalarına karşın, sendika kadrolarının yeni kuşağı, egemen çevrelerin bugünkü tutucu çizgisinin önerileriyle çatışan gereksinimler ve politik yakınlıklar getirmiş olmakla kalmıyor, aynı zamanda sosyalist bir yönelimin benimsenmesi için gerekli öznel önkoşullara da sahiptir.

(9) Bak: D. Hanisch u. a.; «Jugendliche in der DKP, Eine empirische Studie über ihre Politikzugänge», IMSF-Informationsbericht, № 34, 1982, Frankfurt/Main; see also a summary of the study in: Marxistische Studien. Jahrbuch des IMSF, 3, 1980.

İKİ EĞİLİM ARASINDAKİ SAVAŞIM ⁽¹⁰⁾

Toplumsal bilinçteki bu iki karşıt eğilim, şimdi FAC işçi ve sendika hareketinde açık biçimde dile geliyor. Bunalımın etkilerine karşı ve işçi sınıfının çıkarları için aktif bir tutum alan bölgesel merkezlerin ya da belirli emekçi gruplarının yanı sıra, kimi bölgelerde, emek kolektifleri ve gruplarında sendikal ve politik savaşımında bir düşü olduğu açıktır. Hemen hemen her durumda, bu, militan deneyimin, komünistlerin ve sol kanat sosyal demokratların gücü ve bunların yığınlar üzerindeki politik etkisinin boyutlarına bağlı kalıyor. Nerede, bunalımın sonuçları, daha önce aktif politik bilincin egemen olduğu ve bununla ilgili çalışmanın yürütüldüğü bir bölgenin nüfusu ya da çalışma kolektifinde kendini hissettirmeye başlamışsa, orada bu türden bir bilinç daha da güçlenme eğilimi gösteriyor. Tersine, bunalım işçi sınıfının pasif gruplarını etkilemeye başladığı zaman ise, karşıt eğilim kendini gösteriyor.

Bu iki süreç arasındaki çatışma, taban örgütlerinde formüle edilen ve buna eşdüşen merkezi sendika kuruluşlarında alınan temel ücret istemleri arasındaki sürekli ve gittikçe daha da sık görülen çelişkilerde kendini gösteriyor. İşletmelerin yönetimini ele alan işçilerde ifadesini bulan yeni radikalizm ile, kimi sendika liderlerinin ılımlı, «partnerlik» tutumu arasında keskin çelişkiler olduğu ortadadır.

Yüzeysel olgunun çözümlenmesi ile yetinerek, hangi çizginin üstün geleceğini önceden söyleyebilmek olanaksızdır. Grev istatistikleri bile, ana eğilimi ortaya çıkarmak için yeterli temeli oluşturmaz. İşçi sınıfımızın değişik savaşım biçimleri, grevlerin süresinden ya da sayısından çıkarak basit bir değerlendirmeye sığdırılmaz. Grevin örgütlenişi, emekçilerin aktifliğinin boyutları, eylemlere katılımın boyutları, toplumsal ortamın ne kadar politize olduğu ve sınıf düşmanının tepkisi gibi etmenleri de hesaba katmak gerekir. Böylesi bir yaklaşımla, FAC'nde sınıf savaşlarının yükseldiği görülecektir.

Bunun bir göstergesi de grevlerin yönetimine el koydukları işletmelerin sayısının artmasıdır. Böylesi eylemler son derece anlamlıdır, çünkü, kabul edilmiş «sosyal partnerlik»e doğru yönelmeyle, ve emek kolektiflerinin temsili organlarda ve sendikalarda çok yaygın olan sermaye ile «yasal» ilişkiler çerçevesi içinde başa çıkmaya yatkınlıkla çalışmaktadır. İşletmelerin yönetimine el koyma, ülkemizde tümüyle unutulmuş gözükken ve hâlâ çoğu sendika lideri tarafından reddedilen işçilerin bir savaşım biçimidir. Böylesi işletmelere «el koyma» olayları, sırasıyla, 1981'de

(10) FAC'ndeki toplumsal savaşımın güncel belgeleri ve çözümlemeleri için şu seriden yayınlara bakınız: Soziale Bewegungen, Analyse und Dokumentation des IMSF. Frankfurt/Main, 1976. Sendikaların durumu ve sendikal değer yönelimleri için serinin 9 numarasına bakınız, Frankfurt/Main, 1981, s. 57.

3.670 kişiyi kapsayan 6 işletmede, 1982'de 4.820 kişiyi kapsayan 10 işletmede ve 1983'de 12.800 kişiyi kapsayan 16 işletmede gerçekleşti. Bu eylemlerden en uzununu dört ayı aşkın bir zaman sürdü.

Grevcilerin işletmeye el koydukları her durumda, çevre halkının belirlenmiş ölçüde politize olduğu görüldü: Girişimci dayanışma grupları oluştu, grevçiler için büyük miktarda paralar toplandı, kimi işletmelerde «dayanışma gösterileri» düzenlendi. Sonuç olarak, bu gelişmelerin süreci içinde antikomünizmin konumları zayıfladı. Gerçekten de, işletmelerde ve bunların dışındaki yerlerde aktif savaşım veren AKP üyelerine duyulan sempati daha da arttı.

İki yıl önce, bunalımın en derin olduğu dönemde, kararlı eylem için hazırlıklı oluş zayıflamış gibi görünüyordu. Ancak 1984'de, grev hareketi özellikle geniş boyutlar kazandı ve FAC'nin tüm tarihi boyunca en büyük politik yankı uyandırdı. Yığınsal işsizliğe ve 1983 seçimlerinde sağ kanat koalisyonun zaferine (ki bu koalisyon birçok işçi tarafından da desteklendi) karşın, grev hareketi, sınıf savaşımımızın tarihinde yeni bir aşamaya tanıklık eden bir güçle ilerledi.

Metal işçileri, matbaa ve kağıt işçileri sendikaları 35 saatlik çalışma haftası istemiyle ortaya çıktılar ve bu, patronların, tüm toplu sözleşmelerin 40 saatlik çalışma haftası temelinde yürütülmesi «demir ilkesi» ile çatıştı. Federal hükümet açıkça patronlardan yana saf tuttu ve burjuva iletişim araçları 35 saatlik çalışma haftasına karşı eşi görülmemiş bir kampanya başlattı.

Bu zorunlu ekonomik ve politik koşullarda, temel ücret konusu üzerindeki savaşım bir güç denemesi haline geldi. Artık bu, çalışma süresinin kısaltılması sorunu olmaktan çıkmış, sendikaların genel yeteneği sorunu haline almıştı. Sağcı hükümet ve sermaye, sendikaları ağır bir yenilgiye uğratmayı ve emekçilerin, bunalımın üstesinden kendilerinin sırtından gelinmesine karşı çıkmaları gibi, gerici çizgilerine karşı herhangi ciddi bir direnişini bastırmayı hedeflediler.

İlk bakışta, çalışma haftasının 38,5 saate indirilmesi öyle olağanüstü bir kazanım olarak gözükmebilir ve kimi işletmelerde gerekli olan % 75'in altında işçinin grev için evet oyu verdiği, kimi başlıca işletmelerde de greve ancak büyük çabalarla çıktıkları olgusu zayıflığın bir ifadesi olarak görülebilir. Ancak bu, emekçilerin bunalımın gaddar etkilerine ve patronların ve hükümetin yığınsal saldırılarına hedef olduğu savaşım sürecinin özel karmaşıklığını yansıtmaktan uzak tek yanlı ve eksik bir değerlendirme olur.

Grevler, FAC'nin tüm tarihi boyunca şimdiye kadar görülmemiş bir çalışma saati kaybıyla sonuçlanmakla kalmadı, aynı zamanda ülkenin tüm toplumsal yaşamının politize alması için büyük bir itki sağladı. Elbette, birçok emek kolektifinin grevlerin hedefleri konusundaki kuş-

kuculuğu görmezden gelinemez, ancak daha önemli olanı, emekçilerin şimdi, bunun yalnızca çalışma süresinin kısaltılması sorunu değil, aynı zamanda emek ile sermaye arasında ilkesel bir çatışma, değişen koşullarda sendikaların üyelerinin çıkarlarını koruma yeteneği üzerinde yürüten bir çatışma sorunu olduğunu daha iyi onlamış olmalıdır. Grev ayları boyunca toplumsal yaşamın değişik alanları işte bu nedenle 35 saatlik çalışma haftası savaşımı ile sarsıldı. Zayıflıklarına karşın, grev hareketi yine de ileri bir hamle yaptı ve gelecekteki sınıf savaşımını açısından büyük bir önem taşıyor.

Sendikaların Bonn'da düzenledikleri 250.000 kişilik büyük gösteri, Batı Almanya işçilerinin politik savaşıma katılmaya da hazırlandıklarını gösterdi. Konuşmacıların, hükümetin politikasına saldırdıkları her defasında, alkışlar koptu ve hükümet karşıtı belgiler atıldı.

Bu olaylar aynı zamanda, kimi örgütleri böylesi eylemlerden tümüyle çekilmiş olan ve 40 saatlik haftanın daha uzun süre için korunmasını içeren maddelerle toplu sözleşme görüşmelerini yürüten Alman Sendikalar Federasyonu'nun zayıflığını da gözler önüne serdi. Bonn'da ilan edilen ülke çapında dayanışma grevi gerçekleşmedi. Bu sendikal hareketin, geçmiş günahlarının bir bedeliydi: Kimi sendika liderlerinin ve üretim konseyi üyelerinin «sosyal partnerlik» politikası kimi durumlarda yerel girişimleri etkisizleştirdi ve kimilerinde ise üretimdeki hatalı girdiler nedeniyle kasıtlı olarak ortada bırakılan, işten atılarak gelirlerinden edilen işçilerle dayanışma ruhunun kaybedilmesine yol açtı. İşte buralarda militan deneyim eksikliği, politik sınıf bilincinin zayıflığı ve ileri görüşlü sendikal çevrelerin etkisinin yetersizliği kendini hissettirdi. FAC ilericilerin güçlü bir görevlerinden biri bu olguyu incelemek ve gerekli sonuçları çıkarmaktır.

FAC işçi sınıfı içinde «sosyal partnerlik» bilincinin öğelerinin üstesinden gelinmesi ve şu anda iki olumlu etmen tarafından biçimlenen sınıfsal dünya görüşünün egemen olması daha belirli bir zaman alacaktır. Bu sonuncusu iki olumlu etmen tarafından biçimlenmektedir. Birincisi, temel ücret savaşımının nihai sonuçlarının değerlendirilmesine bakılmaksızın, 1984 grev savaşlarında, sınıf bilinci öznel faktörü, grevler öncesinde olduğundan daha güçlü olarak kendini göstermiştir. İşçi sınıfı bunalım koşullarında yalnızca savaşmanın değil, aynı zamanda kazanmanın da olanaklı olduğunu kavramıştır. İkincisi, emekçilerin artan yoksulluğunun sonuçları ve bunların nedenlerinin askersel harcamaların korkunç artışında yattığı konusundaki genel anlayış kendini artan ölçüde gösteriyor. Komünistlerin yükselttikleri «roket değil, işyeri» istemi sendikaların kongrelerinde ya da SPD'nin son kongrelerinde şu ya da bu biçimde giderek daha sık olarak ileri sürülüyor.

Bütün bunlarla birlikte, çeşitli kuşakların düşüncesine kök salmış bu-

lunan antikomünizmin, sosyalist yönelimin herhangi bir sancısız benim-
senmesinin önüne dikildiği gözardı edilmemelidir. Kent ve yerel belediye
konseylerinin ve aynı zamanda da kimi eyalet seçimlerinde, «sosyal
partnerlik» politikasının çöküşü belki de politik bilincin tüm yönelimini
kaybettiği, ama sosyalist bir nitelik de kazanmadığını ortaya koyuyor.
Birçok işçi oy vermeye gitmedi, genç işçiler, daha çok ekolojik yaklaşımı
ile barış politikasının yanısıra antikapitalist kavramları benimsemenin
arasındaki mesafeyi görece kapatmakla birlikte hiç bir şekilde herhangi
bir sosyalist perspektif sunmayan Yeşiller partisine oy verdi.

Birçok şey AKP'nin bundan sonraki savaşımında daha da gelişmesine,
ideolojik etkisini nasıl genişleteceğine ve parti sıralarının işçi sınıfı içinde
daha nasıl büyüyeceğine bağlı olacaktır.

Kapitalist yönelimin acı meyvaları

Satiadjaya Sudiman

Endonezya Komünist Partisi Yönetim Üyesi

Bu yıl Endonezya bağımsızlığının 40. yılını kutlayacak. Geçen bu 40 yıl boyunca toplumsal gelişmenin gidişi içersinde çeşitli sosyal ve politik güçler arasındaki savaşım sürdü. 60'ların ortalarına kadar Komünist Partisi'nin yönetimindeki işçi sınıfını da kapsayan geniş bir demokratik cephe, ülkenin çıkarlarına uygun bir sosyal-ekonomik çizgi izledi. Endonezya'nın o zamanki antiemperyalist politikası ona uluslararası alanda hatırı sayılır bir prestij sağladı. Örneğin Asya-Afrika ülkeleriyle dayanışma belgisi ilk kez ülkemizde 1955 Bandung Konferansı'nda atıldı. Bu konferans Bağlantısızlar Hareketi'nin öncüsü oldu.

Ama ne yazık ki ilerici ve demokratik güçler konumlarının korumayı beceremediler. İç gericilik ilerici ve demokratik güçlerin örgütsel zayıflığından ve aralarındaki ideolojik ayrılıklardan yararlanarak bir dizi provokasyon düzenledi. 1965 yılında bir hükümet darbesi gerçekleştirildi. Bu darbeye günümüze dek erkte bulunan askersel rejim halka dayatıldı. Bu rejim Endonezya'yı emperyalizme bağımlı kapitalizm yoluna soktu.

ÖDÜNLER POLİTİKASI

Bugün ülkemizdeki yatırımların %75'i rejimin uyguladığı «açık kapı» politikasından yararlanarak yabancı kaynaklardan geliyor. Devlet gelirlerinin %70'ini sağlayan petrol sanayiinde yabancı sermayenin payı %94'e yükseldi. Bir devlet işletmesi olan «Pertamina»nın payı ise %6'dan ibarettir. Yabancı sermaye, banka işlemlerini, otomobil satışını, elektronik ve yapım donatımı satışını kontrolü altında tutuyor. Aynı şekilde yabancı sermaye yakın bir zamana kadar yerli sermayenin geleneksel bir alanı olan besin sanayiine de el attı. Artık emperyalistler Endonezya'nın kendi gelişme yolunu kendisinin seçmesini engelleyerek, ülkemizi yeni sömürge durumuna getirmek istiyorlar.

Çokuluslu tekeller bugün Endonezya'da çok büyük kârlar elde edebiliyorlar. Oysa bunun yanı sıra Dünya Bankası'nın verilerine göre ülkemizin dış borçları 1982'de 30 milyar 74 milyon dolara yükseldi. 1984-85 mali yılı bütçesinde dış«yardım»da 4 milyar 40 milyon dolarlık bir artış öngörülüyor. Bu da dış borçlarda büyük bir artış anlamına geliyor. Nitekim dış borçların 1984-85 yılında 2 milyar 700 milyon dolar daha yükselmesi bekleniyor.

Ekonomik bağımlılık politik bağımlılığı da beraberinde getirir. İlk başta belli başlı ASEAN ülkelerinden birisi olan ve Bağlantısızlar Hareketi'nin bir üyesi olan Endonezya'nın bağımsız bir dış politika izleyebile-

ceği ve izlemesi gerektiği düşünülebilir. Oysa şimdiki resmi politika ulusal egemenliğe büyük zarar veriyor. Emperyalizm ile uzlaşma ve ona ödünler verme konusunda açık bir eğilim gözleniyor. Endonezya devrimci Afganistan ve Kampuçya karşısında olumsuz bir tavır takındı. Sosyalist ülkeler topluluğuyla ticareti ve ekonomik ilişkileri sınırlı kalmaya devam ediyor.

Cakarta rejimi bir barış yanlısı gibi görünmeye çalışıyor. Ama 1980'den 1984'e dek bu rejimin askersel bütçesi 1,5 milyardan 2,8 milyar dolara yükseldi. Genel olarak silah almakta kullanılan krediler şeklinde yapılan «Amerikan»yardımı» yükseldi. Bu kredilerin %80'i Hava Kuvvetleri'nin gerekleri ve yedek parçalarına harcanıyor. Endonezya Hava Kuvvetleri hemen hemen tamamen ABD malı uçaklarla donanmış bulunuyor. Ve en son olarak 16 adet «F-5» avcı uçağından oluşan bir hava filosunu ısmarlamış bulunuyor. Birleşik Amerika, Endonezya'ya tanesi 17 milyon dolardan F-20 uçakları öneriyor. Ama rejim bunun yanısıra herbiri 25-30 milyon dolar eden ve atom silahları taşıyabilen F-16 uçakları da almak istiyor.

ABD, Endonezya silahlı kuvvetlerinin eğitimine de «yardım» ediyor. Amerika'nın «yardımını» çok sayıda Pentagon uzmanı ve danışmanı yayarak güçlendirdiğini söylemeye gerek bile yok. Bu olgu ise iç durumu kötü yönde etkiliyor. Bir ülkenin, Amerikanın askersel «yardımı»ını kabul etmesinin, bu ülkenin kendi iç istikrar ve güvenliğini kendi eliyle yok etmesi anlamına geldiği bugün artık herkesçe bilinen bir gerçektir.

İki ülke arasında sıkı askersel ve politik bağlar bulunduğu göstergesi ABD'nin saldırgan askersel politikasının önde gelen temsilcilerinden ABD Başkan yardımcısı George Bush ve ABD'nin Birleşmiş Milletler'deki temsilcisi Jeane Kirkpatrick ile Cakarta'da yapılan görüşmeler oldu. Pasifik ve Hint Okyanuslarındaki ABD güçleri komutanı Amiral William Crow'un Singapur'u ziyareti sırasında Pentagon'un kanatlı roketler de dahil olmak üzere ABD silahlarını bazı ASEAN ülkelerinde kullanma konusundaki militarist planını açıklaması da provokatif bir çıkış oldu. Cakarta şimdiye kadar bu konuda yorum yapmaktan çekindi.

Washington ile Cakarta'nın ekonomik ve politik çıkarlarının bağdaşmadığı durumlarda ortaya çelişkiler çıkıyor. Bunlar arasında ihraç edilen tekstil ürünleri, hammadde ve ham petrolün fiyat ve miktarını sayabiliriz. Dış politika konusunda ise, bölge politikası, Japonya'nın militarizasyonu, Çin karşısında tutum ve diğer konularda farklılıklar oluyor. Bununla birlikte çelişki ve farklılıkların büyük çoğunluğu Güney-Doğu Asya'ya istikrar ve barış içinde bir arada yaşama çabalarını çeşitli yollardan engelleyen Washington'un çıkarına çözümleniyor. Bu çizgiyi bütün yurtseverler ve diğer sağ duyulu Endonezyalılar kesinlikle mahkûm ediyorlar.

HALKIN ÇIKARLARINA KARŞI

Hükümetin iç politikası geniş çapta hoşnutsuzluk uyandırıyor. Rejim, komünistleri baskı altında tutuyor, resmi görüşlerden farklı görüşlere kesinlikle izin verilmiyor.

Politik sistem, iki grup parti şeklinde «basitleştirildi». Partilerden birisi olan Birlik ve Gelişme Partisi İslam'dan esinleniyor. Endonezya Demokratik Partisi adındaki öteki parti ise, İslami olmayan bir çizgide, ülkede aktif olan Görevli Gruplar Örgütü (Golkar) bir rejim partisi durumuna geldi.

Biçimsel olarak bağımsız olan Birlik ve Gelişme Partisi ve Endonezya Demokratik Partisi, gerçekte sıkı bir kontrol altındadır. Rejim sürekli bir şekilde bu «bağımsız» partilerin işlerine karışıyor, onları, yönetici konumları kendi adamlarına bırakmaya zorluyor. Parlamento seçimlerine gösterdikleri adayları denetimden geçiriyor ve bu partilerin ideolojisini ve politikasını belirliyor. Aynı durum işçilerin, köylülerin, gençliğin, öğrencilerin ve kadınların yığın örgütleri için de geçerlidir.

Sendikaların bağımsızlıkları ortadan kaldırıldı ve onlar zorla Tüm Endonezya Emek Federasyonu'na katıldılar. Rejim bu Federasyonun kilit noktalarına kendi kuklalarını yerleştirdi ve ona resmi görüşlere uygun bir örgüt yapısı ve tüzük dayatıldı. Bununla birlikte rejim bu haliyle bile sendikal harekete saldırıyor ve ona baskı yapıyor. Buna gittikçe büyüyen grev hareketi ve daha iyi sosyal-ekonomik ve çalışma koşulları elde etmek ve işten çıkarmalara son vermek için yapılan eylemler yol açıyor.

İşçilerin yaşam düzeyi çok düşüktür. Yılda kişi başına ortalama gelir 100 doların altındadır. Kapitalist «rasyonalizasyon» iş gücü talebini sürekli düşürüyor. Yalnız 1983 yılında gemi şirketlerinden, plantasyonlardan, sigara fabrikalarından «Pertamina» ve diğer işletmelerden onbinlerce kişi çıkarıldı. İşgücü Bakanlığı işsiz sayısını 8 milyon olarak değerlendiriyor ve bu sayının önümüzdeki 5 yılda 17 milyona yükselmesini öngörüyor. Bütün bu insanlar kelimenin gerçek anlamıyla geçinme sınırının altında bulunuyorlar.

Fakat rejim hiç de işçilerin koşullarını düzeltmeyi düşünmüyor. Tam tersine haklarını savunan işçilere karşı baskıyı artırıyor. «Kopkamtib»in yani gizli polisin eski başkanı amiral Sudomo'nun İşgücü Bakanlığı'na getirilmesiyle bu alanda terör görülmedik boyutlara ulaştı. Amiral grevleri yasaklayan yasaların çıkmasını sağladı. Hatta işi «işçi» kelimesinin kaldırılıp yerine, komünistlerden alınmış bu kelimeyle ilgisi olmayan bir kelimenin konmasını istemeye kadar vardırdı. Sudomo Endonezya'da «sınıf savaşımı olmadığından» ve işçilerle işverenlerin «üretimde iş ortakları» olduklarından emindir. Yine kendisi, grevlerin ve işçilerin istemlerinin «ulusal çıkarları küçük düşürdüğünü» ileri sürmektedir.

Ama bu eski polis şefi bile grevleri «yok etmeyi» beceremedi. 1983'ün

ikinci üç ayında Sudomo bakan olduktan sonra işçiler yerli ve yabancı işverenleri, öncelikle de çokuluslu tekelleri, sendikal haklara saygı göstermek, toplu sözleşmelerdeki yükümlüklerini yerine getirmek zorunda bırakan 56 grev yaptılar.

Halen işçi sınıfı hareketi hız kazanmaktadır. 1984'ün sonunda Cakarta'da yapılan yaygın gösteriler polisle ciddi çatışmalara yol açtı. Sosyal-politik huzursuzluk diğer ketslere de yayılıyor.

Köylülerin durumu da işçilerinki kadar işler acısıdır. Askersel rejim kırsal alanda her türlü politik faaliyeti yasakladı. İzinli tek köylü örgütü devlet kontrolü altında çalışıyor. Büyük toprak sahipleri ve köy burjuvazisi, kırsal alandaki nüfusu acımasızca sömürüyorlar. Pek çok bölgede köylülerin tarımsal ürününün önemli bölümüne el koyuyorlar. Bir yandan bürokratik sermayenin kırsal alana girmesi, öte yandan da kırsal zenginlerin sağlam konumlarını korumaları çok sayıda orta köylünün yıkımına, yoksul köylülerin proleterleşmesine ve yoksullaşmasına yol açıyor. Rejimin başı general Sukarto 1983 yılında ülkede 25,6 milyon köylü ailesinden (kırsal nüfus hepsi 150 milyon kişi olan toplam nüfusun 125 milyonunu oluşturmaktadır) 8 milyonun hiç toprağı olmadığını, 11 milyonunun 5 dönüm dolayında küçük toprakları olduğunu ve 6,5 milyonunun da 25 dönümü geçmeyen toprak parçalarına sahip olduklarını kabul etmek zorunda kaldı.

İhracatın artmasını amaçladığı söylenen ve resmen ilan edilen tarımın «modernizasyonu» sadece yabancı şirketlere, bürokratik sermayeye ve yerli Çin burjuvazisine çıkar sağlıyor. Ama bu aynı zamanda kırsal alanlarda işsizliğin artmasına yol açıyor. Nitekim kırsal alanda işsizlik 1971'de % 40 iken, 1980'de % 44 olmuştur. Köylüler bir geçim kapısı bulabilmek, kendilerine yoksulluk koşullarında bir yaşam sağlayabilmek için ketslere gidiyorlar.

Endonezya'da aydınlar da aynı şekilde çetin günler yaşıyorlar. Çok sayıda orta işletmenin iflas etmesi, işçilerin, hatta uzmanların işsiz kalmasına yol açıyor. Bu durum yabancı ve karma şirketlerin çoğunun Endonezyalı meslektaşlarından çok daha yüksek ücret alan yabancı uzman çalıştırmalarıyla da bağlıdır.

Bütçedeki eğitim ödeneklerinin kısılması öğretmenleri de hiç hoş olmayan bir durumda bıraktı. Yüksek okul bitirenler iş bulmakta büyük güçlük çekiyorlar. Bulanlarsa, düşük ücretle, yetersiz bir sosyal güvenlikle ve başka sorunlarla karşı karşıya kalıyorlar.

Hükümetin politikası gerek eğitim sistemini, gerekse çocukları ve gençliği doğrudan ve tamamen olumsuz bir şekilde etkiliyor. Cakarta'da orta öğrenimi bitiren 190 bin kişiden sadece 90 bini yüksek öğrenime girebildi. Bunun nedeni okul sayısının ve okullara yapılan ödemelerin azaltılmasıdır. 1984-1985 mali yılında kağıdın fiyatı % 40 arttı. Bu da kitap-

ların daha da pahalılaşmasına, okula giden çocuğu olan ailelerin sırtına daha ağır bir yük binmesine yol açtı. Bugün ise rejim «zorunlu eğitim» demogojisinden vazgeçmemekte direniyor.

Okul ve üniversite öğrencileri gittikçe daha sık okul ücretlerinin düşürülmesini, daha iyi yüksek öğrenim koşulları sağlanmasını ve genç kuşağı ilgilendiren sorunları tartışma özgürlüğü istiyor. Bunda şaşılacak bir şey yoktur. Ama bu haklı istemlere rejimin yanıtı yüksek okul öğrencilerinin her türlü politik ve sosyal faaliyetini yasaklamak, onları tutuklamak ve başka baskı önlemleri almak oluyor.

Anayasada yazılı olan kadın haklarına saygı gösterme ilkesi çiğnenerek kadınlara da ayırım uygulanıyor. Bu, özellikle emekçi kadınlar için söz konusudur. 1984 Şubatında Waga-Batik tekstil fabrikasında çalışanları temsil eden bir grup Cakartalı kadın fabrika yönetiminin çok sayıda işçiyi keyfi bir şekilde işten atmasına karşı adalet organlarında dava açma girişimlerinde bulundu. En son olarak da Halk Temsilcileri Konseyi'ne ve İşgücü Bakanlığı'na başvurdular. Ama bütün bu çabaları hiçbir sonuç vermedi, şikayetlerin üstü örtüldü. Bu olay aynı tipten pek çok olaydan sadece bir tanesidir.

Askersel rejim ülkemizde varolduğu ileri sürülen «basın özgürlüğü» ile övünmekten pek hoşlanıyor. Ama şimdi «güvenlik çıkarları» bahanesiyle bu «özgürlüğü» kendisi kısıtlıyor. Eski cumhurbaşkanı yardımcısı ve Antara Ulusal Haber Ajansı'nın kurucusu olan Adam Malik'in kendisi bu iddiayı yalanladı. 1983'de Cakarta'da gazetecilere «basın özgürlüğünü güvence altına almaktaki çekingenlik güvenlik nedenleriyle değil, işlerin gerçek durumu konusunda hakikatin söylenmesini istemekten geliyor» dedi.

Bu konuda «Topik» gazetesinin başına gelenler tipik bir örnektir. Bu gazete 1984 Şubatında Edonezya'daki yoksulların sayısının azalmadığını, tam tersine arttığını açık yüreklilikle yazdı. Gazete yoksulluğun ana nedeni olarak sosyal adaletsizliği gösterdi ve bundan şu sonucu çıkardı: Bu rejim değişmeden yoksulların içinde bulunduğu koşullar iyileşmez. Erk kendiliğinden gelmez, elde edilir. Ve ezilenler kendi yönetim araçlarını ancak açık bir istek ve kararlılık gösterirlerse yaratabilirler. Ama bütün bunlar kuşkusuz zaman alacaktır.

«Topik» bu makaleden ötürü gazeteye «komünist sızma» olduğu bakanesiyle kapatıldı. Ama bu türden bir yazının burjuva basınında çıkması da kamuoyunun artık daha uzun süre sessiz kalmayı istemediğini gösteriyor. Gerçeği söylemek isteyenlere hiçbir yasak gem vuramaz.

Gericı askersel rejim onun dayatılmasına katılmış olanlar arasında bile taban yitiriyor. Yöneticiler popülerliklerinin azalmasını engellemek için manevra yapmak, özellikle de Sukarno'nun devamcıları olduklarını iddia etmek zorunda kalıyorlar. Oysa onların politikasının Endonezya

halkının bağrından yetiştirdiği Sukarno'nun antiemperyalist politikası ile hiçbir ilişkisi yoktur. Ama ne kaba kuvvete baş vurmak ne de yalan söylemekle rejim kuvvetlenemez. Toplumsal tabanı daraldıkça rejimin emperyalist devletlerin desteğini aramasına şaşmamak gerekir.

SAVAŞIMIN ÖN SAFLARINDA

Endonezya Komünist Partisi rejimin sınıfsal özünü daha başlangıçtan saptadı. Partinin daha 1969'da yayınladığı bir belgede rejimin arkasında büyük ve bürokratik burjuvazinin, asker ve sivil bürokratların, büyük toprak sahiplerinin, zengin köylülerin ve kompradorların ya da sömürü sisteminin korunması ve yabancı sermayenin ülkeye girmesine destek olanların bulunduğu vurgulanıyordu. Rejimle işbirliği yapanlar rejimin yozlaştırdığı politik partilerdir. Görüldüğü gibi yöneticilerin halkla ortak hiçbir yanları yoktur.

Bu durumda partimiz için en yakıcı görev bütün yurtsever ve antiemperyalist güçler arasında işbirliğini ve bir ulusal birlik cephesinin oluşmasını sağlamaktır. Rejime karşı eylemlerin ve demokratik değişiklik arzularının günümüzde sürekli artması bu hedeflere ulaşmak için geniş olanaklar yaratıyor. Bununla birlikte ulusal demokratik güçler arasında işbirliğini potansiyel bağlaşıklarımızdan bazılarının bizimle işbirliği yapmak istememeleri büyük ölçüde baltalıyor. Biz bunu bizim topraklarımızda çeşitli propaganda merkezleri bulunan yerli ajansların ve başta ABD olmak üzere uluslararası emperyalizmin iğrenç antikomünist propaganda-sının bir sonucu olarak değerlendiriyoruz Birleşik Amerika'nın CIA ajanları aracılığıyla antikomünist ve Endonezya'nın ulusal çıkarlarına karşı diğer yıkıcı faaliyetlerini sürdürdüğü hiç kimse için bir sır değildir. 1965 yılında bu ajanlardan birisi olan ABD'nin Endonezya'daki elçisi Marshall Green elçiliği Komünist Partisi'ni boğazlamakta olan ve başkan Sukarno'nun ilerici ulusal hükümetini deviren güçlerin faaliyetinin koordine edildiği bir karargaha dönüştürmüştü.

Partiyi güçlendirmek için çetin çalışma yapmak Endonezya Komünist Partisi konusundaki yalanları sergilemek ve parti hakkındaki önyargıların üstesinden gelmek anlamına geliyor. Partinin Marksist-Leninist ideolojisinin bayrağını yükseklere tutmak, kendilerini maocu politikanın entrikalarından kurtaranlar ve savaşanların saflarına katılarak resmi çevreler tarafından ezilenler de içinde olmak üzere komünistleri toplamak anlamına geliyor.

Gücümüzü birlikten alıyoruz. Endonezya Komünist Partisi bütün ulusal yurtsever öğelerle daha sıkı bağlar ve diyalog kurmak için çaba göstererek halk arasındaki propaganda çalışmalarını yükseltiyor. Özgürlüğü ve ulusal egemenliği emperyalizme ve onun işbirlikçilerine karşı birlikte savunma ve demokratik değişiklikler için savaşım temelinde işbirliğine giden

yolun taşlarını döşüyoruz. Endonezya Komünist Partisi Endonezya'nın dış politikasının yeniden gözden geçirilmesinden ve ülkemizin bağlantısızlık ve barış içinde yanyana yaşama ilkelerine sıkı sıkıya bağlı tutarlı bir anti-emperyalist ve barışsever bir ülkeye dönüştürülmesinden yana olduğunu açıklıyor. Bölgede stratejik bir konumu olan Endonezya gibi bir ülkenin böylesi bir politika izlemesi emperyalizmin şalldırđan, militarist politika-sına karşı savaşıma ve barışa gerçek bir katkı olur.

Endonezya Komünist Partisi'nin 60. yıldönümü tezlerinde şöyle deniyor: «Komünistlerin ve hangi partiye bağlı olduklarına ve dinlerine bakmaksızın bütün öteki yurtseverlerin birliği ve eylem birliği toplumumuzun demokratik canlanmasının çıkaranadır. Yurtsever güçler arasındaki bir bölünme gericilerden başka kimseye yaramaz. Bu nedenle Endonezya Komünist Partisi, tüm halkın çıkarlarını temsil eden bir ulusal cephenin zaman yitirmeden kurulması çağrısında bulunuyor. Ancak böylesi bir cephe temelinde kurulan hükümet ivedi toplumsal dönüşümleri gerçekleştirebilir. Halka yiyecek-giyecek, toprak ve iş sağlayabilir. Yurttaşlık haklarını ve politik haklarını geri verebilir, ülkeyi bunalımdan çıkartabilir ve Endonezya'ya uluslararası alanda iyi ününü ve saygınlığını yeniden kazandırabilir». (1)

Endonezyalı komünistler bu yıl partilerinin 65. yılını kutlarken bu hedefleri gözden kaybetmemeye, kendi aralarında ve yurtsever ve antiemperyalist güçler arasında daha sıkı bir birlik sağlamayı amaçlıyorlar. Bu amaçla ulusal egemenliği savunmak için seferber oluyorlar.

Endonezya Komünist Partisi kardeş partilerle bağlarını güçlendiriyor ve proleter enternasyonalizmi ülkelerine bağlı kalıyor. Emperyalizmin ve onun işbirlikçilerinin saldırılarına karşı ulusal bağımsızlığı savunan halk hareketlerinin haklı davalarını destekliyoruz. Çünkü Endonezya halkının savaşımının barış ve toplumsal ilerleme için evrensel boyutlarda verilen savaşımdan ayrılamayacağı kanısındaız.

(1) «Tekad Rakyat», № 5, 1980, sayfa 24.

Ekonomik Yardımlaşma Konseyi üyesi ülkelerde enerji sorunu nasıl çözülüyor

Uluslararası ekonomik ilişkilerde son 20–30 yıldır yeterli yakıt ve enerji kaynakları olmayan ülkelerin enerji gereksinimlerini karşılama sorunu önemli bir yer tutuyor. Ekonomik Yardımlaşma Konseyi (EYK) üyesi birçok ülke de yeterli yakıt ve enerji kaynağı olmayan ülkeler arasında yer alıyor. Fransa'dan Claude Boncher, Ürdün'den Kerim Abdulrahim ve daha başka okurlarımız bu sorunun sosyalist topluluk içinde nasıl çözüldüğünü soruyorlar. Dergimizin Bilimsel Enformasyon ve Arşiv Komisyonu'nun ricası üzerine Ekonomi Bilimleri Doktoru Prof. Anatoli Zubkov'un (SSCB) hazırladığı aşağıdaki yazıyı okurlarımızın sorusuna yanıt olarak yayınlıyoruz.

EYK üyesi devletler için enerji sorununun önemi ve karmaşıklığı günümüzde çeşitli nedenlere dayanıyor. Bunlar arasında şunları sayabiliriz: Yakıt ve enerji gereksinimlerinin hızla artması, birçok ülkede aranıp bulunmuş ve üretimi başlamış enerji kaynaklarının yetersiz olması, yakıt üretimi için yapılan harcamaların artması, satın alınan enerji kaynaklarının fiyatının artması ve diğerleri.

Koşulların çok karmaşık hale gelmesine karşın, EYK üyesi ülkeler, dünyada enerji sorununu genel olarak kendi bölgelerindeki kaynaklara dayanılarak çözüldüğü biricik ekonomik bölgedir. EYK üyesi ülkelerin Haziran 1984'te yapılan en yüksek düzeydeki toplantısı kardeş sosyalist ülkelerin toplumsal üretimi entansifleştirmeye bağlı olarak ekonomilerini ve aralarındaki işbirliğini daha da geliştirme stratejisini belirledi. Toplantıda, EYK üyesi ülkelerin yakıt-enerji sorununu kendi çabaları, kendi ulusal kaynakları ve karşılıklı işbirliği yoluyla çözmek için her şeyden önce enerji kaynaklarının tasarruflu ve akıllıca kullanılması, aynı zamanda enerji kaynakları üretimi ve birbirlerine yakıt ve enerji sağlama alanında gerekli önlemlerin alınması gerektiği vurgulandı.

ENERJİ KAYNAKLARININ ÜRETİMİ VE TÜKETİMİ

EYK Üyesi ülkelerde enerji kaynakları üretiminin istikrarlı biçimde mutlak ve nispi artışı, ekonominin enerji üretimi dalı için karakteristik bir eğilimdir. (Bak: Cetvel-1) 1982'de enerji kaynakları üretimi 1950 yılına kıyasla 5,7 kat arttı. 1983'te dünyada üretilen kömürün yaklaşık üçte biri (1 milyon 383 milyon ton), petrol üretiminin yaklaşık dörtte biri (630 milyon ton), doğal gaz ve başka kaynaklardan üretilen gazın $\frac{1}{3}$ 37'sinden çoğu (560 milyar metreküp) EYK üyesi ülkelerde üretildi. Bu ülkelerde

özellikle gaz üretimi hızla artıyor. Bu artış yalnız 1982–1983 yıllarında % 22 oranında oldu.

Ne var ki, enerji kaynakları üretimi EYK üyesi ülkeler arasında da eşit olarak dağılmış değildir. 1983'te sosyalist ülkeler topluluğunda üretilen petrolün % 95'i, doğal gazın (sıvı hale getirilmiş gaz da dahil) % 94'ü, kömürün yaklaşık % 52'si Sovyetler Birliği'nin payına düşüyordu. Sovyetler Birliği, petrol, petrol ürünleri ve gaz üreten ve bunları öteki ülkelere sağlayan başlıca ülkedir. Sovyetler Birliği, Polonya ve Çekoslovakya ise kömür ve kok sağlıyorlar.

Cetvel-1
TEMEL ENERJİ KAYNAKLARI ÜRETİMİ
(milyon ton geleneksel yakıt olarak)

Ülke	1950	1960	1970	1980	1982
Bulgaristan	3,1	8,8	16,1	17,1	18,4
Macaristan	7,7	15,1	20,7	22,0	22,9
Vietnam	—	—	—	5,3	6,3
DAC	43,4	70,3	81,0	83,6	89,8
Küba	—	0,02	0,2	0,4	0,8
Moğolistan	0,09	0,2	0,7	1,7	1,7
Polonya	65,2	88,5	130,6	175,0	171,1
Romanya	14,3	35,9	64,8	85,7	92,7
SSCB	312,8	699,1	1237,1	1918,2	2011,7
Çekoslovakya	28,8	51,9	63,7	66,4	66,3
Tüm dünyada üretilen enerji kaynaklarında EYK üyesi ülkelerin payı (yüzde olarak)	17,0	22,5	22,7	25,9	27,8

Hesaplama şu kaynaklara dayanılarak yapılmıştır: SSCB Ekonomisi, 1970, 1972, 1982Yıllık İstatistikleri, Energy Statics Yearbook, UN. 1984; 1980. Yearbook of World Energy Statistics. U.N. 1981, World Energy Supplies, 1950–1974, U.N. 1976.

Temel enerji kaynakları tüketimine gelince, bunun hızla artmasının nedeni EYK üyesi ülkelerde uzun bir dönem boyunca bu kaynakların enerji dalının gelişmesinin temel dayanaklarından biri olmasıdır. (Bak: Cetvel-2) 1951–1982 yılları arasında bunların tüketimi 5,3 kat arttı.

Cetvel-2
TEMEL ENERJİ KAYNAKLARI TÜKETİMİ
(milyon ton geleneksel yakıt olarak)

Ülke	1950	1960	1970	1980	1982
Bulgaristan	3,4	10,2	32,0	47,3	50,9
Macaristan	7,8	18,7	29,1	40,6	41,3
Vietnam	—	—	—	6,6	7,1
DAC	47,9	79,0	104,5	121,8	123,3
Küba	—	6,1	8,5	13,9	14,1
Moğolistan	0,1	0,5	1,1	2,6	2,8
Polonya	41,9	74,7	116,3	177,9	163,1
Romanya	10,9	27,0	61,0	100,0	104,6
SSCB	331,2	678,0	1117,3	1665,8	1731,9
Çekoslovakya	30,5	53,1	77,4	97,8	96,5
Tüm dünyada tüketilen enerji kaynaklarında EYK üyesi ülkelerin payı (yüzde olarak)	17,2	22,1	22,4	24,4	25,7

Hesaplama şu kaynaklara dayanılarak yapılmıştır: SSCB Ekonomisi, 1970, 1972, 1982 Yıllık İstatistikleri, Energy Statistics Yearbook. 1984, 1980. Yearbook of World Energy Statistics; World Energy Supplies 1950–1974.

Bu dönemde enerji kaynakları tüketiminin hızla artması, ulusal gelirin hızlı tempolarla artışı (bu dönemde ulusal gelir 8,3 kat arttı), sanayinin hızla gelişmesi, tarımın sanayileştirilmesi, bu alana yapılan yatırımların artması ve tarımda elektrik kullanımının artması ve sosyalist ekonominin gelişmesinin öteki özellikleriyle bağlıdır. Avrupa'daki EYK üyesi ülkeler (SSCB de dahil) kişi başına düşen enerji kaynakları tüketimi bakımından birçok gelişmiş kapitalist ülkeden önde gelmektedir ya da onlar düzeyindedir. Vietnam, Küba ve Moğolistan'da enerji kaynakları tüketimi şimdilik görece düşük düzeydedir, ama bu, hızlı bir artış eğilimi göstermektedir.

Öte yandan bir dizi sosyalist ülkede çağdaş ölçülere göre çok büyük miktarda enerji kullanımı gerektiren bir ekonomik yapı oluştu. 70'li yılların sonunda EYK üyesi devletlerde gayrisafi ulusal hasıla birimi için harcanan enerji, Ortak Pazar ülkelerinde bunun için harcanan enerjiye kıyasla yaklaşık 1,5 kat daha fazlaydı.

70'li yılların sonlarına kadar EYK üyesi ülkelerin çoğunda temel enerji kaynağı tüketimi, bunların kendi ülkelerinde ürettiklerinin çok üzerindediydi. Bu ülkelerde enerji kaynakları üretimi hem hacim bakımından hem de bunların bileşimi bakımından ekonomilerin gereksinimlerini karşılamıyordu. 80'li yılların başlarında EYK üyesi ülkelerde (SSCB hariç) enerji kaynakları gereksiniminin ortalama % 70-75'i ulusal kaynaklardan sağlanıyordu. Ama şimdi Avrupa'daki EYK üyelerinde enerji kaynakları tüketiminin giderek daha büyük bir bölümünü ulusal kaynaklardan sağlama eğilimi gözleniyor. (Bak: Cetvel-3)

EYK üyesi ülkeler arasında yalnız Sovyetler Birliği'nde toplam enerji kaynakları üretimi enerji kaynakları tüketimini önemli ölçüde aşmaktadır. Ve bu bir dizi yakıt ve enerji kaynağını ihraç etme olanağı vermektedir.

Cetvel-3

**TÜKETİLEN TEMEL ENERJİ KAYNAKLARINDA
ULUSAL ÜRETİMİN PAYI
(yüzde olarak)**

Ülke	1950	1960	1970	1980	1982
Bulgaristan	91	86	50	36	36
Macaristan	98	81	71	54	55
DAC	90	89	77	69	73
Polonya	156	118	112	98	105
Romanya	130	133	106	86	89
Çekoslovakya	95	98	82	68	69
Avrupa'daki EYK üyesi ülkeler (SSCB'nin dışında)	114	103	90	77	80

Hesaplama şu kaynaklara dayanılarak yapılmıştır: World Energy Supplies. 1950-1974; 1980. Yearbook of World Energy Statistics; 1982. Energy Statistics Yearbook, U.N., 1984.

**EYK ÜYESİ ÜLKELERE ENERJİ KAYNAKLARI SAĞLAMADA
SOVYETLER BİRLİĞİ'NİN OYNADIĞI ROL**

EYK üyesi ülkeler ithal ettikleri petrol ve petrol ürünlerinin, doğal gazın, elektrik enerjisinin büyük bölümünü ve kömürün, demir çelik üretiminde kullanılan kok kömürünün ve diğer enerji kaynaklarının önemli kısmını Sovyetler Birliği'nden sağlıyorlar. 80'li yılların başlarında bu ülkeler ithal ettikleri petrol ve petrol ürünlerinin yüzde 80'ini, doğal gazın

yüzde 99'unu, kömürün yüzde 60'tan fazlasını Sovyetler Birliği'nden sağladılar.

Sovyetler Birliği'nin EYK üyesi ülkeler yaptığı ihracatın hacmi hızla artıyor. (Bak: Cetvel-4) 70'li yılların ikinci yarısında yapılan ihracat 50'li yılların birinci yarısına da yapılan ihracata kıyasla petrol ve petrol ürünlerinde 46,7 kat, doğal gazda 156,7 kat, elektrik enerjisinde 6.095 kat daha fazlaydı. Şimdiki Beş yıllık döneminde (1981-1985) bu ülkelere verilen doğal gaz yüzde 63 oranında ve elektrik enerjisi yüzde 52 oranında artacak.

Cetvel-4

SOVYETLER BİRLİĞİ'NİN EYK ÜYESİ ÜLKELERE SAĞLADIĞI
YAKIT VE ELEKTRİK ENERJİSİ

Yakıt türü ve elektrik enerjisi	Beş yıllık dönemlere göre						1981- 1983 döne- minde
	1951- 1955	1956- 1960	1961- 1965	1966- 1970	1971- 1975	1976- 1980	
Petrol ve petrol ürünleri (milyon ton)	8,9	33,3	99,8	193,4	310,6	430	263
Doğal gaz (milyar metreküp)	0,6	1,0	1,6	7,7	30,5	94	91
Kömür ve antrasit (milyon ton)	8,1	29,1	61,8	61,6	73,6	-	-
Elektrik enerjisi (milyar kilovatsaat)	10,5	-	2300	13900	39900	64000	5400

Hesaplama şu kaynaklara dayanılarak yapılmıştır: SSCB'nin dış ticareti. İstatistikler, 1918-1966, Moskova, 1967, SSCB'nin 1967, 1969, 1971, 1973, 1975 yıllarındaki dış ticareti. Yıllık İstatistikler; «Komünist» dergisi, 1984, sayı 12.

Sovyetler Birliği'nden sağlanan bu enerji kaynakları EYK üyesi ülkelere enerji bilançosunun yapısını düzene koyma ve sanayinin birçok yeni kolunu (petrol sanayii, petrokimya sanayii, mineral gübre üretimi vb.) geliştirme olanağı verdi. Dünya piyasasındaki petrol ve petrol ürünleri fiyatları ile 1976-1980 yılları arasında Sovyetler Birliği'nden sağlanan bu enerji kaynaklarının fiyatları arasındaki fark nedeniyle, bu enerji

kaynaklarını ithal eden ülkeler 5 milyar rubleden fazla kazanç sağladılar (bundan başka bu ülkeler Sovyet petrolünden başka ürün elde ettiler, ülkelerinin gereksinimlerini karşıladılar ve kimi ürünleri ihraç ettiler).

EYK üyesi ülkeler büyük miktarda yakıt ve elektrik enerjisi sağlanmasını, Sovyetler Birliği'nin kendi doğal kaynaklarını daha geniş olarak işletmeye başlaması olanaklı kıldı. Bu, bilimsel-teknik ilerlemenin ve üretim potansiyelinin hem ulusal çıkarlar hem de tüm sosyalist ülkeler topluluğunun ekonomik gelişmesi için kullanılmasının sonucudur. Bu, aynı zamanda sosyalist devletler arasındaki uyumlu işbirliğinin (özellikle yatırımlar alanında) sonucudur.

Öte yandan Sovyetler Birliği'nin sağladığı elektrik enerjisinin artmasına EYK üyesi Avrupa ülkelerinin ortak enerji sistemi de yardımcı oldu. Bu alandaki olanaklar Vinnitsa-Albertirza arasında Sovyetler Birliği ile Macaristan'ın ortaklaşa kurdukları 750 bin voltlu yüksek gerilimli elektrik hattının 1978'de işletmeye açılmasından sonra daha da genişledi. Bu olanaklar Hmel'nitski Atom Elektrik Santrali (SSCB) ile Rzerzov (Polonya) ve Güney Ukrayna Atom Elektrik Santrali ile Isaccea (Romanya), Dobruca (Bulgaristan) elektrik hatlarının kurulmasından sonra daha da artacak. İleride ortak elektrik sistemi daha başka yeni elektrik hatlarıyla da zenginleşecek. Sovyetler Birliği topraklarındaki Hmel'nitski ve Güney Ukrayna Atom Elektrik Santralleri'nin yapımı sona erdikten sonra, bunlardan EYK üyesi Avrupa ülkelerine sağlanan elektrik enerjisi 1990 yılına doğru yılda 20–22 milyar kilovatsaate yükselecek.

Sovyetler Birliği'nin bu ülkelere ihraç ettiği petrol «Drujba» petrol boru hattıyla, doğal gaz ise bu ülkelerle birlikte kurulan büyük doğal gaz boru hatları aracılığıyla sağlanıyor. Bunlar arasında Orenburg bölgesinden başlayan «Soyuz» adlı büyük doğal gaz boru hattı da bulunmaktadır. Sosyalist ülkelere doğal gaz aynı zamanda yeni kurulan ve Batı Avrupa'ya kadar uzanan Urengoy–Pomari–Ujgorod doğal gaz boru hattından da sağlanıyor.

EYK üyesi ülkelere enerji açığını ortadan kaldırma gerekliliği ve başka ülkelere yapılan yakıt ve enerji satımı nedeniyle Sovyetler Birliği'nde bu kaynakların ihracatındaki artış, bunların üretimindeki artıştan daha hızlı oldu. 1950'de Sovyetler Birliği'nde üretilen yakıt ve enerjinin yalnız % 1'i ihraç edilirken 1983'te % 17'den çoğu ihraç edilmeğe başladı. Öte yandan Sovyetler Birliği'nin hızla artan ve artmaya devam eden kendi gereksinimleri EYK üyesi ülkelere yapılan ihracatın eski boyutlarda sürdürülmesini güçleştiriyor. ⁽¹⁾ 1976–1980 yılları döneminde yakıt ve elektrik enerjisi ihracatı 1970–1975 dönemine kıyasla % 47 oranında arttı, 1981–1985 yıllarında ise 1975–1980 dönemine kıyasla % 20 oranında artıyor.

EYK üyesi ülkelerin yüksek düzeydeki toplantısı, Sovyetler Birliği'nden

yakıt ve hammadde alan ülkelerin bunun karşılığı olarak gıda maddeleri, sanayi malları, bazı yapı malzemeleri, yüksek kaliteli, dünya teknik düzeyine uygun makine ve donatılar sağlayabilmeleri için yakıt ve elektrik enerjisi üretimi yapısının ve bunların ihracatının yetkinleştirilmesi gerektiğini belirtti.

Sovyetler Birliği enerji sorununun çözümüne, EYK üyesi ülkelerde yakıt ve elektrik enerjisi üretiminin geliştirilmesine yardım ederek de katılıyor. 1984 yılı başına kadar Avrupa'daki sosyalist devletlerde Sovyetler Birliği'nin teknik yardımıyla 64 milyon kilovat gücünde elektrik santralleri, yılda 58,6 milyon ton kömür, 16,9 milyon kok kömürü üreten, 55,5 milyon ton petrol işleyen işletmeler kurulmuş bulunuyor. Sovyetler Birliği Vietnam, Küba ve Moğolistan'a yakıt ve elektrik enerjisi üretimi sanayilerini geliştirmeleri için yardımı artırıyor.

ENERJİ TASARRUFU POLİTİKASI

EYK üyesi ülkelerde ekonomilerin entansifleştirilmesi, enerji kaynakları tüketimindeki artış hızının düştüğü bir dönemde gerçekleştiriliyor. Daha 70'li yıllarda EYK üyesi Avrupa ülkelerinde (SSCB hariç) ulusal gelirin artışı, yaklaşık % 40 oranında enerji tasarrufu yapılarak, % 60'ı ise enerji kullanımında artış devam ederek sağlandı. 1981-1983 yıllarında DAC'nde, Macaristan ve Çekoslovakya'da ekonomik büyüme, temel enerji kaynakları kullanımı aynı düzeyde kalarak, hatta bunların kullanımında azalma sağlanarak oldu. Öteki EYK ülkelerinde enerji kaynakları tüketimi artışı sürüyordu, ancak bu 70'li yıllardakinden daha yavaş oluyordu. 1981-1985 yıllarını kapsayan Beşyıllık döneminde ve daha uzun erimde yakıt ve enerji kaynaklarının tasarrufu, rasyonel kullanılmasını öngören programlar hazırlandı ve bunlar uygulanıyor. Bunlarda örgütsel-ekonomik, teknolojik ve yapısal nitelikli önlemlerin alınması öngörülüyor.

Sosyalist ülkelerin enerji tasarrufu politikası planlı gelişme temeline dayanıyor. Ekonomi dallarına ve işletmelere bu alanda somut görevler veriliyor. Çeşitli teknolojik süreçlerinin değişik makine ve donatıların yakıt ve enerji harcamalarıyla ilgili yeni, daha yüksek normlar belirlendi ya da belirleniyor. Fiyat tesbitini yetkinleştirme yoluyla tüketiciler daha çok bulunan enerji kaynakları kullanmaya yönltiliyor. Yeni normların üstünde enerji tüketme, limiti aşma durumlarında verilen cezalar artırıldı. Öte yandan tasarrufla ilgili maddi teşvik önlemleri geliştirildi. Örneğin, Sovyetler Birliği'nde enerji kaynakları tasarrufundan sağlanan paraların % 90'ı işletmeye kalıyor .

Bulgaristan, Macaristan, DAC, Polonya, Sovyetler Birliği ve Çekoslo-

(1) Sovyetler Birliği'nde enerji kaynakları üretiminde sürekli daha karmaşık duruma gelen doğal ve ekonomik koşullar, sanayi alanına yapılan yatırımların % 40'tan çoğunu yakıt ve enerji üretimi alanına yönleltmeyi gerektirdi.

vakya'da 1980 yılında tasarruf edilen yakıt ve enerji kaynaklarının toplamı geleneksel yakıt olarak 144 milyon tonu buldu. 1985'te bunun 250 milyon tonu aşması bekleniyor. İleride de enerji tasarrufu yapılması için büyük olanaklar var.

EYK organları maddi kaynakların tasarruflu ve rasyonel kullanılması alanında 2000 yılına kadar uzanan bir işbirliği programı hazırlıyorlar. Bu programda bilimsel araştırmalar, proje çalışmaları, yakıt ve elektrik enerjisinin daha verimli kullanılması için gerekli araç ve gerecin üretimi alanında komple önlemler yer alıyor.

Yine bu amaçla enerji kaynakları kullanımı yapısında petrolün payı azaltılacak. Buradan sağlanacak kaynaklar motor yakıtı üretiminde ve kimya sanayiinde kullanılacak. EYK üyesi ülkelerde (SSCB hariç) 1980 yılında ortalama olarak akar yakıt temel enerji kaynakları tüketiminin % 21'ini oluşturuyordu (1970'te bu oran % 17'ydi). Atom elektrik enerjisi sistemini geliştirme, doğal gaz üretimini artırma ve başka önemli koşulların sağlanması daha 1982 yılında EYK üyesi Avrupa ülkelerinin enerji bilançosunda akar yakıtın payının % 19'a düşürülmesine alanak verdi. Bu sorun güncelliğini ileride de koruyacaktır.

Enerji tasarrufu yapan teknik ve teknolojinin uygulanması, ekonominin teknik bakımdan yeniden donatımı, toplumsal üretimin yapısının yetkinleştirilmesi temelinde yakıt ve enerji kaynaklarının rasyonel kullanımı enerji sorununu çözmede temel doğrultudur.

Birçok EYK üyesi ülkede ekonomi kompleksleri çok branşlıdır, bunların kapsamına çok enerji gerektiren üretim dalları da (kimya sanayii, demir çelik üretimi vb.) girmektedir. Yakıt ve enerji kaynaklarının ucuz olduğu dönemlerde bu çoğu kez masrafını karşılıyordu. Enerji kullanımının hızla arttığı yeni koşullarda kimi EYK ülkelerinde çok enerji kullanımı gerektiren üretimlerin geliştirilmesine daha dikkatli yaklaşma, ekonominin yapısını planlı ve uyumlu biçimde yeniden düzenleme nesnel zorunluluğu doğmuştur.

Sosyalist ülkeler üretimin yapısını uyumlu, düzenli biçimde geliştirmede önemli deneyim elde ettiler. Örneğin, 60'lı yıllardan başlayarak Macaristan Halk Cumhuriyeti boksit ve alümin üretimi üzerinde yoğunlaşıyor. Sovyetler Birliği ise çok enerji gerektiren alüminyum üretimi üzerinde yoğunlaşıyor. 70'li yıllardan başlayarak, Sovyetler Birliği'nde EYK üyesi ülkelerle işbirliği sayesinde halita demir üretimi artırıldı ve bu ülkelere sağlanan hacmi de büyütüldü. 80'li yıllarda kimya sanayiinin çok enerji gerektiren üretimleri Sovyetler Birliği'nde ve daha az enerji gerektiren üretimleri de öteki EYK ülkelerinde geliştiriliyor.

Enerji tasarrufu sürecini hızlandırmak için teknik ilerlemenin olanaklarından daha geniş olarak yararlanmak gerekiyor. Örneğin, EYK üyesi ülkelerde Marten fırını yöntemiyle çelik üretimi hâlâ çok yaygındır, bundan

daha verimli olan ve 1 ton çeliğin üretimi için harcanan enerjinin 4–6 kat azaltılmasına olanak veren oksijen-konversitör yöntemi ise henüz gereken ölçüde uygulanmıyor. Sanayinin, tarımın, ulaşımın birçok kolunda ve diğer alanlarda gelişmenin enerji tasarrufu yapılarak sağlanması gerekiyor. Bu amaçla EYK üyesi ülkeler aralarında işbirliğini güçlendiriyorlar, en modern araç gereç, donatım, makine, aygıt üretimini, makineleştirme ve otomatikleştirme süreçleri için gerekli araçları üretimi hızla artırıyorlar.

GELİŞME PERSPEKTİFLERİ

EYK üyesi ülkelerin ekonomik gelişmeleri boyunca enerji tüketimi de artacaktır. Ama ekonominin entansifleştirilmesi bunun artış hızında, dolayısıyla enerji kaynakları üretiminde önemli düzenlemeler yapılmasını gerektirecektir.

1961–1980 yıllarında ulusal gelirde % 1 oranında bir artış, enerji kaynakları tüketiminde % 0,70–0,75 oranında bir artışa yolaçıyordu ve bu artışın ortalama yıllık hızı % 4–4,5 oranında oluyordu. Yakıt ve enerji kaynaklarının rasyonel kullanılması politikasının uygulanması birinci göstergenin yaklaşık % 0,5–0,6'ya düşürülmesini sağlayacaktır. Yılda ortalama % 3–4 oranında ekonomik büyümenin sağlanması için enerji kaynakları tüketiminin % 1,5–2,4 arasında olması gerekiyor. Birleşmiş Milletler Örgütü'nün hesaplarına göre, bu sınırlar içinde enerji kaynağı tüketimi, EYK üyesi ülkelerde 1980'de 2,1 milyar ton (geleneksel yakıt hesabıyla) iken 2.000 yılında 2,9–3,4 milyar tona yükselecektir.

Şimdi enerji sisteminin geliştirilmesinde öncelik tanınan çizgi, atom elektrik santralleri ve ısı sağlayıcı atom santralleri kurulması çizgisidir. EYK üyesi ülkelerde 1983 yılının sonunda atom elektrik santrallerinin gücü 25 milyon kilovata çıktı. Artık Bulgaristan, Macaristan, DAC, Sovyetler Birliği ve Çekoslovakya'da atom elektrik santralleri üretim yapıyor. Küba, Polonya ve Romanya'da atom elektrik santralleri kuruluyor. Ve bu atom elektrik santralleri için reaktörler Sovyetler Birliği ve Çekoslovakya'da, öteki araç ve gereçler, donatımlar, ortak teknik gelişme politikası uygulamayı ve belirli bir alanda uzmanlaşmayı öngören çok yanlı anlaşmalar temelinde bir dizi EYK ülkesinde üretiliyor. Uluslararası Ekonomi Birliği «İnteratomenergo»nun çalışmaları atom enerjisi üretiminde kullanılan makinelerin üretiminde işbirliği yapılmasına yardımcı oluyor.

1990 yılında EYK üyesi ülkelerdeki atom elektrik santrallerinin gücü 100 milyon kilovata çıkacak, yani 1983 yılı sonundakine oranla 4 kat artacak. EYK doruk toplantısının kararlarına uygun olarak 2.000 yılına kadar kurulacak atom elektrik santralleri ve ısı sağlayıcı atom santralleriyle ilgili bir program hazırlanıyor. Sosyalist devletlerin benimsedik-

leri atom enerjisi üretimini artırma konsepti, atom enerjisi üretimi sisteminin termik neutronla çalışan güçlü reaktörlerden hareketli neutronla çalışan reaktörlere geçmeyi öngörüyor. İleride termonükleer sentezle yönetilen enerji üretimine kadar uzanan değişik enerji üretimi yöntemlerinden yararlanılması öngörülüyor.

Hemen hemen tüm EYK üyesi ülkelerde taş kömürü, linyit ve şist gibi ulusal kaynaklara dayalı elektrik enerjisi üretimi bundan böyle de devam edecek ve artacak.

Polonya'daki taş kömürü yataklarının ortaklaşa işletilmesinin ve koksa dayalı kimya sanayinin modernleştirilmesinin çok büyük pratik önemi olabilir. «Haldex» adlı Polonya-Macaristan Birliği'nin verimli çalışmalarının deneyiminden Macaristan ile Çekoslovakya arasında ortak «Haldex – Ostrava» işletmesinin kurulmasında yararlanıldı. Bu iki birlik de maden ocaklarından çıkarılıp bir yana bırakılan taş ve toprakları işleme, bunlardan kömür ve öteki değerli maddeleri ayırmada uzmanlaşıyorlar. Öteki yakıt ve enerji kaynakları üretimi alanlarında da ortak kuruluşların oluşturulması yararlı olabilir.

Elektrik enerjisi üretiminde hidro kaynaklar gibi yenilenebilen enerji kaynaklarından ve güneş, rüzgar, kaynarcalardan, tarım, ormancılık, kamu hizmetleri alanlarındaki artıklar gibi geleneksel olmayan enerji kaynaklarından yararlanma önemli bir yöndür. EYK organları geleneksel olmayan kaynaklardan yararlanma alanında çokyanlı bir işbirliği programı hazırladılar.

Atom elektrik santralleri ve hidro elektrik santrallerinden, kömür ve öteki enerji taşıyıcılarından daha geniş ve verimli yararlanma, aynı zamanda akar yakıtın daha tam olarak işlenmesi, ileride petrol tüketiminde tasarruf yapılmasına yardım edecektir. Bugün EYK üyesi ülkelerde 1 ton motor yakıtı elde etmek için 2–2,5 ton ham petrol işleniyor. Oysa çağdaş teknoloji bu miktarın 1,3 tona indirilmesine olanak veriyor. Basıncı ve sıvı hale getirilmiş doğal gazın motor yakıtı olarak kullanılması da petrol tasarrufuna yardım edecektir.

Yalnız petrolün işlenmesinde değil, bunun çıkarımında da rasyonalizasyon yapılması gerekiyor. EYK üyesi ülkelerde, SSCB de içinde, petrol yataklarından burada olan petrolün ancak % 40'ı çıkarılıyor. Günümüzdeki petrol üretimi yöntemleri, ikinci ve üçüncü kez üretim yoluyla bu göstergenin % 55–60'a kadar çıkarılmasına olanak veriyor.

EYK üyesi ülkelerde jeolojik araştırmaları artırma ve bu alanda yapılan işbirliğini geliştirme yoluyla yeni yeni petrol yatakları bulunuyor. Örneğin, «Petrobaltik»-DAC, PHC ve SSCB'nin ortak işletmesi, Polonya'nın kıyılarında yaptığı incelemeler sırasında petrol buldu. Bir Sovyet-Romen kuruluşu Vietnam'ın karasularında petrol ve doğal gaz arama çalışmaları yapıyor. Küba'nın, Bulgaristan'ın, Romanya'nın ve özellikle

Sovyetler Birliği'nin karasuları bölgelerinin iyice incelenmesi ve buralarda petrol ve doğal gaz olup olmadığının araştırılması gerekiyor.

Sosyalist ölkelerin enerji bilançosunda doğal gaz giderek daha büyük önem kazanıyor. Birçok ölkede bunun üretiminin artırılmasının yanısıra, Sovyetler Birliği'nden sağlanacak doğal gazın artırılması için büyük olanaklar vardır. Kobrin-Brest (SSCB) ile Varşova (PHC) arasında doğal gaz boru hattı kurulmasını öngören bir anlaşma imzalandı. Sovyetler Birliği'nde Yamburg (Kuzey Sibirya'da) bölgesindeki doğal gaz yataklarında üretimin artırılması, Yamburg'dan Sovyetler Birliği'nin batı sınırına kadar uzanan bir doğal gaz boru hattı kurulması, Hazer denizi yakınlarındaki petrol ve gaz yataklarının üretime açılması öngörölüyor. Bu projelerin gerçekleştirilmesinde yararı olan ölkelerin çabalarının birleştirilmesi, bu ölkelerin enerji kaynaklarının önemli ölçüde artmasına enerji bilançosunun yapısının iyileşmesine ve toplumsal üretimin entansifikasyonunun artmasına yardımcı olacaktır.

Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'nin Ekim 1984'te yapılan 39. dönem toplantısı 1990 yılına kadar ve daha sonraki dönemde yakıt, enerji ve hammadde sağlanmasıyla ilgili bir dizi somut önlem aldı. Bunlar EYK'nin Moskova'da yapılan doruk toplantısının yakıt-enerji sorunun çözümüyle ilgili aldığı kararların yaşama geçirilmesini, bu sorunun çözümünü amaçlıyor. Planlı ekonominin üstünlüklerinden ve aralarındaki uyumlu çalışmalardan yararlanarak, sosyalist ölkeler, kapitalist dünyada görülen enerji bunalımının, kendi ekonomilerini olumsuz yönde etkilemesini önleyebilirler. EYK üyesi ölkeler, uluslararası işbölümüne katılarak, enerji konusunda olduğu gibi başka alanlarda da sosyalist olmayan ölkelerle ilişkileri genişletmeye hazırdırlar. Ama sosyalist ölkeler için yakıt-enerji sorununun çözümünün ana yolu, kendi aralarında ekonomik entegrasyonu (bütünleşmeyi) derinleştirmektir.

Emekçi halkın yararına

SOSYALİST YÖNELİMLİ AFRIKA ÜLKELERİNDE SOSYAL POLİTİKA

Çok sayıda Afrika ülkesinde (ve diğerlerinde) sosyalizme doğru yönelmenin somut ifadesi olan ilerici bir sosyal politika uygulama, sömürü ilişkilerinin yavaş yavaş tasfiye edilmesini ve toplumun sınıfsal yapısında önemli değişiklikler yapılmasını öngörüyor. Bu tür ülkelerde daha kapitalist olmayan gelişme yoluna koyulma aşamasının başında, feodal-ler ve büyük burjuvazi de dahil, en gerici sömürücü katmanlar saf dışı edili. Kabile Şefleri Kurumu'nun da kaldırılması için yasa çıkarıldı. Ulusal demokratik güçler bir yandan bu katmanların gerici görüşlü en üst tabakasının hâlâ kalan etkisini ortadan kaldırmak için savaşım veriyorlar, öte yandan sosyal-ekonomik dönüşümler için kullanılabilecek geleneksel kuruluşların elemanlarını tutmaya çalışıyorlar.

Orta burjuvaziye (elbette bunun varolduğu yerlerde) karşı politikaya gelince, her yerde bir değildir. Bu, ekonomik duruma, sınıfsal güçlerin konumundaki değişikliklere ve burjuvazinin kendi tutumuna bağlıdır. Ama gene de şu belirtilebilir: Faaliyeti devletin sıkı kontrolü altında olmasına karşın, pek çok ülkede, ekonomi alanında yerli işadamlarına geniş olanaklar sağlanmıştır. Böyle bir kontrolün yetersiz ya da gevşek tutulduğu ve yerli burjuvazinin politik faaliyeti üzerinde sınırlamaların kaldırıldığı yerlerde ilerici çizgi ciddi tehlikelere girmiştir, hatta Mısır örneğinde olduğu gibi (bu çizgi) terkedilmiştir.

Yüksek ve orta düzeydeki ekonomi yöneticisi, yönetim ve subay kadrosuyla ilgili sorunun özel bir yeri vardır. Onlar kapitalist «değerler» temelinde bir dünya görüşünü benimsemiş eğilimi gösteriyorlar ve kendi görevlerini kişisel zenginleşme için kullanıyorlar, böylece bürokratik burjuvazi haline geliyorlar. Böyle bir gelişme sosyalist seçim için çok tehlikelidir. Bu nedenle onların burjuvalaşma eğilimlerine karşı koymak, ilerici çizginin sürdürülmesinin zorunlu bir koşulu oluyor.

Afrika'nın sosyalist yönelimli ülkelerinde sosyal uygulamalar, sözün geniş anlamıyla, türdeş olmaktan uzaktır. Bunu, ilerleme yolunda kattettikleri sürelerdeki farklılık, farklı başlangıç noktaları ve üretici güçlerin gelişme düzeyi, yönetici çevrelerin ideolojik ve politik görüşlerinin bilimsel sosyalizm teorisine ne kadar yakın olduğu ve şu ya da bu ülkenin ulusal koşulları ile bağlı çok sayıda etmen belirlemektedir. Bu türdeş olmayış, uygulanan sosyal politikanın ne kadar ilerici olduğuna ve halk yığınlarının yaşamının maddi ve manevi koşullarını geliştirme hedeflerini karşılama kapasitesine yansıyor. Genel olarak şunu söyleyebiliriz: Eşit koşullarda bu politika yönetici güçlerin politik ve ideolojik platformu Marksizm-Leninizm'e ne kadar daha yakınsa o kadar daha ilerici ve tutarlıdır.

Ama tüm ayrılıklara karşın, bu ülkelerde uygulanan sosyal politika alanındaki amaçlarda ve somut eylemlerde bir benzerlik vardır. Bu benzerlik onları kapitalist yolu seçen devletlerden ayırıyor. En genel anlamda bu ayrım çizgisini şöyle tanımlayabiliriz:

İlerici yolda olan ülkelerde, halk yığınlarının yararına olan (ve sömürücü grupların zararına olan) toplumsal dönüşümler, toplumsal gelişmenin yöneliminden kaynaklanmaktadır. Bu ülkelerde dönüşümleri gerçekleştirmek için devrimci-demokrat yönetime aşağıdan sürekli baskı yapmağa gerek yoktur, çünkü yönetim yığınların çıkarlarını kendisi dile getirmektedir ve kendisi o yönde eylem göstermektedir. (Elbette şu veya bu ülkenin sosyal-politik gerçekleri bunlarda belirli düzenlemeler yapılmasını gerektirebilir ve gerektiriyor da.) Tersine, burjuva ya da burjuva yanlısı yönetimlerin olduğu ülkelerde sosyal dönüşümler genellikle genel demokratik sınırların dışına çıkmıyor ve önemli herhangi bir sömürü karşıtı unsuru içermiyor. Bu ülkelerde de örgütlü işçi sınıfı ve köylü hareketince sınıf savaşımı içinde yönetici sınıflara sürekli baskı yapılması özel bir önem kazanıyor.

Sosyalizmi seçen bütün Afrika ülkelerinde yönetici partilerin programatik belgeleri her yurttaşın çalışma, dinlenme, eğitim, sosyal güvenlik ve tıbbi bakım hakkını gerçekleştirme görevini öne koymaktadır. Bu sonuca ulaşabilmek için anayasalarına ve çalışma yasalarına maddeler konulmuştur.

Bu ülkelerde iş yasalarının düzenlenmesine diğer Afrika ülkelerinden daha fazla önem gösterilmektedir. Herşeyden önce, özellikle önemli olan, sömürge iken yabancı efendilerin geniş olarak işgücü kullanımı yaptığı zamanlar birçok Afrika halkı arasında çalışmaya karşı oluşan olumsuz tutumun süren etkisi karşısında bir dizi temel ilke yasalarda özenle işlenmekte ve hayata geçirilmektedir. Çalışmaya karşı yeni, bilinçli bir tutum takınmak için eğitim, üretim disiplini, anlaşmazlıkların en etkin biçimde çözülmesinin yolu ve işçi sınıfının kolektif hakları ve görevlerinin kesin olarak belirlenmesi bütün bunların sağlam yasal temellere gereksinimi vardır. Gerçekten kapitalist olmayan yolu seçen bütün ülkelerde yeni çalışma yasaları kabul edildi ya da hazırlanma aşamasındadır.

Çalışma hakkı ve ödemenin tam olarak ancak işsizlik sona erdiği zaman uygulanacağı açık bir gerçektir. Bu da sorunun çözümünün uzun ve zor bir süreç olduğunu gösteriyor. Durum özellikle kasabalarda daha da zordur ve kırsal kesimde yaşayanların, özellikle hiç bir mesleki eğitim görmemiş olanların kentlere göçetmesiyle durum daha da kötüleşmektedir.

Bu nedenle işsizlikle savaşımında, kentlere göçü azaltmak, ve «kentte oturan köylüler»in kendi doğum yerlerine dönmelerini sağlamak çok

önemlidir. Mesleki eğitim sisteminin geliştirilmesi de başka bir yoldur. Okulların, hastahanelerin ve diğer kuruluşların yapımı için kollektif çalışmalar örgütleyerek de işsizlik sorunu çözülür. Genel olarak sosyalist yönelimli ülkelerde istihdamı genişletmek için yorulmak bilmez bir dikkat harcanmaktadır. Kongo Halk Cumhuriyeti'nde 5 yıllık kalkınma planıyla (1982-1986) 55.000 kişiye iş sağlanması öngörülmüştür. (1) Benzeri çabalara diğer ülkelerde de rastlanıyor.

Aynı şeyleri kapitalist yoldaki ülkeler için söyleyemeyiz. Bu ülkelerde ekonomik düzenlemelerde «pazar» başa alınınca istihdamı genişletmeyi amaçlayan özel hükümet önlemleri önemsiz ya da yok denecek bir düzeyde kalıyor. İşsizlikte «rekord», çalışabilir nüfusunun yarısının işsiz olduğu Zaire'ye ait, Kenya'da ise işsizlik yüzde 30 oranında, vb.

Ücretlerin düzenlenmesi de büyük önem taşıyor. Bütün sosyalist yönelimli ülkelerde garanti altına alınmış bir asgari ücret belirlenmiştir ve bu sürekli artma eğilimi gösteriyor. İşçilerin ve memurların, her şeyden önce devlet sektöründe çalışanların ücretleri sürekli artıyor.

Ne var ki, çok sayıda iç ve dış etmenin koşullandığı enflasyon ve daha başka olumsuz ekonomik unsurlar, özellikle yıllardır süren kıtanın geniş toprakları üzerindeki kuraklık sonucu besin maddeleri üretiminin düşmesi, gerçek ücretlerdeki artışın hızını yavaşlatıyor ya da bazen olanaksız hale getiriyor. Sosyalist yönelimli ülkelerin hükümetleri enflasyonun zararlı etkilerine karşı halk yığınlarının yaşama standartını korumak için başlıca yiyecek maddelerine ve diğer önemli gereksinimlere subvansiyon koymak için geniş fonlar ayırmak zorunda kalıyorlar. Devlet ve kooperatif satış mağazaları ağına geliştirilmeside aynı amacı güdüyor. 1982'de, örneğin, Tanzanya'da 12.000 kooperatif dükkanı vardı; Mozambik'de ise perakende satışların yüzde 20'si tüketim kooperatiflerinde yapılıyordu.

Kapitalist yönelimli ülkelerde temel gereksinim maddelerinin fiyatları için subvansiyon ya hiç yapılmıyor ya da çok küçük bir miktarda yapılıyor. Diğer bir özellik de, Uluslararası Para Fonu (IMF), «pazar» ekonomisinin, yeni sömürgeciliğin bu baş savunucusu, gelişmekte olan ülkelere borç para verirken, her zaman bu subvansiyonların tamamen kaldırılmasını ya da hiç olmazsa kısıtlanmasını şart koşuyor.

Sosyalist yönelimli ülkelerde vergi sistemi sosyal adalet ilkelerine göre ayarlanmaktadır. Örneğin Cezayir'de özel girişimcilerin gelirlerinde ileri bir temelde vergilendirme yapılırken, halkın en yoksul kesimi vergi ödemekten muaf tutuluyor. (1975'de vergi ödenmeyen aylık gelir 500 dinar idi, 1978'de 800, ve 1980'de 1.000 dinar oldu.) Genel olarak sosyalizmi seçmiş diğer ülkelerde de vergi politikası hemen hemen aynıdır.

Bu ülkelerde sosyal güvenlik sisteminin geliştirilmesine büyük önem

(1) Bak: Marches trapiçau, 1982, № 1912, s. 1857.

veriliyor. Aile yardımı, emekli aylığı, hastalık, hamilelik ve maluliyet hakları bu ülkelerin çoğunda ödeniyor ve bunlar sürekli artırılıyor. Örneğin 1981'de Kongo'da kamu çalışanlarının (devlet sektöründe çalışanlar) emeklilik maaşı yüzde 12 oranında arttı, öğretmenlere mali ayrıcalıklar tanındı (kıdem artışı da içinde); Seyşel Cumhuriyeti'nde 1981'de işçi ve memurlara ödenen asgari emeklilik aylığı 300 rupe'den 1983'de 550 rupe'ye çıkarıldı. Sosyal güvenlik sisteminin yapısı, devletin yardımının çeşitli halk katmanlarına adil bir şekilde dağıtılmasını sağlayacak biçimde geliştiriliyor.

İlerici Afrika devletlerinin sosyal politikalarının en önemli yönlerinden birini konut sorununun çözümü oluşturuyor. Kent toprakları ve fazla özel konutlar devletleştirildi, kiralar ikamet yerlerinin yoksul kiracıların çıkarlarına göre yeniden düzenlendi ve konut yapımının kapasitesi artırıldı. Köylülerin kooperatiflerde birleşmesi, devletin mali ve teknik yardımı, kırsal kesimlerde konut koşullarının iyileştirilmesine yardımcı oluyor.

Sağlık hizmetlerini örgütlemeye köklü değişiklikler oldu ve olmağa da devam ediyor. Angola'da Cezayir'de ve Seyşel Cumhuriyeti'nde parasız sağlık hizmetleri uygulaması başladı, öteki sosyalist yönelimli ülkeler de bu doğrultuda gelişmeler gösteriyorlar. Sağlık alanında doktorların özel çalışmasına izin verildiği yerlerde, bunlar devlet tarafından sıkı bir mali kontrol altındadır.

Özellikle kırsal bölgelerde sağlık kuruluşları ağı göze çarpar bir şekilde genişletildi ve sağlık personeli yetiştirilmesi artırıldı. Her köyde ya da kooperatifde bir sağlık istasyonunu kurma kararı alındı ve yavaş yavaş da bu hedefe doğru ilerleniyor. Örneğin Tanzanya köylerinin %30'unda dispanser ya da sağlık merkezi var. Yalnız 1976-1982 yılları arasında ülkede çeşitli düzeylerden 7.500 sağlık personeli yetiştirildi. (2) Kongo Halk Cumhuriyeti'nin 5 yıllık kalkınma planı uyarınca (1982-1986) 25,8 milyar frank halk sağlığına ayrıldı. Ve bu tutarın yarısı taban sağlık hizmetlerinin gelişmesine ayrılmıştır. (3) Devrimden bu yana Etyopya'da sağlık hizmetlerinden yararlanabilen yurttaşların sayısı %15'den %45'e yükseldi.

Ana çocuk bakımı da giderek düzenleniyor. En yaygın hastalıklara karşı savaşım vermek için başta küçük çocukları içeren yaygın aşı kampanyaları düzenleniyor. Böylesi önlemlerin sonucunda özellikle Mozambik'de çocuk ölümü, bağımsızlığın kazanılmasından bu yana yaklaşık yarı yarıya düştü.

Kapitalist yolu seçen pek çok ülkede ise halk sağlığında durum bu eğilimlerle keskin bir tezat halindedir. Burada sadece birkaç olduğu

(2) Bak: «Daily News», 22 Ekim 1982.

(3) Bak: Marches tropicaux, 1982, № 1912, s. 1858.

saymak yeter. Zaire'de çocuk ölümü 1960'dan bu yana birkaç kez arttı; çocukların %40'ından fazlası kötü besleniyor. Bu da pellegra, verem, tifüs ve sıtma gibi en tehlikeli hastalıkların yayılmasına yol açıyor. Bunun yanı sıra doktor sayısı da son derece az. Her 30 bin kişiye bir doktor düşüyor. Senegal'da çocukların sadece %30'u sağlık hizmetlerinden yararlanabiliyor. «New Liberrion» gazetesinin 1981 Ağustosunda yazdığına göre Liberya'da kırsal nüfusun hemen hemen üçte ikisi kelimenin gerçek anlamıyla sağlık hizmetlerinden tümüyle yoksun; her 100 çocuktan 14'ü 5 yaşını doldurmadan ölüyor. Nijerya'da bu sayı daha da yüksek. Kapitalist yolu seçmiş olan ülkelerle sağlık hizmetlerinin önemli kısmının özel işletme niteliği taşıması bu hizmetleri daha da pahalı ve dolayısıyla yoksul halk yığınları için yanına yaklaşılmaz kılıyor.

Sosyalist yönelimli ülkeler eğitim alanında da su götürmez başarılar elde ediyorlar. Bu ülkelerin herbirisi kendine özgü bir özgür genel eğitim sistemi kurdu. (Bununla birlikte pek çok yerde özel ve dinsel okulların varlıklarını sürdürdükleri doğrudur. Ama bunlar kesin devlet kontrolü altındadır.) İlk okul öğretimi (ve Cezayir, Tanzanya, Kongo ve Seyşel'de kısmi orta öğretim) zorunlu kılındı. Ve bir kural olarak yaşı uyan bütün çocukları gerçekten kapsıyor. Etyopya'da devrimden bu yana geçen 10 yıl içerisinde her düzeyde okula yazılan öğrencilerin sayısı 3 kat arttı. Yetişkinler arasında okuma-yazma bilmezliği ortadan kaldırmak için çok şey yapıldı. Sadece 1979'dan 1983'e kadar Etyopya'da okuma-yazma bilmezlik %93'den %37'ye indirildi.

Nice değişikliklerin yanı sıra nitelik olarak da önemli değişiklikler oldu. İlkokul eğitimi (bazı ülkelerde orta öğretim de) ulusal dillerde yapıyor. Yabancı öğretmenlerin yerlilerle değiştirilmeleri oldukça ilerlemiştir Tüm sosyalist yönelimli ülkelerde öğretmen okulları şebekesi önemli ölçüde yaygınlaşmıştır. Desantralize eğitim, okulların ve öteki akademik merkezlerin tüm ülke çapında daha dengeli bir şekilde yerleştirilmesini olanaklı kılıyor. Gerek ekonomik-sosyal gelişmenin gerekse sömürsüz bir toplumda yeni insanı oluşturma gereksinimleri gözönünde bulundurularak öğrencilerin işle eğitime ve politik eğitime daha fazla önem veriliyor.

Elbette kimse sosyalist yönelimli ülkelerin eğitimde hiçbir önemli zorlukla karşılaşmadığını söyleyemez. Bunların başında uzman öğretmenlerin, dershanelerin ve eğitim için gerekli araç gereçlerin yetersizliği geliyor; nüfusun bir kısmı işle eğitime karşı olumsuz tavır alıyor; sınıfta kalanların ve bir sınıfta iki sene okuyan öğrencilerin oranı yüksektir. Ancak bu sorunlarla başedilmeye çalışılıyor.

Kapitalist gelişme yolunun seçilmesi eğitimin durumunu genellikle olumsuz yönde etkiliyor. Bazı ülkelerde okul ücretleri artırılıyor (Kamerun ve Kenya gibi) ve eğitim maliyeti büyüme eğilimi gösteriyor. Bu uygun

altyapının ve öğretmen sayısının yetersizliği ile birleşince çocukların bilgilendirme olanakları da azalıyor. Böylece Senegal'de 12 yaşın altındaki çocukların yalnızca % 28'i okula gidebiliyor. 1980'lerin başında Liberya'da öğretmenlerin % 60'ının pedagojik eğitimi yoktu; çocukların üçte ikisi hiç okula gitmemişti. Okula gitmesi gereken her 1000 çocuktan 250'si ilk öğretime katılırken, yalnızca 90'ı orta öğretim görebiliyordu. Okuma-yazma bilmezlik çok yaygın bir şekilde sürüyor ve bazı ülkelerde (Nijerya, Senegal, Sudan vb.) yetişkin nüfusun % 80'inden çoğu okuma-yazma bilmiyor.

Kısaca özetlersek, sosyalist yönelimli ülkelerde, halkın geniş kesimlerinin yararına olan sosyal programların sürekli bir biçimde yerine getirildiğini görüyoruz. Başarılar değerlendirildiğinde, elbette, bu ülkelerde, özellikle ekonomik olarak en az gelişmişler arasında (Benin, Mozambik, Tanzanya ve Etiyopya) bugünkü potansiyellerin sınırlı olduğunu akıldan çıkarmamak gerekir. Ne de onların sosyal-ekonomik gelişmelerinin emperyalizm ve onun Afrika kıtasındaki bağlaşıklarının direnişiyle yavaşlatıldığı unutulmamalıdır. Sosyalizme karşı kötü ünlü «haçlı seferi» başta sosyalizme yönelik ülkeler olmak üzere ulusal kurtuluş hareketine de sıçradı. Görüleceği gibi bu sadece Uluslararası Para Fonu ve Dünya Bankası gibi emperyalist devletlerin kontrolü altında olan mali kuruluşların ve Batılı tekellerin ekonomik baskı uygulamasından ileri gelmiyor. Bunun yanı sıra doğrudan saldırı eylemleri de yapılıyor. Bu konuda Afrika'nın güney bölgesini göstermek yeterlidir. Afrika'nın bu bölgesinde Pretorya ırkçı rejimi Birleşik Amerika'nın da arka çıkmasıyla Angola, Mozambik ve öteki ülkelere askersel gücüyle gözdağı vermek istiyor.

Burjuva iletişim araçları, bir yandan ilerici Afrika devletlerinin politikasını lekeleme kampanyasını ekonomik ve askersel baskıyla paralel yürütürken, öte yandan da Fildişi Sahili ya da Kenya gibi bazı göstermelik gelişme (tabii ki kapitalist gelişme) deneyimleri ve her yerde ekonomik büyümenin «pazar» mekanizmasını öven şarkılar söylüyorlar. Topraksız ve az topraklı köylülerin sayısının artması, sosyal karşıtlıkların derinleşmesi ve işsizliğin, yoksulluğun yayılması, onların ekonomilerinin yaşamsal alanlarının yabancı sermayenin egemenliği altında tutulması hakkında elbette hiçbir şey söylenmiyor. (4)

(4) «Jeune Afrique» örneğin şöyle yazıyor: Fildişi Sahili'nde sanayi sermayesinin % 40'ı yabancıdır; 5 yıl önce çalışabilir nüfusun yalnızca % 46,3'ünün bir işi vardı. O zamandan beri bu sayı düştü; çoğunluk yoksulluk içinde yaşarken 8,6 milyon olan toplam nüfusun yalnızca % 6'sı «Batı standartlarına» uygun bir biçimde yaşıyor. Diğer pek çok rakam da kapitalist yönelimli ülkelerdeki gerçek durumu gösteriyor. Yalnızca tek bir toparlayıcı göstergiyi anımsayalım: Nüfusun % 5'inden fazlasını oluşturmayan yerli burjuvazi ve bürokratik elit tabaka, yeni sömürgeci sömürüdeki işbirliğinden gelen gelir de içinde olmak üzere gelirin % 60'ına el koyuyor.

Sosyalist yönelim, sınıksız bağımlılığı değil, tersine ekonomik bağımlılığın azaltılmasını ve nüfusun azınlığı yerine çoğunluğunun çıkarına bir sosyal politikayı kapsıyor.

Pek çok durumda, emperyalist baskı ilerici devletlere büyük zarar veriyor ve durum eğer sosyal alanda doğrudan etkisi olan ve eğitim ve halk sağlığı alanlarında dikkate değer geniş ve ayrıcalıklı yardımlar yapan Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkeler yardım etmeseydi, daha da kötü olabilirdi. Böylece Cezayir, Angola, Kongo, Madagaskar, Mozambik, Tanzanya ve Etyopya'da pek çok eğitim merkezinde Sovyetler Birliği'nin yardımıyla uzman kadro yetişti, yetişiyor ve yetişecek. Yalnızca gerekli akademik kuruluşların yapım ve teknik donatımları için değil, aynı zamanda çok sayıda öğretmenin yetişmesi için de yardım geliyor. Angola, Mozambik, Etyopya, Cezayir ve öteki Afrika ülkelerinde çalışan sosyalist topluluk ülkelerinden gelen doktorlar da büyük saygınlık kazanıyorlar.

Ulusal kurtuluş hareketi ve onun öncüsü sosyalizme yönelik ülkelerle sıkı bağlarını koruyan dünya sosyalist sisteminin varlığı emperyalizmin önemli ekonomik, politik ve tinsel etkileme araçlarını kullanmasını engelliyor. Bu, sosyalist yönelimli ülkeler için emperyalizmin diktatörlük girişimlerini geri çevirmeyi ve kendi ilerici sosyal politikalarını derinleştirerek sürdürmelerini kolaylaştıran paha biçilmez önemde bir faktördür.

Bu yazı SSCB Bilimler Akademisi'ne bağlı Afrika Enstitüsü ve «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin Bilimsel Enformasyon ve Arşiv Komisyonundaki bir çalışma grubu tarafından hazırlanmıştır.

Antikomünizm geriletilebilir

Batı Almanya'da barış hareketinin geniş boyutlar kazandığını biliyoruz ve bu harekette komünistlerin aktif rol oynadığını hiç bir kimse yadsıyamaz. Ne ki Federal Almanya Cumhuriyeti'nde pek çok kişinin hâlâ bunları belli bir önyargıyla değerlendirdiği de aynı derecede gerçektir. Bu ülkede antikomünizm tümüyle yokedilemese bile, en azından geriletilebileceğinin olanaklı olduğunu düşünüyor musunuz?

Günter Schulz, Batı Berlin

Bu soruyu yanıtlamak için, FAC'de antikomünizmi kimin kışkırttığı, bunun nasıl ve niçin yapıldığı gösterilmelidir. Aynı zamanda bu gerici doktrin ve uygulamaya karşı hangi etmenlerin işlediği ve komünistlerin antikomünist önyargıları aşındırmak ve nihayetle yenmek için neler yaptığı da belirtilmelidir. «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi Alman Komünist Partisi Yönetim Kurulu çalışanı Friedmann Schuster'den bunu anlatmasını rica etti. Aşağıda onun anlattıklarını yayınlıyoruz.

FAC'de sağcı koalisyon hükümetinin kurulmasıyla Bonn'daki politik erkin tepesine en azılı antikomünistler geldi. Örneğin Federal İçişleri Bakanı Zimmermann, Başkan Reagan gibi, «Komünistlerin her zaman kötülükleri beraberinde taşıdıkları»nı (!) iddia ediyor.

Bugün FAC'deki antikomünist propaganda barış hareketine karşı yöneltilmiştir. Gericiler komünistleri ve hristiyanları, sosyal demokrat ve pasifistleri, yeşiller ve sendikaları, gençlik örgütleri ve kadın eylem gruplarını salvo ateşi altında tutuyorlar. Ancak ateşin farklı olmasına titizlikle dikkat ediyorlar. Barış ve sosyalizm düşmanları AKP üyelerini her zaman Sovyet ordusunun «Ren nehrini geçmesini» kolaylaştırmak için bilinçli olarak «Batı'nın tek yanlı silahsızlanmasını savunan» Moskova maşaları» olarak adlandırıyorlar. Bu iftiracılar, barış hareketinin öteki üyelerinin, bilerek ve de bilmeyerek, komünistlerin kendilerini kullanmalarına, etkilemelerine izin verdiklerini öne sürüyorlar. Örneğin, antikomünist propaganda SDP'yi «Moskova'nın Sosyal Demokrat fraksiyonu ve «Batı'ya sıkı bağlı olan» bir fraksiyon halinde ikiye bölüyor.

Bu ayrımlı yaklaşım barış hareketini bölmek hedefine yöneliktir. Federal İçişleri Bakanlığı'nın Devlet Sekreteri Carl-Dieter Spanger'in dediği gibi «Sözümüne barış hareketinin komünist olmayan üyeleri, komünist kuklaların oynadığı rol açığa çıkarıldığında isyan etmesinler. Onlar, en iyisi artık tek demokratik ve ahlaksal değerlendirmeyi yapmalı, gerekli sonucu çıkarmalı ve komünistleri sözümüne barış hareketinden tasfiye

(!) «Frankfurter Rundschau», 27 Şubat 1984.

ederek ya da kendileri bu hareketten çıkarak, demokrasi ve özgürlük düşmanlarıyla işbirliğine son vermelidirler.» (2)

Ne ki, antikomünistlerin yaptığı ve hâlâ yapmakta olduğu baskılar bazıları etkilemesine karşın barış hareketi bölünmedi. Hareketin pek çok üyesi komünistlerin «kuklalar» değil, dürüst partnerler olduklarını kendileri gördüler.

İnsanlar barış için verdikleri savaşımalarında, yalnızca kendi kişisel kaygılarıyla değil, aynı zamanda barış ve sosyalizmin ayrılmaz olduğuna ilişkin politik ve teorik görüşleriyle eylem gösteren komünistlerin ahlaki temizliğini görüyorlar. Komünistler Marks'ın «uluslararası ilkesi barış olacak olan yeni bir toplum doğuyor, çünkü her halkın tek ve aynı hükümdarı emek olacaktır» (3) fikrini yayıyorlar. Askeri üretimden ya da onun sonucu olan aşırı kârdan çıkarı olan hiç bir sınıf ya da grubun bulunmadığı sosyalist ülkelerde bu hükümdar egemendir.

Antikomünist propaganda sosyalist ülkelerde aktif olan barış hareketine saldırıyor ve erkteki komünist partilerin ve bunların hükümetlerinin barış hareketinin bir parçası olduğunu görmezlikten gelerek, onu erkteki partilere ve hükümetlere «köle gibi hizmet» etmekle suçluyor. Komünizm düşmanları sosyalist ülkelerin önerdiği tehlikeli silahlanma yarışını sona erdirmeyi amaçlayan alternatif bir güvenlik politikası üzerine pek çok öneriyi ve özgün girişimleri kamuoyunun gözünden gizlemeyi ya da hafızasından tümüyle silmeyi istiyorlar.

FAC barış hareketinin kimi üyeleri yalan iddialardan, yalnızca sosyalizmdeki toplumsal yapılar, onun politik ve ekonomik gerçekliklerine ilişkin bilgileri tam olmadığı ya da bunlar kendilerine çarpıtılmış biçimde iletildiği için etkileniyorlar. Ne var ki genel alanda antikomünistler propagandalarının sonuçlarıyla övünemezler. Bunların argümanları temelde sahte olduğundan artan ölçüde güvensizlikle karşılanıyor. Bunun yanı sıra (ve bu vurgulanmalıdır) giderek daha sık olarak yığınlar antikomünizmi dünya üzerindeki yaşamı bile tehdit eden şüpheli ve maceracı, tehlikeli bir şey olarak değerlendiriyorlar.

Nükleer ilk vuruşu başlatma tehdidini yapanın SBKP yönetimi ya da Moskova'daki hükümetin değil, Washington'daki Reagan yönetiminin olduğu anlayışı yaygınlaşıyor. FAC'deki insanlar Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkeler tarafından yapılan karşılıklı olarak nükleer silahlar kullanmama yükümlülüğü alma ve birbirlerine karşı güç kullanımından tümüyle vazgeçilmesi yönünde bir anlaşma imzalanması önerileri artan ölçüde ilgiyle karşılıyor.

Günümüzde en önemli gelişmelerden biri de, Batı Almanya nüfusunun

(2) «Bayernkurier», 20 Ağustos 1983.

(3) K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 17, s. 5.

yönelimini «Batı'dan Dağı'ya» çevirmeye başlamasıdır. Bonn'da üslenmiş Federal Politik Eğitim Merkezi yönetmeni ve hükümetin antikomünist propagandasını yönetmede görev alan, «sözde» gençlik eğitmenleri olarak hizmet gören Bundeswehr subaylarının hükümete verdiği yıllık raporlar elinden geçen CDU'dan Gerd Langguth'un itirafını burada belirtmek önemli oluyor. Langguth'a göre, özellikle okullarda ve gençlik grupları arasında propaganda yürütmek için eğitilmiş olan bu subaylar, Sovyetler Birliği barışa hazırlanırken ve savaş tehdidi konusundaki kaygısını dile getirirken, ABD yönetimi ve NATO'nun güvenilirliğine ve barışa bağlılığına ilişkin kuşkuların arttığını rapor ediyorlar. (4)

Duyulan sempatilerdeki bu değişme, tanınmış bir Batı Alman kamuoyu araştırma kuruluşu Allensbach Enstitüsü'nün yürüttüğü araştırmanın sonuçlarıyla da açıkça ortaya çıkıyor. 1950 ve 1960'larda pek çok Batı Almanya'nının, neredeyse % 100'ünün, Amerika Birleşik Devletleri'ne güvendiği söylenebilirken, 1982'de nüfusun % 56'sı Amerika Birleşik Devletleri'nin «en iyi dostları» olup olmadığı sorusuna olumlu bir yanıt vermediler. SDP'nin taraftarları arasında % 56'sı ABD'nin böyle tanımlamasına karşı çıktılar; Yeşiller taraftarları arasında bu oran % 74'tü.

«Doğu'ya gelince, ona ve özellikle Sovyetler Birliği'ne güvensizlik, FAC'da «soğuk savaş»ın klişeleşmiş görüşlerinin etkisiyle savaş sonrası yıllardan 1970'lere kadar egemendi. Bugün CDU/CSU'nun ve FDP'nin taraftarları arasında her on kişiden biri Sovyetler Birliği'ne güvendiğini söylüyor; bu görüş SDP taraftarları arasında % 16 ve Yeşillerde % 31'dir. (5)

Kuşkusuz, Sovyet barış girişimlerine olumlu yaklaşım gösteren pek çoğunun hâlâ sosyalizmde mevcut sosyal sisteme karşı önyargılı olduklarını kabul etmek gerekir. Bu nedenden, Sovyetler Birliği'ne artan güven duygusu tam da barış sorunuyla ilgili olduğundan son derece önemlidir. Savaş tehdidinde karşı savaşım içinde, sosyalist ülkelerin güvenilir partnerler olduğunu fark edenler sosyalizmin asıl özünü doğru kavramada başkalarından daha iyi konumdadırlar.

Batı Almanya nüfusunun duyduğu sempatideki bu değişme, kanımızca, iki belirleyici etmene bağlıdır. Birincisi, barış için savaşım ülkenin tarihinde en büyük halk hareketini ortaya çıkardı. 1982 yılının Kasım ve Aralık aylarında daha roketlere karşı hareket zirvesine ulaşmadan önce bile yetişkin nüfusun % 32'si barış hareketi içinde yer alıyor ya da ona yakınlık duyuyordu. Bunlar 14 milyondan fazla insandır, yani FAC'daki tüm politik partilerin toplam gücünün on katı. 16-29 yaş grubu arasındaki gençlerin yansı harekete katıldıklarını ya da bu harekete sempati

(4) Bak: Politische Studien, Aralık 1983, CDU'nun organı, sahibi Hanns Seidel Vakfı.

(5) Bak: Allensbach Enstitüsünün Araştırmaları, № 4008-4018.

duyduklarını belirttiler. ⁽⁶⁾ Bu yoldan milyonlarca insan politik savaşım ile ilişkiye geçirildi.

İkincisi, nükleer füzeler konusunda, son derece keskin olan savaş mı barış mı ikilemi üzerinde iki karşıt toplumsal sistemin aldıkları konumlar, ülkemiz insanları da içinde, tüm ulusların takdirine bırakıldı. İlk kez bu karşılaştırma pek çok insanı sosyalizm ve komünizmin tarihsel üstünlüğünü keşfetmeye (bu keşif tamamlanmamış ve konunun yalnızca kimi yönlerini ele alıyor olsa da) yöneltti. Uyanan ve hatta kimi zaman sarsılan bu milyonlarca insan, yeni olumsuz bir deneyim elde etti, Batı'nın en güçlü devleti ABD'nin yönetiminde antikomünizmle gözleri kararmış kişilerin, eğer kendileri, barış güçleri tarafından durdurulamazsa, oyunlarında insanlığın yaşamını bir koz gibi kullanmaya hazır olan kişilerin bulunduğunu kavradılar.

Reagan yönetimi, gerçi, yeni Sovyet görüşme önerisini kabul etmek zorunda kaldı. Bu, dünyanın her tarafında halk yığınlarının yaptığı baskı, askersel çatışmadan yumuşama politikasına geri dönüş konusundaki istemler gibi birçok etmene bağlıdır.

Batı Almanyalıların düşünce yapısındaki bu değişimler antikomünizme karşı durmak için somut olanaklar yarattı. Tüm sınıflar ve katmanlar barış hareketinde temsil edildiğinden dolayı bu, Lenin'in komünistleri «nüfusun tüm sınıflarına gidin» ve «her genel demokratik sorunu yükseltmede, güçlendirme ve çözüme herkesin önünde olun» ⁽⁷⁾ öğüdünün önemine ışık tutuyor. Doğal olarak, farklı sınıf ve katmanların üyelerinin komünizm karşısında farklı tutumları var. Ne ki, tüm akılcı toplumsal güçlere ulusları nükleer savaştan koruma gerekliliği kavratılabilir.

Bugün komünistlerin başta gelen görevi barış hareketinin her hangi bir daralması ya da bölünmesine olanak vermiyecek yeni politik çalışma biçimlerini yaygınlaştırmaktır. Burada sözkonusu olan, sosyal kapsama ve ideolojik bakış açısı bakımından geniş bir yelpaze oluşturan barış girişimleridir. Komünistler dikkatlerini, işçi sınıfının barışı hedeflediğinin özellikle ifade edildiği ve komünist ve sosyal demokratların sıkı işbirliği yaptığı işyeri ve sendikalarındaki böylesi girişimler üzerinde odaklaştırmıyorlar. Buraları barış hareketi ile işçi sınıfı hareketinin, silahsızlanma için savaşım ile işyeri sağlanması için ve sosyal programların çöktürülmesi girişimlerine karşı savaşımın birbirine en açık biçimde değiştiği yerlerdir. Burada Alman Komünist Partisi'nin fabrika grupları belirleyici örgütsel unsurlardır.

AKP sosyalist ülkeler hakkında, herşeyden önce sosyalizmin barış politikası hakkında gerçekleri yaymaya büyük önem vermektedir. Parti sosyalist ülkeler tarafından barış ve silahsızlanma sorunları üzerine yapılan

⁽⁶⁾ Agy.

⁽⁷⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 6, s. 79, 83.

önerileri içeren broşürler dizisi yayınladı ve barış hareketi içindeki partnerlerine dağıttı. 1984'te ilk kez Reel Sosyalizm Haftası yapıldı. Buna katılanlar sosyalist ülkelerdeki yaşamın çeşitli alanlarına, başarılarına, sorunları ve perspektiflerine ilişkin konularda bilgi ve görüş alışverişinde bulundular.

Biz antikomünizmin FAC'de geriletilebilir ve sonuç olarak yenilir olduğuna kesin olarak inanıyoruz. Bu, hiçbir zorluk ve engelle karşılaşılmayacak yumuşak bir süreç olmayacaktır. Ne ki savaşımın mantığı halk yığınlarının giderek önyargılar ve yanlış kavrayışları yok ediyor ve olguların gerçek sosyal nedenlerini ve karşılıklı ilişkilerini ortaya çıkarıyor. Bu savaşımı sürekli olarak yükseltmek, başarının güvencesidir.

Yeni bir «yıldırım savaşı» kavramı

NATO yöneticileri, son kabul edilen Rogers Planı'nın tümüyle savunmaya yönelik olduğunu öne sürüyorlar. Sizin derginiz de içinde, komünist basın, bu planın özünde saldırgan olduğunu söylüyor. Neden böyle düşündüğünüzü lütfen açıklayınız?

Peter Edwards, Büyük Britanya

İsterseniz soruyu başka bir biçimde ortaya koyarak söze başlayalım: Nasıl olur da, «düşman hatları gerisinde savunma» deyip (ki, bu formül, Rogers Planı'nın bir ögesidir), sonra da yeni planın savunma niteliğinde bir taarruz olduğundan söz edilebilir? Bu tür «formüller»in insan zekâsına bir hakaret olduğunu siz de kabul edersiniz. Kaldı ki, bu örnekte «savunma» sözü *saldırı* anlamına geliyor.

Hatta NATO stratejilerinin öteki pek çok sahte savunma kavramlarından çok daha açık olarak Rogers Planı, Varşova Antlaşması Örgütü üyesi ülkelere saldırıyı öngörüyor. Siz kendiniz hükme varın: Rogers Planı, Sovyet nükleer silahları da içinde, Varşova Antlaşması Örgütü üyesi ülkelerdeki komuta ve kontrol merkezlerine, ana haberleşme tesisleri ve öteki yaşamsal önem taşıyan hedeflere karşı, 500 kilometre derinliklere uzanan ansızın «caydırıcı» (yani ilk) konvansiyonel darbeyi vurmayı içeriyor. Burada amaç Varşova Antlaşması Örgütü'nün temel güçlerini bir an önce felce uğratıp etkisiz bırakmak ve insiyatifi ele geçirmektir. Düşman birliklerinin ilk hatlarına verilen büyük öneme rağmen ikinci *düşman* hattının ortadan kaldırılmasının nihai zafer için canalcı önem taşıdığı burada öne sürülüyor.

Rogers Planı, savunma niteliğinden çok uzak üç ilke üzerine oturuyor: Düşman hatlarının çok gerilerine uzanan «genişletilmiş savaş alanı», «bütünleştirilmiş savaş alanı» (bu, nükleer ve kimyasal silahlar da içinde, elde varolan bütün silahlarla vurulacak darbelerin hepsi anlamına geliyor) ve operasyonların ana biçimi olarak «askeri taarruz».

Söz konusu strateji, Varşova Antlaşması ülkelerindeki bellibaşlı savunma tesislerinin bulunduğu yerleri kesinkes bilmeyi gerektiriyor. Bu da, NATO üyesi ülkelerin Varşova Antlaşması Silahlı Kuvvetleri'nin faaliyetlerinin «saydamlığı»nı sağlamak için neden Stockholm Konferansı'nda büyük çabalar harcadıklarını çok iyi açıklıyor.

Askeri açıdan bakılırsa, NATO'nun öne sürdüğü «savunma» formülünün yeni olmadığı görülecektir. Bu formül, ABD Ordu Muharebe El Kitabı 100-5'in Ağustos 1982 basımında «Hava-Kara Savaşı» ya da geleceğe yönelik olarak «Hava-Kara Savaşı 2.000» diye geçen ABD görüşünün aşı-

ğı yukarı bir kopyasıdır. ⁽¹⁾ Şimdi Pentagon, bunun Avrupa'da uygulanacak biçimini Rogers Planı adı altında bağlaşıklarına dayatmış bulunuyor.

Tıpkı «Hava-Kara Savaşı» gibi Rogers Planı da sadece yeni bir saldırı stratejisi ortaya koymakla kalmıyor, aynı zamanda konvansiyonel silahların köklü bir biçimde modernleştirilmesini, bu silahların önemli ölçüde güçlendirilmesini öngörüyor. Bu plana göre, modern savaşta, eskisine göre çok daha uzun menzilli, çok daha güçlü ve isabet kaydeden «yeni kuşak» konvansiyonel silahlar yaygın ölçüde kullanılmalıdır. ⁽²⁾ NATO uzmanları, bu tür silahların nükleer tırmanma rizikosuna yol açmadan, daha önce taktik nükleer silahlar için öngörülen bütün işlevleri yerine getirebileceğini vurguluyorlar. ⁽³⁾ Bu silahların yoğun nüfuslu Avrupa'da kullanımı durumunda ortaya çıkacak sonuçları kolayca hayalinizde canlandırabilirsiniz.

Washington'un Rogers Planı'nı bağlaşıklarına tümüyle ve kayıtsız şartsız kabul ettirmesi hiç de kolay olmadı. NATO ülkeleri egemen çevreleri arasında kimi kesimler, çok geniş kaynakların «eylemde sınanmış» bu tür silah sistemlerinin yaygın biçimde üretimine ayrılmasının yararından kuşku duyuyorlar. Kaldı ki, bu kesimlere göre, Varşova Antlaşması ülkelerinin bu tür silahlara aynı biçimde karşılık verecekleri tartışma götürmez. Bu planın yararından kuşku duyanlara şöyle teminat verilmeye çalışılıyor: Rogers Planı, nükleer eşiği yükseltme anlamına gelen nükleer silahların kullanımını ertelemekte ya da tümüyle dışlamaktadır. Pentagon ve NATO'nun propaganda uzmanları, bu tür savların Batı Avrupa'daki barış hareketine karşı «mükemmel bir panzehir» işlevi göreceği kanısındalar. Öte yandan ABD yönetimi, «geleceğin silahları» denilen bu muazzam ölçüde pahalı program için öngörülen siparişlerin bir bölümünü olanak ve iştahı hızla artan Batı Avrupa askersel-sanayi tekelilerine vereceğini vadedmiş bulunuyor. «Daily Telegraph» gazetesine göre, Batı Alman ve İngiliz tekelleri kimi uzun menzilli silah sistemlerinin yapım ve geliştirilmesine şimdiden başlamış durumda. (Örneğin, Batı Almanya, Tornado savaş uçakları için yeni MW 1 füzelerini geliştiriyor.)

Bizzat ABD Başkanı, ABD'nin NATO'daki ortakları üzerinde baskıda bulunuyor: Reagan, Kongre'ye yolladığı 12 Eylül 1984 günlü mesajında, bu NATO üçlüsünün «caydırıcı yetenekler»ini güçlendirme amacıyla onları daha büyük özveride bulunmaya çağırıyordu. Bu arada, tümüyle karşıt yönde bir yaklaşıma da başvuruldu: Rogers Planı'nın uygulanmasının NATO

⁽¹⁾ Daha ayrıntılı bilgi için bak: A. Paull, «Hava-Kara Savaşı: Nükleer Toplu İntihara Giden Yol», SSCB, 1983, Sayı 7.

⁽²⁾ «Yeni Kuşak» konvansiyonel silahlar içinde, yakışıklı silahlar denilen elektronik casusluk, yer saptama, haberleşme ve veri işleme silah sistemleri ile örneğin, boşlukta dağılan büyük ölçüde yıkıcı silahlar yer alıyor.

⁽³⁾ «Frankfurter Allgemeine», 10 Haziran 1983.

lkeleri açısından ek giderler gerektirmeyeceği, öteki askeri alanlardan mali kaynakların kaydırılmasına yol açmayacağı yolunda teminat verildi. «Bu ülkelerden, yalnızca (altını biz çizdik – J. D.) söz konusu doktrini, kendi uzun erimli askeri planları içine almaları istendi.» ⁽⁴⁾

Washington'dan gelen bu yoğun baskılar sonucu, Rogers Planı, Aralık 1984'te yapılan Kuzey Atlantik Konseyi oturumunda resmen onaylandı. «Hava-Kara Savaşı»nın NATO'daki biçimine «İlk Vuruşun Ardından İkinci Güçlerle Saldırı» anlamına gelen FOFA (Follow-On Force Attack) adı verildi.

NATO'cuların kendi aralarında kullandığı başkaları için anlaşılma- dilde «derin ileri savunma»ya da «derinlemesine ileri savunma» diye geçen bu kavramı, Batı Avrupalı birçok gözlemci, «Yıldırım Savaşı»nın yeni bir türü olarak niteliyor. Britanya Nükleer Silahsızlanma Kampanyası'nın Başkan Yardımcısı Dan Smith, bu yeni saldırı anlayışını çok özlü bir biçimde şöyle tanımlıyor: Bu kavram, nükleer caydırıcılıktan konvansiyonel caydırıcılığa bir kayış değil, tam tersine, nükleer ve konvansiyonel stratejinin sımsıkı bütünleştirilmesidir.» ⁽⁵⁾ Bu kavramın kimi öğelerinin daha şimdiden «Autumn Forge-84» askeri manevraları içine alındığını ortaya koyan göstergeler var.

Pentagon ve onun NATO bağlaşıklarının Batı Avrupa'ya yerleştirmeye başladığı «son hız» ilk darbe nükleer silahlar, onların bu tür silahları esas almayı sürdürceği anlamına geliyor. Dahası, Pentagon ve NATO, bunları en son model konvansiyonel silahlarla da tamamlama niyetinde olduklarını ortaya koyuyorlar. Bizzat General Bernard Rogers, bir mülâkatta şunları söylüyor: «Kimileri benim ilk atom vuruşu seçeneğini bir yana bırakmaya hayır olduğumu öne sürüyor. Bu doğru değildir . . . Kimileri, benim nükleer silahlardan vazgeçmek istediğim kanısında . . . Ben böyle bir şey söylemedim . . . Eğer biz bu on yılın sonunda gerekli bütün konvansiyonel silahlara sahip olabilirsek, . . . o zaman kısa menzillilerden stratejik silahlara kadar uzanan tüm bir nükleer caydırıcılar yelpazesine daha da çok gereksinim duyacağız.» ⁽⁶⁾ Birleşik Amerika da çok geniş kapsamlı bir hedef peşinde koşuyor. Buna göre, sonuçları bakımından toptan bir nükleer savaştan hemen hemen hiç farkı olmayan, ABD topraklarını etkilemeyecek bir «Avrupa Savaşı»nı yürütmeye yeteneğini ABD elinde tutmak istiyor. Resmi çevrelerle yakın bağı olan Amerikan dergisi «*National Journal*», «Yeni kuşak» silahların Avrupa'da askeri dengeyi bozacağını doğruluyor.

Bu, Birleşik Amerika'nın Batı Avrupalı bağlaşıklarının silah yarışının tehlikeli ve pahalıya malolacak yeni bir turuna çekilmekte olduğu anla-

⁽⁴⁾ «The International Herald Tribune», 10–11 Kasım 1984.

⁽⁵⁾ «The Morning Star», 26 Kasım 1984.

⁽⁶⁾ «Die Welt», 29 Kasım 1982.

mına geliyor. Washington, bağlaşıklarından silahlanma harcamalarını birkaç yıl önce olduğu gibi yılda %3 değil, en az %4,5 artırmalarını istiyor. FOFA'nın uygulamaya sokulması, yalnızca en son model silahların daha da yığılması olmakla kalmıyor, aynı zamanda silahlı kuvvetlerin sayıca artırılması ve oltyapıda çok daha yaygın hazırlıklar anlamına geliyor. Kuzey Atlantik Konseyi'nin en son toplantısında, altyapıyı geliştirmek için ayrılan ödeneklerin önümüzdeki altı yıl içinde dört milyar dolardan yaklaşık sekiz milyar dolara çıkarılması kararlaştırıldı. Washington, bu kararı, konvansiyonel güçlerin iyileştirilmesi için öngörülen bütünleştirilmiş programa «yaşamsal bir katkı» diye niteledi ve göklere çıkardı.

Ve sayın okuyucum, şimdi FOFA diye vaftiz edilen Rogers Planı'nın NATO'nun toptan stratejisinin saldırgan niteliğini artırdığını böylece görüyorsunuz. «Taarruz, en iyi savunmadır» şeklindeki temel NATO sloganı, gerek Rogers Planı, gerekse bir bütün olarak bu askeri blokun «savunma» niteliği taşıdığı yolundaki Amerikan ve NATO propaganda-sını kendi ağızlarından ve doğrudan yalanlıyor.

J. Daniel

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi Baş Editörü Yuri Sklyarov yoldaş'a

Değerli Yuri Sklyarov yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi ve kendi adıma 60. doğum yıldönümünüzü candan kutlar, Türkiye komünistlerinin devrimci savaş selamlarını iletirim.

Komünist basında, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin yayın organlarında uzun yıllar başarılı, yaratıcı çalışmalarda bulunduktan sonra bir süreden beri dünya komünist hareketinin kolektif yayın organı «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin baş editörlüğü görevini başarıyla yürütüyorsunuz. Türkiye Komünist Partisi, Sizin katkınızla faaliyeti ve yayınları daha da etkinleşen, sınıf savaşımımızda büyük destek olarak gördüğümüz bu eşsiz derginin çalışmalarına yüksek bir değer biçiyor. «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisine gününüz koşullarında daha büyük sorumluluklar düştüğüne inanarak Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi çalışmalarının yapıcı yaratıcı ve dünya komünist hareketinin birliğini pekiştirici yönde yürütülmesi ve geliştirilmesi için elinden geleni yapacaktır.

Değerli Yuri Sklyarov yoldaş,

60. doğum yıldönümünüzde Size sağlık, mutluluk, esenlik, sorumlu görevinizde yeni ve büyük başarılar dilerken, Sizi aldığınız yüksek ödüller nedeniyle candan kutlarız.

8 Şubat 1985

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

Fransız Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri Georges Marchais yoldaş'a

Değerli Georges Marchais yoldaş,

Fransız Komünist Partisi'nin 25. Kongresinde Merkez Komitesi Genel Sekreterliği görevine yeniden seçilmeniz nedeniyle Sizi TKP MK adına ve kendi adıma candan kutlar, sağlık, esenlik, sorumlu görevinizde başarılar dilerim.

Fransız Komünist Partisi'nin başarıyla tamamlanan 25. Kongresi'nin sonuçlarının Fransız işçi sınıfı ve halkı için, barış, ilerleme ve sosyalizm davası uğruna savaşımında başarılar getirmesini yürekten dileriz. Ayrıca Kongrede diğer ülke halkları ile olduğu gibi, özellikle diktatörlüğün baskısı altında olan Türkiye halkı ve demokrasi güçlerine gösterilen sıcak dayanışma nedeniyle sizlere teşekkür ederiz.

12 Şubat 1985

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

Uruguay Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Kardeş Uruguay Komünist Partisi üzerindeki yasağın kalktığını ve Uruguay komünistlerinin bunu yığinsal bir gösteriyle kutladıkları haberini büyük bir sevinçle öğrendik.

Uruguay Komünist Partisi'nin yeniden yasal çalışma hakkına kavuşması, Uruguay halkının, demokrasi güçlerinin kararlı, ardıcıl savaşımının üstün bir başarısıdır. Yaklaşık 65 yıllık savaşım tarihinin 63 yılını derin gizlilik koşullarında yürüten Türkiye Komünist Partisi olarak, Sizlerin bu büyük sevincinizi yürekten paylaşır, partinizin öne koyduğu öteki görevlerin de aynı coşkuyla üstesinden geleceğinize olan inancımızı dile getirmek isteriz.

3 Mart 1985

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

Türkiye Komünist Partisi – Alman Komünist Partisi görüşmesi

Şubat artalarında TKP ve AKP temsilcileri dostça geçen bir görüşme yaptılar. Görüşmeye, TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu, TKP'nin üst düzeydeki bir başka yöneticisi, AKP Başkanlık Divanı üyesi ve Sekreteri Karl Heinz Schröder ve Merkez Ulaştırma Komisyonu üyesi ve Başkanlık Divanı Raportörü Heinz Lang katıldılar.

Her iki partinin temsilcileri, tam bir görüş birliği içinde 12 Mart 1985'de Cenevre'de SSCB ile ABD arasında başlayacak olan görüşmeleri selamladılar. Ne ki, Reagan yönetiminin uzayın militarizasyonundan vazgeçmeyeceği yolundaki açıklamaları, ABD'nin gerçekten görüşme yanlısı olup olmadığı konusunda kuşku uyandırıyor. Her iki partinin temsilcileri, silahlanmanın durdurulması ve köklü bir silahsızlanma için işçi hareketi ile barış hareketinin ortak savaşımının sürdürülmesinin daha da gerekli olduğunu vurguladılar. Cenevre'deki silahsızlanma görüşmelerinde olumlu ve köklü sonuçlar alınması olasılığı için böylelikle bir baskı oluşturulacaktır.

Hitler faşizminin ve Japon militarizminin yenilgisinin 40. yıldönümü, birçok ülkede ve birçok halkın sıralarında barış ve demokrasi için daha güçlü faaliyetlere ve büyük gösterilere konu oluyor. Bu nedenle FAC'de de büyük gösteriler ve yürüyüşler olacaktır. Bu faaliyetler, aynı zamanda, Türkiye'de tüm barış güçlerinin, tüm demokratların faşist askeri kliğe karşı savaşımına yeni ivmeler verecektir. Bu bağlamda TKP ve AKP Türkiyeli altı demokratik parti arasındaki güçbirliğine yüksek değer biçtiler. Bu güçbirliği, solun birliğini pekiştiriyor ve Türkiye'deki demokratik partilerin sıkı örgütsel ve politik işbirliğini öngörüyor. Bu, diğerlerinin yanı sıra, TKP'nin Türkiye'de demokratik güçler arasındaki birliği güçlendirme ve pekiştirme yolundaki sürekli çabalarının başarısıdır. TKP'nin 5. Kongre kararlarına uygundur.

İki parti de FAC'de yabancı işçilerin durumunun gittikçe kötüleşmesi karşısındaki kaygılarını dile getirdiler. Faşist MHP'nin – Bozkurtların – artan tehlikeli saldırılarına dikkat çektiler, ve FAC'de kendini «Türk Federasyonu» adıyla gizleyen bu grubun yasaklanmasını yeniden istediler. TKP ve AKP bundan sonra da öteki demokratlarla, sendikacılarla birlikte FAC'deki yabancı işçiler için eşit muamele, eşit politik ve sosyal hak uğrunda çalışacaklar. Alman işçiler ile yabancı işçiler arasındaki dayanışma, son sınıf savaşları içinde bir kez daha bilindi. Bu dayanışma, daha da güçlendirilmelidir.

TKP ve AKP temsilcileri, Marks, Engels ve Lenin'in ülkeleri ile proleter

enternasyonalizmi temelinde, kardeş partiler olarak, aralarındaki ilişkileri güçlendireceklerdir ve bu konuda somut anlaşmalar yapmışlardır.

AKP ve TKP dünya çapındaki komünist ve işçi partileri arasındaki birliği güçlendirme çabalarını sürdürme kararlılıklarını dile getirdiler. Bu bağlamda her iki parti de komünist ve işçi partilerinin bir dünya toplantısının yapılmasını destekliyorlar.

TÜSTAV

**«YENİ ÇAĞ» I
OKU
VE
OKUT!**